

[Tove Jørgensen.]

ste behandling den 20. januar 1977 – Folketingsstidende 1976–77 (1. samling), sp. 4024.

Niels Helveg Petersen (RV):

Også jeg skal henvise til, hvad mit partis ordfører sagde ved sagens sidste første behandling.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg kan som ved det tidligere forslag henvise til, hvad vi tidligere har sagt, og skal igen konkludere, at vi er velvilligt indstillet over for lovforslaget.

Justitsministeren (Orla Møller):

Også jeg kunne nøjes med at henvise til mine bemærkninger, da vi havde lovforslaget til første behandling sidste gang, den 20. januar, men jeg vil dog gerne lige kvittere for de bemærkninger, der er faldet om, at vi har taget til efterretning kritikken af selve lovforslagets titel og også kritikken af, at sprogbrugen måske ikke altid var lige let forståelig.

Det viser sig jo denne gang som sidst, at det er § 7, der bliver det altafgørende punkt i debatten. Jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet vil være i stand til endnu tydeligere at forklare baggrunden for forslaget i § 7.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om private registre m. v.

(Lovforslag nr. L 96. Fremsat 16/3 77).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6–8 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om offentlige myndigheders registre.

(Lovforslag nr. L 97. Fremsat 16/3 77).

Første behandling af forslag til lov om registre over personoplysninger [af Lis Starcke m. fl.].

(Lovforslag nr. L 145. Fremsat 12/4 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeregistrering.

(Lovforslag nr. L 91. Fremsat 17/3 77).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Jeg forudser allerede nu, at vi ikke kan færdigbehandle disse forslag inden pausen, hvorfor vi tager dem op igen efter spørgetiden i eftermiddag.

Justitsministeren (Orla Møller):

Blandt de forslag, der skal behandles nu, er et, der er fremsat af retsforbundet, og i den forbindelse vil jeg gerne komme med nogle få bemærkninger.

Der er vel ingen, heller ikke blandt forslagsstillerne, der forventer, at jeg skal gå til bunds i det forslag, som retsforbundet har stillet, men jeg synes alligevel, det fortjener at få nogle bemærkninger med på vejen. Det privat fremsatte lovforslag indeholder nemlig på en række punkter andre løsninger af enkeltspørgsmål i forbindelse med den forestående lovgivning om registervirksomheden end dem, der indeholdes i regeringens lovforslag. Den grundlæggende intention i de to lovgivningsinitiativer er imidlertid den samme, at tilvejebringe en rimelig grad af beskyttelse for den enkeltes integritet i forhold til registreringer i den offentlige og private sektor. Jeg finder, det er rimeligt, at den mere detaljerede diskussion om enkeltheder i realiseringen af denne målsætning finder sted under den udvalgsbehandling, som jeg går ud fra bliver resultatet af denne første behandling af problemstillingen.

Der er dog en enkelt forskel, som jeg gerne vil have lov til kort at opholde mig ved, nemlig den, der vedrører den foreslåede lovgivnings anvendelsesområde. Regeringens lovforslag om private registre omfatter såvel manuelt betjente registre som dem, der føres ved hjælp af edb. Forslaget til lov om offentlige registre omfatter derimod principielt kun edb-registrene, og i modsætning hertil tilsigter det private lovforslag at regulere også alle de manuelt betjente registre, der føres af eller for offentlige myndigheder.

[Justitsministeren.]

Jeg er i og for sig enig i, at problemerne omkring beskyttelse af private imod misbrug ved anvendelse af registre principielt er de samme, uanset om der benyttes edb eller ej ved registreringerne. Her henviser jeg til udtalelsen i registerudvalgets delbetænkning om private registre, s. 40. Det registerbegreb, der er lagt til grund for udformningen af regeringens lovforslag – og her henviser jeg til § 1 i lovforslag om private registre – er imidlertid så vidt favnende, at det måtte antages at ville omfatte størstedelen af de offentlige myndigheders arkivsamlinger. En udvidelse af lovforslaget om offentlige registre til også at omfatte de manuelt betjente registre ville derfor medføre, at denne lovgivning snarere fik karakter af en arkivlov end af en lovgivning om det, som jeg oplever som det mest presserende, en lovmæssig regulering, der forebygger de muligheder for misbrug, som netop anvendelse af edb-teknikken frembyder. Det er dette, der er baggrunden for, at regeringen i lovforslaget om offentlige myndigheders registre har indskrænket sig til at foreslå en lovgivning om edb-registre, der føres for den offentlige forvaltning. Det foreslås dog samtidig, at vedkommende minister bemyndiges til at træffe bestemmelser om, at nærmere angivne manuelt betjente registre skal være undergivet den foreslåede regulering. Denne bestemmelse sigter netop fortrinsvis til de manuelt betjente registre, der er sammenlignelige med dem, der føres ved hjælp af edb.

Regeringens lovforslag er på begge disse punkter i overensstemmelse med registerudvalgets indstilling, og jeg vil gerne her citere følgende udtalelse fra registerudvalgets betænkning om offentlige registre, s. 153, hvor denne problemstilling bliver behandlet:

»Selv om også manuelle registre kan misbruges, og det kan ske på måder, der ikke adskiller sig fra de misbrugssituationer, der kan foreligge ved edb-systemerne, er det først i og med opkomsten af den elektroniske databehandling, at behovet for en registerlovgivning har manifesteret sig. Det er edb-systemernes smidighed og evne til at opbevare og behandle enorme datamængder, der har gjort dem såvel attråværdige som risikofyldte. Det er derfor nærliggende at begrænse loven, således at den kun omfatter edb-registre, dvs. registre eller andre systematiserede fortegnelser,

hvor der gøres brug af elektronisk databehandling. Det er efter sagens natur ... også noget nær en umulighed at etablere en fuldstændig kontrol med alle registre i den offentlige sektor. Hertil kommer, at det af administrative grunde – dvs. for at klargøre lovreglernes anvendelsesområde – kan være hensigtsmæssigt at begrænse området hertil. Gør man ikke det, kan det være særdeles vanskeligt at finde en anvendelig afgrænsning.«

Jeg har ikke med disse bemærkninger villet give udtryk for, at de offentlige arkivers oplysninger om enkeltpersoner slet ikke skal undergives nogen form for lovmæssig regulering, men jeg tror, vi kan finde en mere hensigtsmæssig løsning af i hvert fald nogle af disse problemer ved at vente med at tage dem op til behandling i forbindelse med revisionen af lov om offentlighed i forvaltningen. Jeg har navnlig gerne villet advare imod, at vi i denne omgang slår alt for stort et brød op.

Hjortnæs (S):

Med de tre lovforslag om kontrol med oprettelse og drift af private og offentlige registre, som justitsministeren her har fremsat, indfrier ministeren et løfte, som er afgivet til folketinget, bl. a. i forbindelse med statsministerens åbningstale i oktober sidste år.

Der er utvivlsomt enighed mellem alle partier om, at der foreligger et reelt og i øvrigt også et meget aktuelt behov for at få lovreguleret oprettelsen af og brugen af registre, og problemet er i virkeligheden at finde den rette balance mellem hensynet til den personlige integritet og privatlivets fred på den ene side og hensynet til en effektiv udnyttelse af en ny teknik med henblik på ønskelige administrative reformer på den anden side.

Det er jo meget komplicerede og meget følsomme problemer, vi står over for, og derfor er det også vigtigt, at vi evner at finde den rette balance. Jeg skal ikke i dag tage endelig stilling til, om forslagene, som de her foreligger fra ministerens hånd, indeholder den rette balance. Jeg vil opfatte ministerens forslag som oplæg til lovgivning på området, således at vi i retsudvalget gennem et grundigt arbejde må søge alle problemerne afdækket, før vi tager endelig stilling.

Socialdemokratiet vil gå ind til disse drøftelser med en vilje til at nå et fornuftigt og afbalanceret resultat, men vores udgangspunkt vil

[Hjortnæs.]

være, at hensynet til den personlige integritet naturligvis skal prioriteres meget højt og i hvert fald over hensynet til specielt de erhvervsøkonomiske interesser. Det skal ikke være teknikken, der skal styre os, men os, der skal udnytte de tekniske muligheder til gavn for den enkelte og til gavn for samfundets videre udvikling.

Det lovforslag, som retsforbundet er fremkommet med om registre over personoplysninger, er et forslag, som næppe kan danne grundlag for lovgivning. Jeg vil gerne udtrykke min sympati for de intentioner, der ligger bag forslaget, og jeg må forstå, at de overvejelser, som har ligget til grund for forslagens udarbejdelse, også kan indgå på en konstruktiv måde i de drøftelser, der nu skal finde sted.

Jeg vil takke ministeren for udspillet, og jeg ser frem til en positiv og konstruktiv drøftelse i udvalget. Hvis det arbejde, der forestår, ikke kan afsluttes i denne samling, er det alligevel meget nyttigt, at vi kommer i gang med arbejdet, og at vi også får lejlighed til at vurdere de reaktioner, som vil komme udefra. Det er meget nødvendigt, at vi får en lovgivning igennem på dette område, jeg tror, at det haster. Derfor er det godt, at ministeren allerede nu har spillet ud. Jeg takker for initiativet.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Det er jo rigtigt, at der er tale om overordentlig vigtige problemer, hvor politikerne vel nok har været tilbøjelige til som katten at gå uden om den varme grød, alt imens udviklingen inden for den elektroniske industri og inden for edb-teknikken er løbet meget stærkt. På den ene side ønsker vi de fordele, som er forbundet med at betjene os af teknikken, på den anden side erkender alle de problemer, der er i form af meget store risici for misbrug såvel fra offentlige myndigheders side som fra privat side. Jeg er derfor enig både med ministeren og med den forrige ordfører i, at det er en påtrængende politisk opgave at komme i gang med en indkredsning af problemerne og en lovgivning.

Hvad selve kortlægningen af problemerne angår, er det mit partis opfattelse, at der ligger et grundigt forarbejde i de to betænkninger om henholdsvis private og offentlige registre. Det er også ganske givet, at vi vil komme til at opleve et grundigt udvalgsarbejde om

disse ting, inden vi når frem til den næste førstebehandling, som vel bliver engang i efteråret. Jeg føler mig overbevist om, at alle partier vil bidrage til at få gået problemerne meget omhyggeligt igennem for at opnå nogle resultater, vi synes vi kan være bekendt.

En af de væsentligste ting er, hvem der skal føre tilsyn med registre, hvis der skal være et tilsyn, og hvilken karakter tilsynet i så fald skal have. Det er min fornemmelse, at ministerens oplæg i lovforslag nr. L 97, kapitel 7, måske ikke giver nogen helt ideel eller betryggende løsning med hensyn til registertilsynets sammensætning og arbejdsform, men jeg har også forstået ministeren og socialdemokratiets ordfører sådan, at der i første omgang er tale om et oplæg fra regeringens side. Man kunne tænke sig en række andre løsninger, f. eks. at tilsynet placeres under domstolene eller under folketinget eller i det mindste fik en opbygning, som man var sikker på ikke kunne give blot skygge af mistanke om, at tilsynet er afhængigt af den regering og den administration, som det bl. a. skal føre tilsyn med.

Restforbundet er jo i sit lovforslag nr. L 145 inde på en anden sammensætning af det persondatanævn, som retsforbundet foreslår oprettet, nemlig at nævnet nedsættes af folketinget. Det er én mulighed. En anden mulighed er den, jeg nævnte, nemlig at det sorterer under domstolene. Den tredje og måske mest betænkelige mulighed er den, ministerens forslag skitserer, men endelig er der selvfølgelig også en række kombinationsløsninger eller andre løsninger end dem, der her er antydet.

Et andet meget væsentligt problem er, om registerlovgivningen også bør omfatte regler om administrativ og økonomisk samordning af edb-registrene. Her vil det nok være rimeligt, inden folketinget og retsudvalget lægger sig fast på løsningerne, at retsudvalget beder finansministeren om en orientering om arbejdet i det samordningsudvalg, der har arbejdet med disse spørgsmål, sådan at vi i det mindste kender vurderingerne og synspunkterne, inden folketinget eventuelt tilslutter sig ministerens tanker eller måske forkaster ministerens tanker.

Der er mange andre spørgsmål, der skal arbejdes grundigt med. Hvilke anvendelsesområder skal lovene gælde for? Er det f. eks. for de private registres vedkommende nødvendigt at lovgive specielt om enkelte bestemte virksomhedstyper, eller kan man affatte reglerne mere

[Kjærulff-Schmidt.]

generelt? Kan det overhovedet lade sig gøre at fastsætte betryggende videregivelsesregler? Det gælder for så vidt både for de offentlige og for de private registre, men specielt for de offentlige registres vedkommende er det nok sådan, at videregivelsen af oplysninger fra offentlig myndighed til offentlig myndighed næsten altid vil kunne finde sted efter ministerens forslag, når en offentlig myndighed rekvirerer oplysninger under påberåbelse af, at oplysningerne har væsentlig betydning. Med det omfang den offentlige sektor har, og med det omfang de nuværende og kommende offentlige registre har, kan en sådan bestemmelse meget vel indebære, at ethvert offentligt kontor i realiteten kan få en hvilken som helst oplysning om en hvilken som helst borger frem, blot under påberåbelse af, at oplysningen har betydning for den offentlige administration. Måske kan det gøres mere betryggende end i det oplæg, ministeren er kommet med.

Denne og en lang række andre ting vil vi nu i gang med at undersøge under udvalgsarbejdet.

Jeg skal for en ordens skyld om lovforslag nr. L 91 sige, at vi synes, det er et udmærket forslag. Jeg synes også, jeg vil føje til, da vi nu også behandler lovforslag nr. L 145 ved denne lejlighed, at der er grund til at takke retsforbundet for det arbejde, der ligger bag lovforslag nr. L 145. Det er et lovforslag, som på mange punkter anviser helt andre løsninger end dem, ministeren anviser. Nogle steder anviser det nogle meget robuste løsninger, som på nogle punkter bestemt ikke er uinteressante. Jeg tror også derfor, at der vil være interesse for at se præcis lige så omhyggeligt og lige så grundigt på de løsninger, retsforbundet anviser under udvalgsarbejdet, som der vil være interesse for at se på enkelthederne i ministerens forslag.

Anders Andersen (V):

De lovforslag, vi behandler her, er meget omfattende og griber på mange måder ind over for mange borgere. Man kan konstatere, at der er stor interesse netop for disse spørgsmål, ikke alene her i landet, men også på internationalt plan, idet man i forskellige internationale organer har taget hele problematikken op, og også inden for de nordiske lande har man drøftet disse ting.

Lovforslagene er omfattende og har meget

fyldestående bemærkninger. Det kan ved en gennemlæsning naturligvis være vanskeligt at overskue, om de dækker de interesser, som må varetages i forbindelse med en sådan lovgivning. En sådan afsløring kan først finde sted under en udvalgsbehandling.

Vi vil gerne medvirke til en sådan udvalgsbehandling. Vi vil også gerne sige, at vi ikke ønsker, at en sådan udvalgsbehandling unødigt skal forsinke disse lovforslags vedtagelse. Allerede i maj 1975 efterlyste venstre jo en lovgivning på dette område ud fra den betragtning, at netop udviklingen inden for databehandling og elektronisk behandling kræver, at man, inden man kommer for langt, får gennemført en lovgivning, som sikrer borgerens rettigheder. Vi vil i det udvalgsarbejde, der skal gennemføres, lægge megen vægt på, at den registerlovgivning, som gennemføres, tager tilstrækkelige hensyn til den enkelte borgers interesser. Vi er klar over, at der også er offentlige hensyn, der skal tages, og at man netop med de tekniske muligheder, som datasystemerne indebærer, også må give plads til en udnyttelse af disse systemer.

Jeg er opmærksom på, at der ved sådanne registreringer, ved sådanne systemer, når de betragtes enkeltvis, måske ikke vil være nogen trussel for den enkelte borger. Men hvis der opbygges en række systemer med en række oplysninger, og disse systemer sammenkøres, kan det medføre, at man pludselig har et billede af den enkelte borger. Det strider imod det, vi i hvert fald fra venstres side finder er rimeligt og rigtigt. Derfor må disse overvejelser om hele samkøringsproblemet i forbindelse med udvalgsarbejdet være et væsentligt spørgsmål, som må afvejes ud fra de hensyn, som jeg her har nævnt.

Der kan også være grund til at se på, hvordan man i forbindelse med sådanne registre kan begrænse eller forhindre, at de oplysninger, der i øjeblikket er tavshedspligt med hensyn til, f. eks. inden for den sociale forvaltning, bliver videregivet, så at man, lad det være offentlige myndigheder, måske bryder med det tavshedspligtmønster, som vi i hvert fald må påberåbe os som en forudsætning for de oplysninger, man i henhold til tavshedspligten får i hænde.

I lovforslaget om offentlige registre er der i kap. 7 foreslået et registertilsyn. Jeg skal ikke her gå ind på sammensætningen af, om det er rimeligt eller urimeligt, eller hvordan denne

[Anders Andersen.]

gruppe på de 7 mand skal udpeges, sagkundskab er jo nødvendig i det billede, det er jeg helt enig med ministeren i. Men når vi tager offentlige registre, så er det sådan, at ressortministeren på et enkelt område har en temmelig stor indflydelse. Hvis der er uenighed imellem tilsynet og ressortministeren, kan en sådan uenighed fremlægges til afgørelse for finansministeren, som har den, jeg havde nær sagt overordnede myndighed i dette tilfælde. Jeg har megen tillid til finansministeren, men jeg føler alligevel, at der kan være grund til at overveje, om finansministeren alene vil være uheldet i en sådan afgørelse, når det er hans ressortminister, der måske i modsætning til tilsynet kommer og beder om at få lov til at køre de og de registre. Hr. Kjærulff-Schmidt var inde på, at der var forskellige måder at løse dette problem på. Det tror jeg man må se på i udvalget.

Jeg kunne også tænke mig at udkaste den tanke til overvejelse, da vi ved, hvor ømfindtligt og følelsesbetonet hele dette område er, og hvor man må sige, at det nok er nødvendigt, at folketinget har en nøje tilknytning til, hvad der sker på disse områder, om man skulle overveje at følge den samme fremgangsmåde, som man har i forbindelse med ombudsmandsinstitutionen. Registertilsynet skulle så fremlægge en beretning i folketinget, så man eventuelt for at kunne følge udviklingen kunne sætte en sådan beretning til diskussion, som ombudsmandsberetningen bliver sat til diskussion. Jeg nævner det til overvejelse, fordi man derigennem ligesom sikrer, at folketinget får mulighed for løbende at underkaste de afgørelser, som registertilsynet træffer, eller de afgørelser, der træffes i enighed imellem register-tilsyn og ressortminister eller træffes af finansministeren, en prøvelse eller en vurdering. Derigennem skaffes der også grundlag for, at man i forbindelse med hele denne lovgivning også vil kunne være opmærksom på, om der er plads til ændringer og nye regler, sådan at beskyttelsen af borgeren fortsat vil være til stede.

Jeg har lagt mærke til, at der i forbindelse med lovforslagenes udarbejdelse har været foretaget høring af en lang række brancheorganisationer, men der står ikke noget om, hvad brancheorganisationerne har sagt. Jeg er klar over, at det vil ministeren kunne oplyse under det udvalgsarbejde, som skal finde sted.

Der kan rejses et andet spørgsmål, og det er spørgsmålet om, hvis der sker overgreb, eller hvis man f. eks. i private registre foretager en registrering, der kan være til skade – det kan også finde sted i offentlige registre – for tredje-mand eller for den registrerede person, hvilke erstatningsmuligheder der så skal være. Skal det være efter de nugældende regler, hvor bevisbyrden hviler på den skadelidte, eller skal det være den omvendte bevisførelse? Det rejser også en problemstilling. Når jeg nævner det, er det ud fra ønsket om, som det er gået igennem det, jeg har sagt, at man med disse registerlove sikrer dem, der bliver registreret, på bedst mulig måde. Man kan også rejse spørgsmål om, hvorvidt der er behov for, at private registre er underkastet en ansvarsforsikringsregel, sådan at man vil kunne yde erstatning, hvis erstatning er nødvendig.

Med hensyn til det lovforslag, som retsforbundet har fremsat, er der forskellige forhold, der gør det anderledes end ministerens. Retsforbundet foreslår en forhåndsgodkendelse af registre. Jeg har ladet mig fortælle, at erfaringer fra andre lande har vist, at der vil blive store problemer, hvis man skal have forhåndsgodkendt registre. Det må vi se på i udvalget.

Lovforslag nr. L 91, som er en følge af disse lovforslag, skal jeg ikke sige noget om. Det vil naturligvis indgå i overvejelserne under udvalgsbehandlingen.

Jeg kan på venstres vegne tilsige en saglig udvalgsbehandling, og jeg håber også en udvalgsbehandling, der kan finde sin afslutning inden for et rimeligt tidspunkt.

Hagen Hagensen (KF):

Det er ikke alene her i landet, men overalt i den vestlige verden, at spørgsmålet om databeskyttelse af borgerne drøftes for tiden. Det viser, at der er behov for at afgrænse brugen af moderne teknik i omfattende databanker og -systemer. Der er to modstående hensyn: den enkelte borgers personlige frihed, fred og sikkerhed og samfundslivets effektivitet og hurtighed og dermed også spørgsmålet om det offentlige adgang til at opnå hurtig behandling af sager. Det første må efter min opfattelse gives prioritet forud for det andet. Været om hver enkelt borgers personlige frihed er for mig mere tungtvejende end ethvert krav om lettelse i registrering af borgerne.

I den senere tid har der været megen op-

[Hagen Hagensen.]

mærksomhed om disse forhold og om borgeres optagelse i private og offentlige registre. Opmærksomheden skyldes navnlig den meget vide anvendelse af edb-teknik og herhjemme også CPR-numre. Det findes både naturligt og nødvendigt, at der ved registrering gøres brug af tidens hjælpemidler og dermed af edb. Ingen vil sætte sig imod dette. Der er næppe heller nogen, der modsætter sig, at offentlige registre gør brug af CPR-numre. Men brugen af disse numre bør af hensyn til borgeren begrænses, således at de alene bruges i offentlige registre, der er sikrede så godt, som sådan noget kan gøres, og kun netop i forholdet mellem den offentlige myndighed og borgeren. Det må forhindres, at de sidste 4 tal i CPR-numre kan bruges som en nøgle ved samkøring af hinanden uvedkommende registre. Det bør være sådan, at der ikke uden for forholdet til det offentlige er hjemmel til at afkræve nogen borger CPR-nummer.

Jeg henviser i denne forbindelse til, hvad Aktuelt skrev i sin leder den 29. april i forbindelse med et lovforslag, der blev behandlet i går, om indberetningspligt om renter fra banker, hvor der kan gøres brug af CPR-numre. Dét siger Aktuelt netop i sin leder, at det, der kan være spørgsmålet, det, der kan være anledning til at gøre indvendinger imod, er, at man bygger på udnyttelse af CPR-numre og en datakontrol, der synes at være uden grænser. Det er den bekymring, der er hos befolkningen, og den synes jeg nok man skal lægge mærke til. Hvis det lovforslag, vi drøftede i går, bliver lov, må man anse bankerne for at være en del af de offentlige registre og underlagt akkurat de samme restriktioner, som offentlige registre bør være underlagt.

Med det, jeg har sagt her, vil jeg sige, at det for mig altså gælder om, at enhver borger må have ret til at være rådig over sit CPR-nummer til nogen anden brug end den, det offentlige skal gøre af det, og at man ikke kan forlange, at det skal stå i noget som helst privat register, medmindre man har givet sit samtykke dertil. Det var i sin tid baggrunden for, at det konservative folkeparti fremsatte et forslag til folketingsbeslutning i efteråret. Når vi ikke har gjort det igen, skyldes det, at vi vidste, at nu var disse lovforslag på vej, og vi ville gerne være med til at drøfte disse forhold i forbindelse med lovforslagene. Det er vel også naturligt lige at strejfe, hvad forbrugerombudsman-

den har ment om beskyttelse af borgerne i henseende til private registre; det er vel nok et forhold, som vi kommer til at tage op i udvalget.

Jeg har igennem den senere tid, siden vi rejste spørgsmålet om folketingsbeslutning om disse forhold, fået mangfoldige henvendelser, der viser, hvor mangeartede brug der gøres af disse CPR-numre og lignende forhold, og hvor letsindig omgang med disse numre der egentlig finder sted. Jeg skal her blot nøjes med at henvise til, at CPR-nummer pranger med maskinskrift på en åben tryksag vedrørende fornyelse af jagttegn – det er bare et af de mange tilfælde. Jeg kan da også sige, at den oversigt, der er givet fra sekretariatet for personregistrering for nylig, viser, at der sker en videre udnyttelse af CPR-numre, end jeg i hvert fald synes, at den hidtidige lovgivning kan bære.

Hver eneste af os findes opført i en lang række offentlige og private registre; det kan nok i sig selv være noget, man kan tænke over, men det bliver betænkeligt for mig at se i meget høj grad, når og hvis der bliver chance for, at man kan samkøre flere eller alle registre gennem den nøgle, som CPR-nummeret er. Det er det, der for mig at se er noget, der er farligt. De andre registre, der ikke hviler på edb-behandling, indebærer ikke risikoen for en samkøring. Dét skal man hente oplysningerne mange steder fra.

Med de fremsatte forslag om private og offentlige registre, som bygger på de lødige betænkninger, men også afviger fra disse, søger ministeren at ordne forholdene på registreringsområdet, for offentlige registres vedkommende dog kun for edb-registre, hvad ministeren jo nærmere gjorde rede for. Jeg synes egentlig at kunne henholde mig til de bemærkninger, ministeren gjorde om, at man også kommer til på et eller andet tidspunkt at optage offentlige, manuelt førte registre til bedømmelse.

Der er behov for en lovgivning på registerområdet, derom er der ingen tvivl, men der kan være tvivl om, hvorvidt de lovforslag, vi her har til behandling, er omfattende nok, hvorvidt de har de rette løsninger på problemerne. Jeg har allerede peget på og gjort meget ud af anvendelsen af CPR-numre. Jeg synes også, det må drøftes meget nøje, hvorledes tilsynet med oprettelse af registre, tilsynet med føringen af disse skal være, om den endelige afgørelse skal ligge hos registertil-

[Hagen Hagensen.]

synet eller hos ministre med finansministeren som overhoved. Selv om der kan være megen tillid ikke blot til den siddende finansminister, men også til hans forgænger, så fremdrog denne dog i og for sig selv spørgsmålet, om det var naturligt at placere det dér, og det må vi drøfte nærmere. Der er også spørgsmålet om hele tilsynet med det, og der kan i det hele taget findes andre veje end dem, der er nævnt i forslaget.

Med hensyn til egenaces, retten til at få alt at vide om, hvad der står om én selv, kan der være enkelte undtagelser. Det er nævnt i bemærkningerne og også i lovforslaget, hvilke der skal være gældende, men ellers må adgangen til at få alt at vide være hel og fuld, og det må give den beskyttelse, at der gives meddelelse til hver enkelt borger, der optages i noget register omfattet af loven, om, hvad der optages om ham. Det, jeg siger her, gælder de private registre.

Borgerens ret til at få slettet eller berigtiget oplysninger om sig selv må være meget vid, og der bør være ret til at forlange sig helt slettet af i hvert fald visse registre, så snart det kan betegnes som en rimelig ting, at de oplysninger, der står deri, kan forlanges unddraget offentligheden.

Om forslaget om folkeregistrering skal jeg blot sige, at jeg synes, det virker naturligt at få den ændring af lovgivningen.

Om det af retsforbundet fremsatte lovforslag er det for mig nok at sige her, at vi vil lade det gå ind i overvejelserne. Der er også gode ting i dette, men jeg synes nok, at man går lidt for vidt i sin bedømmelse, når man siger, at enhver optagelse i et register skulle være et vidneudsagn imod den enkelte borger. Så vidt tør selv jeg ikke gå, skønt jeg er indstillet på at beskytte borgeren særdeles meget. Det bør altså indgå i de videre drøftelser i udvalget.

For mig står borgerens beskyttelse som noget afgørende, og der må som sagt meget tungtvejende grunde til overhovedet at bryde borgerens fred. Det er sagt af en tidligere ordfører, noget, som jeg også gerne vil have skal stå som en del af denne debat, at teknikken skal hjælpe os; den skal ikke beherske os.

Jeg kan i øvrigt sige, at nogle af de ting, jeg sagde i forbindelse med forslaget om folketingsbeslutning, fremsat af mit parti, stadig har vægt.

Jeg skal slutte med at sige, at vi meget gerne vil gå ind i en saglig drøftelse i udvalget af alle

disse forhold. Vi bør nok skynde os, men vi bør ikke haste mere, end at vi får det rigtige resultat for borgeren ud af det. Der må en beskyttelse af ham til.

Indtil for nylig har man vel sagt: sig mig, hvem dine venner er, og jeg skal sige dig, hvem du er. Det skulle nødvendig komme dertil, at det skulle hedde: når jeg hører dit personnummer, kan jeg vide alt om dig.

Formanden:

Jeg giver ordet til fru Mimi Jakobsen, som bliver sidste taler før pausen.

Mimi Jakobsen (CD):

Lovgivningsarbejdet omkring edb-problemet vil sandsynligvis blive langvarigt, som jo også flere talere har forudskikket, idet denne sag vil kræve en meget grundig udvalgsbehandling. Fra CDs side ønsker vi derfor ikke allerede nu at lægge os fast på detaljer i nogen af de fremsatte forslag, endsiige tage afstand fra dem.

Vi finder spørgsmålet om beskyttelse af individet i forbindelse med edb meget vigtigt, men vigtigt er det også, at man holder hovedet koldt, og der er givetvis mange følelser involveret i denne sag, ikke mindst i befolkningen. Der er blevet opstillet mange skræmmebilleder af fremtidens edb-styrede samfund såvel af science fiction-forfattere som af folk, fra hvem man skulle vente en større seriøsitet, og disse billeder har meget forståeligt skræmt mange.

Der er ingen, der kan påstå, at edb ikke kan misbruges, men spørgsmålet er, om faren for, at fortrolige personoplysninger når ud til uvedkommende, er større med edb end før i tiden. Ihvorvel jeg kan dele hr. Hagen Hagensens bekymring med hensyn til misbrug af CPR-numre, tror jeg nok, man overser, at det i dag tværtimod vil være vanskeligere for ikke-sagkyndige at få oplysninger fra en datamaskine end i gamle dage, hvor maskinskrevne sagsakter vel ikke altid blev opbevaret på betrygende vis. Det vil således nok blive en anden, mere kontrollabel kreds, der vil kunne søge disse oplysninger.

Når man erfarer, hvilke sikkerhedsforanstaltninger der allerede er taget i brug ved opbevaring af f.eks. psykiatriske registre, så synes jeg ikke, man kan føle nogen særlig utryghed, men naturligvis er sikkerhedsforanstaltningerne særdeles afgørende. Vi mener også, at der i de fremsatte forslag fra regeringens side er taget hensyn hertil, idet jeg altså stadig væk

[Mimi Jakobsen.]

ikke skal gå ind på detaljerne i forslagene. Vi har jo endelig i Danmark eksperter, ikke mindst inden for de kommunale datacentraler, som besidder årtiers erfaringer med disse problemer, så vi er bestemt ikke noget u-land på området, og det skulle dog være mærkeligt, om ikke disse eksperter kunne hjælpe os.

Et andet vigtigt problem er individets ret til at få vide, hvilke oplysninger der er opbevaret i forskellige registre om egne personlige forhold. Her mener vi, at ministerens forslag tilgodeser dette behov tilstrækkeligt. Man kan dog godt se ideen bag retsforbundets forslag, både med hensyn til dette punkt og i øvrigt i dets helhed.

Med hensyn til forslaget om private registre skal jeg blot bemærke, at det er meget vigtigt, at vi finder balancepunktet mellem på den ene side en rimelig beskyttelse af borgeren, af individet, på den anden side en sikring af, at erhvervslivets vilkår herhjemme ikke bliver ringere end vilkårene for udlandets konkurrenter.

Endelig skal jeg tilsige vores støtte til forslaget til lov om ændring af lov om folkeregistrering. Jeg må give ministeren ret i, at åbningen for privat udnyttelse af det centrale personregister er meget beskedent, idet man jo i dag kan få stort set de samme oplysninger ved henvendelse til folkeregistret.

Jeg kan altså stort set tilsige centrum-demokraternes positive støtte til forslagene.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen om disse forslag og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13, hvor vi begynder med dagsordenens punkt 18, spørgsmål til ministre.

Mødet udsat kl. 11.35.

Mødet genoptaget kl. 13.

Man gik først til punkt 18 på lagsordenen, der var:

Spørgsmål til ministre.

Af **Kurt Hansen (VS)** til arbejdsministeren:

»Kan ministeren bekræfte, at Konservativ

Ungdom har været indblandet i pakningen af en eller flere piratudgaver af Berlingske Tidende?»

(Spm. nr. 138).

Skriftlig begrundelse.

Af minavisen den 26. april 1977 fremgår det, at der har været forlydender om, at Konservativ Ungdom bl. a. har været involveret i pakningen af Berlingske Tidende, fordi det faste personale ikke ønskede at bryde blokaden. Hvis minavisens forlydender viser sig at holde stik, må det betegnes som en alvorlig trussel mod aktionerende arbejdere, der ikke automatisk vil affinde sig med diktatoriske ledelsesbestemmelser om beskæftigelses-, løn- og arbejdsforhold.

Kurt Hansen (VS):

Når jeg har stillet spørgsmålet om, hvorvidt Konservativ Ungdom har været indblandet i pakningen af en eller flere piratudgaver af Berlingske Tidende, så hænger det sammen med, at det blandt typograferne inden for det grafiske kartel er en almen opfattelse, at Konservativ Ungdom har været engageret i dette arbejde. Det er helt svært at sige, om det kun drejer sig om pakkearbejdet, eller om andre funktioner også har været inddraget. At jeg har rejst spørgsmålet hænger også sammen med, at man allerede i Information den 31. januar kunne læse, at Konservativ Ungdoms tillidsmandskonference på Christiansborg i weekenden afsendte et åbent støtdebrev til ledelsen i Det berlingske Hus, hvoraf det bl. a. fremgår, at i det omfang de kan hjælpe, tilbyder KU-konferencens deltagere deres frivillige arbejdskraft til Det berlingske Hus.

Nu er der jo på foranledning af regeringen blevet iværksat nogle undersøgelser af forholdene omkring Berlingske Tidende. Rigsadvokaten er blevet indblandet i det, og jeg vil da godt stille ministeren det tillægsspørgsmål, om ministeren vil drage de forhold, jeg har omtalt, ind i rigsadvokatens undersøgelser, således at vi får et helt klart billede af, hvad der egentlig er foregået på Berlingske Tidende.

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Jeg beklager meget, at jeg ikke er i stand til at besvare hr. Kurt Hansens spørgsmål så omfattende og så positivt, som jeg har for vane. Arbejdsministeriet har ingen beføjelse til at forlange udleveret oplysninger af den omhandlede

[Arbejdsministeren.]

art fra private arbejdsgivere. Arbejdsministeriet har ingen beføjelse til at indhente oplysninger fra politiske organisationer om, hvilke aktiviteter disse organisationer eller deres enkelte medlemmer udøver. Jeg har derfor ingen som helst mulighed for hverken at bekræfte eller afkræfte hr. Kurt Hansens fremstilling.

Kurt Hansen (VS):

Det er muligt, at arbejdsministeriet ikke har beføjelse til at undersøge disse spørgsmål, men det kan så godt undre lidt, at man kan sætte vidtrækkende undersøgelser i gang omkring Louis Schandorphs og Poul Erik Hansens udsagn over for arbejdslederne i Det berlingske Hus. I den sag kan man altså lige pludselig begynde at pudse rigsadvokat og hvad ved jeg på at undersøge deres udtalelser på trods af, at de stjerneklart over for pressen har gengivet, hvad de har sagt.

Jeg vil godt stille det tillægsspørgsmål: finder arbejdsministeren det virkelig betryggende, at ekstremistgrupper på den måde spekulerer i arbejdskonflikter, decideret fisker i rørte vand, som tilfældet er her, og hvordan bedømmer arbejdsministeren Konservativ Ungdoms eventuelle indblanding? Kan det ikke sammenstilles med det, vi bl. a. oplevede i 1920'erne med Samfundshjælpen?

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Der må vist være tale om et rent hypotetisk spørgsmål, og det ser jeg mig ikke i stand til at besvare. Når jeg ikke er i stand til at få disse oplysninger, er jeg heller ikke i stand til at foretage en vurdering, hr. Kurt Hansen.

Voigt (FP):

Jeg lyttede med interesse til arbejdsministerens svar. Arbejdsministeren beskæftigede sig, som han hidtil har gjort det, når han besvarede spørgsmål, meget med ordlyden af spørgsmålet, og jeg vil derfor spørge ministeren, om han ikke finder, det er en lovlige avis, der er udkommet, efter at Berlingske Tidende har fyret de typografer, som ikke har villet følge arbejdsrettens dom. Jeg vil derfor høre, om arbejdsministeren ikke her fra denne talerstol vil tage afstand fra det ord, der er anvendt i spørgsmålet, hvor der tales om en eller flere »piratudgaver«. Jeg vil gerne høre, om ministeren ikke er enig med mig i, at det er en lovlige avis, Berlingske har sendt på gaden.

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Jeg har lidt svært ved at se spørgsmålets sammenhæng med det stillede spørgsmål. Jeg har søgt at svare på det stillede spørgsmål. Hvis hr. Voigt har spørgsmål i forbindelse med den besvarelse, hører jeg dem gerne, men ellers finder jeg ikke denne lejlighed vældig egnet til på ny at starte en debat om en ulykkelig konflikt, som også hr. Voigt burde være enig i at give den fornødne arbejdsro til løsningen af.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Bolvig (RV) til udenrigsministeren:

»Hvilke oplysninger kan ministeren give folkettinget om krænkelse af menneskerettigheder i Cambodia og om de initiativer, regeringen i den anledning agter at iværksætte på internationalt plan?«

(Spm. nr. 135).

Skriftlig begrundelse.

I stadig stigende omfang tilflyder der verden oplysninger om systematiske massakrer på befolkningen i Cambodia.

Flygtninge i Thailand og Frankrig hævder, at 1/4 af landets befolkning er blevet udslettet gennem de sidste 2 år. En række rystende vidneudsagn er i den seneste tid blevet bekræftet fra kilder i Vietnam.

I hovedstaden Phnom Penh skal der være udsendt tekster, som opfordrer partiafdelinger til at bortamputere, skære og fjerne en korrumpert elite og dem, der medfører politisk smitte – ikke blot de skyldige, men deres slægt lige til den sidste.

Formanden:

Spørgsmålet er stillet til udenrigsministeren. Det vil blive besvaret af minister Lise Østergaard.

Minister uden portefølje Lise Østergaard:

Spørgsmålet drejer sig om, hvilke oplysninger ministeren kan give folkettinget om krænkelse af menneskerettigheder i Cambodia, og om, hvilke initiativer regeringen i den anledning agter at iværksætte på internationalt plan.

Jeg kan give det svar, at det desværre ikke har været muligt for regeringen at fremskaffe førstehåndsuplysninger om situationen i Cambodia – eller Kampuchea, som landet nu hedder.

[Minister uden portefølje.]

Siden krigen i landet blev afsluttet i april for 2 år siden, har Kampuchea i virkeligheden været et lukket land. Det nye styre i Kampuchea har, så vidt vi ved, ikke givet nogen humanitære organisationer, f.eks. Røde Kors eller FNs højkommisær for flygtninge, adgang til landet.

Selv om Danmark og Kampuchea i maj sidste år aftalte at optage diplomatiske forbindelser på ambassadørniveau, er der ikke siden da sket videre i denne sag, selv om man fra dansk side har taget de initiativer, vi kan tage.

Regeringen er selvsagt bekendt med de betretninger, som er fremkommet i pressen og i andre nyhedsmedier om forvisninger og henrettelser i stort tal i Kampuchea. En del af disse oplysninger kommer fra flygtninge, som er kommet fra Kampuchea. Der kan næppe råde tvivl om, at situationen i landet efter krigen har været overordentlig vanskelig for befolkningen, og at også mange mennesker har mistet livet som følge af overgreb. Vi søger at følge denne udvikling så tæt, som det overhovedet bliver muligt, og betragter problemet med megen alvor.

Spørgsmålet om, hvilke initiativer regeringen i den anledning agter at iværksætte på internationalt plan, må jeg besvare med, at det er meget lidt – om det overhovedet er noget – Danmark eller andre lande for øjeblikket kan gøre ud over det, vi gør, nemlig at arbejde for at få etableret normale kontakter med regeringen i landet.

Det er ikke bare vores opfattelse, men det er også opfattelsen i andre nordiske og vestlige lande, at et initiativ i FN ikke vil føre til noget resultat i øjeblikket. Det vil sige, at alt, hvad regeringen for tiden kan gøre, er at følge udviklingen i landet så godt, som det overhovedet er muligt på grundlag af oplysninger fra forskellige kilder.

Det er naturligvis regeringens håb, at Kampuchreas regering snarest muligt vil give journalister og diplomater adgang til landet og navnlig til at rejse frit omkring, så det bliver muligt at få førstehåndsindtryk og oplysninger fra flere forskellige sider om de reelle forhold i landet.

Bolvig (RV):

Jeg takker ministeren for svaret, men er egentlig lidt skuffet. Ministeren har lige været i

Vietnam. Vietnam er naboland til Cambodia, og jeg har indtrykket af, at der i Vietnam er opstået et alvorligt problem efter de påståede grove krænkelser af menneskerettighederne i Cambodia. Ifølge mange oplysninger er der op med en halv million flygtninge i Vietnam. Derfor troede jeg, minister Lise Østergaard havde oplysninger med fra Vietnam. Det, at Cambodia er et lukket land – det er det desværre – der ikke giver adgang for udlændinge eller journalister, er jo næsten et bevis på, at alle de uhyggelige oplysninger, vi får, er rigtige.

Ministeren sagde: vi kan ikke gøre meget. Det er desværre nok rigtigt. Alligevel synes jeg, ministeren kommer for let om ved det, for det må jo være vores opgave i De Forenede Nationer at forsøge at påvise, at hvad der foregår i Cambodia vistnok er den største massakre, vi har været vidne til i nyere tid. Hvis blot der er antydning af rigtighed i, at en fjerdedel af landets befolkning er blevet myrdet, så står vi over for så alvorligt et problem, at vi må kunne pålægge hr. Kurt Waldheim simpelt hen at prioritere den opgave højest muligt og sørge for, at hele den civiliserede og ansvarlige verdens harme, foragt og afsky retter sig mod forholdene i Cambodia. Vi skal vende os mod krænkelser af menneskerettighederne, om de foregår i den vestlige verden, i den østlige verden eller f.eks. i Cambodia.

Jeg ved, at udenrigsministerens hjerte altid har banket for undertrykte folkeslag, og derfor håber jeg, at den danske regering vil tage på sig at rejse spørgsmålet i De Forenede Nationer.

Minister uden portefølje Lise Østergaard:

Jeg synes, der er to sider i hr. Bolvigs andet spørgsmål til mig. Den første side har at gøre med, hvilke informationer jeg havde til rådighed under rejsen i Vietnam om forholdene i Kampuchea, og det vil jeg svare på først. Det er rigtigt, at jeg fik oplysninger. Jeg fik ikke officielle oplysninger om forholdene i Kampuchea, men jeg fik gennem de uofficielle samtaler med politikere i Vietnam indblik i deres indtryk af forholdene. Jeg har tidligere givet indtryk for, at man i Vietnam har den opfattelse – som dog kan være lidt håbefuld i en tragisk sammenhæng – at man mener, politikerne i Kampuchea er ved at ændre signaler og er ved at erkende, at den måde, de har søgt at løse problemerne på straks efter krigens ophør,

[Minister uden portefølje.]

ikke er en måde, som kan føre til gode resultater.

Den anden del af spørgsmålet, som har at gøre med, hvad FN kan gøre i denne sag, kan jeg kun besvare med, at det jo er en given ting, at Danmark i alle de sammenhænge, hvor vi har mulighed for det, giver udtryk for afstandtagen og afsky over for situationer, hvor befolkningsgrupper bliver undertrykt, og jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at hr. Waldheim prioriterer dette spørgsmål meget højt. Problemet er jo, hvad han kan få flertal for i FN-samlingen med hensyn til afgrænsede handlingsprogrammer.

Det er helt givet, at vi giver vores holdning til kende, og det er helt givet, at spørgsmålet er højt prioriteret, og at begrænsningerne kan ligge i, hvad man kan opnå flertal for i FN i dag.

Bolvig (RV):

Det beroliger mig ikke meget, at minister Østergaard kan sige, at efter ministerens opfattelse er man ved at ændre signaler. Ja, det tror pokker. Hvis man har udryddet alle modstandere, så kommer selvfølgelig det tidspunkt, hvor det er let at ændre signaler. Det gør man også i Sydafrika, selv om vi vel alle sammen her synes, at forholdene stadig er aldeles utilstedelige. Men jeg er glad for, at ministeren lovede folketinget, at man vil lægge pres på FNs generalsekretær i retning af at prioritere dette spørgsmål højt og følge sagen meget nøje.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Kjelgaard (KF) til udenrigsministeren:

»Hvad agter ministeren at gøre for at dæmme op for det stadig stigende handelsbalanceunderskud, Danmark har i forhold til de østeuropæiske lande?«

(Spm. nr. 151).

Skriftlig begrundelse.

Mens Danmarks eksport til de østeuropæiske lande kun stiger langsomt, er importen i hastig vækst. I januar-februar har vi indført for godt 460 mill. kr. fra de pågældende lande, mens udførselen fra Danmark til Østeuropa kun har været godt 200 mill. kr. Det synes altså, som om de mangeårige danske handelsunderskud over for Østeuropa vokser og vokser til

trods for alle aftaler om det modsatte. Man må frygte, at underskuddet i år kommer op på 1 mia. kr. Hvis Østeuropa ville aftage varer for dette beløb i Danmark, ville det betyde en beskæftigelse for ca. 5-10.000 danske. Som det fremgår af bilag 24 til markedsudvalget, er Danmark det eneste land i EF, der ikke kan få østlandene til at aftage tilstrækkelig mange varer til at opnå handelsmæssig balance.

Kjelgaard (KF):

Når jeg har spurgt ministeren, som jeg har, og i den skriftlige begrundelse påpeget visse forhold, så er det, fordi det på mig virker påfaldende, at Danmark er det EF-land, der har den absolut dårligste balance i samhandelen med statshandelslandene. I 1971 var vores import kun 4,4 pct. større end eksporten, men i perioden til 1975 er vores import steget betydeligt, sådan at importen i 1975 var mere end 54 pct. større end eksporten, og tallene for de første 2 måneder i år viser også kraftigt stigende tendens.

EF-landene har sammenlagt i perioden fra 1971 til 1975 hvert eneste år overskud på handelsbalancen, og i 1975 var dette overskud i procent næsten lige så stort som Danmarks underskud. Som anført i den skriftlige begrundelse ville det betyde beskæftigelse til mange danske, hvis eksporten kom på højde med importen. Ifølge dagbladet Børsen den 29. april ser det tabte slag om 4 fragtskibe til Polen, der ellers kunne have rettet lidt op på skævheden, ud til at koste over 700 arbejdspladser, så det drejer sig altså både om økonomi og om beskæftigelse.

Udenrigsministeren (K.B. Andersen):

Det spørgsmål, der er blevet stillet her, kunne give anledning til en meget lang besvarelse, men det tillader taletiderne jo ikke, og jeg skal derfor – som spørgetiden opfordrer til, det er også meningen med den – svare i telegramstil.

Det er for det første korrekt, at det danske handelsbalanceunderskud har vist en stærkt stigende tendens, men det skyldes jo først og fremmest, at en meget væsentlig del af vores import fra de pågældende lande består af olie og kul, hvor der har været nogle betydelige prisstigninger. Det drejer sig altså om dyre varer, vi skulle indføre et eller andet sted fra, og nu har det altså været derfra, vi ofte har fået dem.

[Udenrigsministeren.]

For det andet vil jeg gerne sige, at der har været en meget stærkt stigende eksport. Der er næsten tale om en tredobling, så det er altså ikke rigtigt, når det er anført i begrundelsen, at den er steget langsomt; den er steget særdeles kraftigt.

Dertil kommer, at en række af de lande, vi kunne sammenligne os med i denne sammenhæng – vestlige lande som Italien, Storbritannien, Holland og Irland – også har underskud, om end måske ikke helt af samme størrelse, fordi de ikke importerer så mange af deres brændselsstoffer fra disse statshandelslande.

Hr. Kjelgaard siger, at det er i strid med aftaler. Nu har vi jo ikke aftaler i den forstand, for siden 1975 har vi ikke handelsaftaler med disse lande, og derfor er der ikke tvangsmidler, vi kan bruge. Jeg erindrer, at hr. Kjelgaard for nogle dage siden advarede os – hvis jeg husker rigtigt, ellers beder jeg om at blive rettet – mod at yde kreditter til disse lande. Det vil i hvert fald ikke fremme det formål, hr. Kjelgaard i dag taler om – men det er jo også en uges tid siden.

Vi gør, hvad vi kan for at hjælpe på dette forhold gennem en øget eksport. En sådan øget eksport kan forudses, fordi vi i den sidste tid har ført en række forhandlinger, der peger i retning af øget eksport, men et af problemerne er jo, at mange af vore virksomheder er for små. Det, man nemlig er interesseret i i de lande, er store, nøglefærdige projekter, som en række mindre og mellemstore virksomheder meget vanskeligt kan klare.

Jeg tror, hr. Kjelgaard vil være enig i det synspunkt, som erhvervslivet har, at vi skal ikke have balance land for land – det var den ulykkelige politik, man førte i 1930'erne, med de resultater, vi kender – men samhandelen kan blive så skæv, at det er en urimelighed, og vi har påpeget denne urimelighed gang på gang over for de østeuropæiske lande. Senest har jeg gjort det netop over for Polen. Hr. Kjelgaard nævnte det samme beklagelige eksempel, som jeg også har kommenteret, vedrørende de skibe, vi ikke kom til at levere. Der er for mig ingen tvivl om, at eksporten vil stige og dermed fortsætte den stærkt stigende linje, eksporten har haft i de senere år.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Waldorff (VS) til justitsministeren:

»Finder ministeren det i orden, at politiet med stor brutalitet to nætter i træk har brudt de grafiske arbejderes blokade foran Det berlingske Hus?«

(Spm. nr. 131).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge flere avisreferater har politiet både natten mellem den 24. og 25. april og den følgende nat udvist en voldsom brutalitet i bestræbelserne på at splitte de grafiske arbejderes blokade. Dette har begge aftener resulteret i voldsomme tumulter, hvor såvel politibetjente som blokadevagter er blevet såret.

Man kunne måske undre sig over, at ordensmagten fandt drastiske forholdsregler berettiget for at sikre udkørslen af Berlingske Tidende. Men VS har forlængst erkendt, at ordensmagten er til for at værne kapitalens interesser, og påpeget, at indkomstpolitik og overgreb mod strejkende arbejdere går hånd i hånd. Alligevel kan der være grund til at sige fra over for den brutalitet, som kendetegnede politiets fremfærd.

Justitsministeren (Orla Møller):

Hr. Waldorff påstår i sit spørgsmål, at politiet med stor brutalitet to nætter i træk skulle have brudt de grafiske arbejderes blokade foran Det berlingske Hus.

Som det må være alle medlemmer af dette høje ting bekendt, er det ulovligt at iværksætte afspærringer, der hindrer ind- og udbringning af varer fra virksomheder. Det gælder naturligvis også afspærringer, der hindrer udbringning af aviser. Opstår der en sådan blokade af en virksomhed, har politiet efter anmodning pligt til at sikre fri og uhindret adgang til og fra virksomheden. Denne forpligtelse har politiet opfyldt ved blokaden af Det berlingske Hus, og jeg må i den forbindelse klart tage afstand fra påstanden om, at politiet skulle have optrådt brutalt. Tværtimod er det regeringens opfattelse, at politiet har optrådt med stor ro og besindighed.

Waldorff (VS):

Spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om ulovligheder, vil jeg lade ligge. Det vender vi tilbage til i næste uge, når der kommer debat om det. Jeg har selvfølgelig gjort mig mine overvejelser om, hvad justitsministeren kunne

[Waldorff.]

tænkes at svare, men jeg havde dog ikke ventet, at han ganske ville nægte, at der var foregået et brutalt indgreb fra politiets side. Jeg mener, det er veldokumenteret igennem aviserne og også gennem de klip, man har set i fjernsynet, og særlig selvfølgelig fra de øjenvidner, som har været til stede, at politiet specielt natten til tirsdag regulært gik til angreb på de demonstrerende foran Berlingske Tidende. Jeg mener, at det er særdeles veldokumenteret, men på den anden side kan jeg selvfølgelig ikke undre mig vældig meget over, at justitsministeren siger, det ikke har været tilfældet.

Det mere interessante i denne sag handler selvfølgelig om regeringens almindelige holdning til magtudøvelse mod arbejdere og andre, som kæmper for deres rettigheder i dette samfund. Det fremgår af mit spørgsmål, at vi ikke har nogen illusioner om politiets funktion i den forbindelse. Vi ved godt, at de skal støtte den bestående orden, og at de skal forsvare kapitalister og profitinteresser, men vi ved også, at denne krise bliver langvarig, vi ved også, at der vil blive ført en reaktionær krisepolitik bl. a. med socialdemokratiets aktive indsats, og når vi ved disse ting, så kan vi allerede nu forudsige, at der ikke vil blive færre, som går i kamp for at forsvare deres rettigheder. Det vil simpelt hen være en nødvendighed at gøre det. Der vil fortsat blive tale om blokader, og der vil komme flere og flere til for at støtte i denne rimelige kamp.

Det, vi på denne baggrund er interesseret i, er socialdemokratiets stilling til disse ting. Specielt fordi socialdemokratiet kalder sig et arbejderparti, og fordi mange arbejdere – guderne må forstå hvorfor – stadig væk har en tillid til socialdemokratiet, er det vigtigt at kende socialdemokratiets opfattelse. Hr. Orla Møller har sagt: regeringen har altid sagt, at fysiske blokader må brydes af politiet, og det bliver de også. Og hr. Anker Jørgensen supplerer ...

Formanden:

Omtaleformen er henholdsvis justits- og statsministeren.

Waldorff (VS):

Undskyld, statsministeren supplerer: blokader af denne karakter kan ikke accepteres, de er klart ulovlige, og de vil blive imødegået, hvor og når de måtte blive forsøgt.

Jeg er interesseret i at vide: hvor langt agter

man at gå for at undertrykke almindelige former for kampskridt?

Justitsministeren (Orla Møller):

Hr. Waldorff kan ønske lige så megen diskussion om ulovlighed eller ikke ulovlighed de næste uger og alle uger, der kommer derefter, det står imidlertid helt klart, at det er ulovligt at foretage fysiske blokader, så man hindrer fri ind- og udgang til en virksomhed. Og det er det, jeg har sagt i mit første indlæg.

Jeg synes nok, det er at vende tingene helt på hovedet, når man farer på politiet for i en given situation at have anvendt den magt, som det nu engang er i besiddelse af og også skal anvende for at opretholde lov og orden, i en situation, hvor politiet bliver genstand for en vold, som intet menneske i dette samfund kan lægge ryg til. Hvis man havde taget nogle billeder af, hvad politiet var genstand for af rå vold og magt, så tror jeg nok, at stemningen i befolkningen endogså ind i VS' rækker måske – jeg siger måske – kunne være blevet ændret noget.

Waldorff (VS):

Det er veldokumenteret, at politiet med knippslag og andre former for overgreb er gået til angreb mod personer, som var fuldstændig passive i forbindelse med demonstrationen foran Berlingeren.

Jeg mener stadig ikke, at det er fastslået, at der er tale om ulovligheder, og jeg tager dr. jur. Peter Germær til støtte for det, men den diskussion vil som sagt blive ført på et senere tidspunkt.

Jeg fik ikke noget svar på, hvor langt regeringen er indstillet på at gå. Vil der blive sat mere politi ind i sådanne situationer, vil man øge politistyrken i det hele taget, og vil man i en given situation, hvor det måtte blive nødvendigt, også bruge militær imod strejkende arbejdere – eller fyrede arbejdere, som det jo her drejer sig om?

Jeg mener ikke, at det spørgsmål er teoretisk, for det er fuldstændig klart, at demonstrationer, blokader og andre kampskridt vil blive stadig mere omfattende, og jeg mener, at det er vigtigt at vide, om socialdemokratiet i enhver situation vil fastholde, at de vil sætte den nødvendige magtanvendelse ind imod arbejdere. Det har vi ikke fået noget svar på, og det efterlyser jeg. Er holdningen den, at man siger: roen i samfundet går først, og de, som antaster

[Waldorff.]

denne ro, må for enhver pris undertrykkes; derfor vil vi sørge for, at de nødvendige politistyrker – eller eventuelt i en given situation militæret – bliver sat ind for at sikre denne ro?

Justitsministeren (Orla Møller):

Man kan forsøge med nok så mange kunstgreb at gøre det til en kamp imellem arbejdere og politi. Det er der ikke tale om. Det, det drejer sig om, er, at der i visse situationer sker noget, der er klart ulovligt; dér er det i ethvert samfund – også det danske – nødvendigt at opretholde den lov, der nu engang er vedtaget af dette høje ting. Men jeg kan berolige hr. Waldorff med, at jeg har ikke de fjerneste tanker om, at der også skulle være skarpe patroner i geværet til militæret. Det er simpelt hen gas at fremstille vor linje sådan.

Voigt (FP):

Nu har justitsministeren jo i det samråd, der var med arbejdsmarkedsudvalget, afkræftet, at der skulle være tale om brutalitet fra politiets side. Jeg lagde mærke til, at ministeren ikke nævnte det her, men det kan da være meget rigtigt, at det stod at læse i Folketingets Forhandlinger, og jeg vil derfor gerne stille følgende tillægsspørgsmål:

Vil ministeren bekræfte, at vi ikke oftere kan komme i en situation, hvor ordensmagten bliver jaget på tilbagetog af gadens parlament?

Jeg finder det uacceptabelt, og jeg finder det nedbrydende for vor tillid til politiet. Jeg vil gerne høre, om ministeren har sikret sig – eventuelt ved en forholdsordre til politidirektøren – at vi ikke oftere kommer i en sådan situation, at politiet flygter for gadens parlament.

Melchior (CD):

Jeg hørte i en direkte transmission i radioen fra urostedet, at en politimand i højttaler meddelte de forsamlede, at de skulle forføje sig bort og passere gaden, og han sagde: »i lovens navn, ellers vil der blive anvendt magt«. Jeg vil gerne spørge justitsministeren, om han er enig i den opfattelse, at der med denne udtalelse, tydeligt afgivet, er givet nødvendigt og tilstrækkeligt varsel til de forsamlede – også de af dem, der af spørgeren i denne omgang er blevet betegnet som passive, idet de altså er blevet anmodet om at passere gaden. I modsat fald skulle der anvendes magt. Jeg vil altså

gerne høre ministerens opfattelse af: er varslat tilstrækkeligt, og er der foregået ting, som går ud over det, der med rette kan lægges i betegnelsen magt?

Justitsministeren (Orla Møller):

Nu kan man jo ikke i alle detaljer udtale sig meget sikkert om, hvad der sker i den slags situationer, men mit skøn er altså efter de oplysninger, jeg har fået fra politiets side, at man har opført sig, som man skal, og at man har anvendt den form for magtanvendelse, som samfundet er og må være i besiddelse af, på en meget tilbageholdende måde. Derfor kan jeg besvare hr. Melchior's spørgsmål positivt med de små reservationer, man er nødt til at tage i en sådan situation. Derfor er det i og for sig også unødvendigt endnu en gang at sige det, som hr. Voigt bad mig om at sige, for det sagde jeg i det første indlæg, nemlig at jeg må tage afstand fra påstanden om, at politiet skulle have optrådt brutalt. Det er ikke nødvendigt med nogen som helst form for forholdsordre; politiet er hele tiden klar over og har været det, siden vi vedtog folketingsbeslutningen i fjor, hvad der skal ske i en bestemt situation. Jeg ville da gerne afgive det løfte over for hr. Voigt og over for folketinget i det hele taget, at man ikke igen kommer i en situation, hvor politiet er ude af stand til at klare situationen, men en 100 pct. garanti kan ikke gives. Derimod kan man være 100 pct. sikker på, at politiet vil gøre, hvad det kan for ikke at komme i en sådan situation.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Arne Christiansen* (V) til justitsministeren:

»Vil ministeren drage omsorg for, at lov nr. 139 af 7. maj 1937 og lovekendtgørelse nr. 16 af 20. januar 1965 om kontrol med tilvirkning og besiddelse af våben m.v. administreres således, at dansk industris muligheder for beskæftigelse og eksport ikke reduceres i forhold til f.eks. industrien i vore nordiske nabolande og i andre EF-lande, der har lempeligere produktions- og eksportvilkår?«

(Spdm. nr. 132).

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet sigter på de muligheder, der melder sig for produktion og eksport af dele til F-16 fly ud over NATO-køberlandenes behov,

[Arne Christiansen.]

samt den køberinteresse, der har vist sig for de nye danske motortorpedobåde fremstillet i Frederikshavn.

Arne Christiansen (V):

Til min korte skriftlige begrundelse skal jeg kun føje, at i lyset af de muligheder, Danmark har for øget industriel beskæftigelse og for oparbejdning af know-how, kunne den lov, som jeg henviser til, måske forekomme forældet. Mit spørgsmål implicerer imidlertid ikke, at jeg skulle ønske en ny lov, men jeg er interesseret i en sådan administration af den, at Danmark ikke stilles ringere end f.eks. vort neutrale naboland Sverige og andre EF-lande.

Justitsministeren (Orla Møller):

I de bestemmelser, som hr. Arne Christiansen henviser til i sit spørgsmål, er fastsat de nærmere betingelser for fremstilling af krigsmateriel og for udførsel af våben – det behøver jeg ikke at sige over for hr. Arne Christiansen, for det ved han. Ifølge krigsmaterielloven fra 1937 er det forbudt at fremstille krigsmateriel uden justitsministeriets tilladelse, og det er i loven fastsat, under hvilke nærmere betingelser en sådan tilladelse kan opnås. Hvad der forstås ved krigsmateriel, er fastlagt i anordning nr. 238 af 16. juli 1937.

Med hensyn til udførsel af våben bestemmer våbenlovens § 6, at det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren i hvert enkelt tilfælde at udføre våben til land-, sø- eller luftkrig. Enhver anmodning om våbeneksporttilladelse gøres til genstand for en konkret bedømmelse i lyset af dansk våbeneksportpolitik. Hovedprincippet heri har igennem en årrække været, at der nægtes eksporttilladelse til lande, der er inddraget i krigeriske begivenheder, eller til områder, hvor forholdene er så urolige eller ustabile, at de må befrygtes at udvikle sig til væbnede konflikter, herunder borgerkrig eller væbnet undertrykkelse af befolkningsgrupper, og endelig til lande, mod hvilke der af FN er vedtaget våbenembargo.

Der er gentagne gange redegjort herfor i tinget, og senest har jeg haft lejlighed til at redegøre for det over for forsvarsudvalget i forbindelse med F-16 sagen.

Mit svar til hr. Arne Christiansen skal derfor være, at jeg har forståelse for de hensyn,

som fremhæves i spørgsmålet, og at jeg er positivt indstillet hertil i det omfang, disse hensyn vil kunne tilgodeses inden for rammerne af den gældende lovgivning og praksis på området. Lad mig atter understrege, at afgørelse på dette område træffes efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Må jeg til sidst sige, at den medproduktion, der er stillet Danmark i udsigt i forbindelse med anskaffelsen af F-16 flyene – og her tænker jeg på de i alt ca. 350 til de europæiske køberlande og de 650 til USA selv – ikke er stødt på vanskeligheder som følge af den lovgivning, jeg her har omtalt.

Ninn-Hansen (KF):

Jeg forstod på justitsministeren, at man ikke kan nægte, at vi har mere restriktive bestemmelser end de andre nordiske lande. Efter de undtagelser, ministeren nævnte, skulle der ikke være, så vidt jeg kunne forstå, noget til hinder for, at man kunne foretage leverance f.eks. til andre NATO-lande, hvis de ikke er indviklet i krigeriske begivenheder.

Jeg tror, det kan have interesse ikke mindst for dansk skibsværftsindustri. Vi er jo heldigvis sådan stillet her i landet, at vi ikke mindst på Orlogsværftet har særdeles gode eksperter, og vi har skibsværfter her i landet, der er særdeles dygtige til at udføre arbejde. Jeg tror, der er mange, der i denne vanskelige beskæftigelsessituation vil interessere sig for, om det vil være muligt at foretage sådanne leverancer til andre NATO-lande, selvfølgelig ikke i tilfælde, hvor der er krigeriske begivenheder i de pågældende lande, men at man i de tilfælde, hvor der ikke er det, kan gennemføre bestillinger, få det arbejde, der følger med, og foretage leverancen.

Justitsministeren (Orla Møller):

Det kan diskuteres, hvor meget eller hvor lidt restriktive vi er i forhold til andre lande. Det er vel nok sådan, at vi i hvert fald i forhold til visse lande er noget mere restriktive, hvad jeg i øvrigt også finder i orden. Men det, der er det afgørende på dette punkt, er, at der ikke kan gives generelt gyldige svar med hensyn til de problemer, som er rejst både af hr. Arne Christiansen og af hr. Ninn-Hansen.

Jeg kunne svare ved at sige, at jeg ikke kender noget enkelttilfælde, i hvert fald i den tid hvor jeg har haft med administrationen at

[Justitsministeren.]

gøre, hvor der har været vanskeligheder på disse områder. Derfor må jeg sige: kommer der en sag op af denne art, vil den blive vurderet inden for rammerne og i lyset af den positive forbindelse, vi er i til NATO-landene, naturligtvis.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gerda Møller* (KF) til justitsministeren:

»Hvad vil ministeren gøre for at skaffe studerende og lærere adgang til deres arbejdsplads?«

(Spm. nr. 144).

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet stilles til justitsministeren som følge af, at undervisningsministeren har nægtet at foretage sig noget i anledning af de ulovlige blokader på en række højere læreanstalter.

Justitsministeren (*Orla Møller*):

Sidste onsdag drøftedes en henvendelse svarende til den, fru Gerda Møller har rettet til mig, til undervisningsministeren vedrørende forholdene på Roskilde universitetscenter. Undervisningsministeren gav da udtryk for den generelle vurdering, at undervisningsinstitutionerne selv må klare de problemer, som er opstået på dette område.

Jeg kan oplyse, at vi ikke i justitsministeriet har fået nogen henvendelse om spørgsmålet, og at jeg allerede af den grund ikke finder at burde udtale mig om, hvorvidt der i forbindelse med episoderne ved de højere læreanstalter foreligger nogen overtrædelse af lovgivningen, men jeg kan dog sige så meget, at jeg finder det højst beklageligt, at man bryder visse demokratiske metoder sønder, sådan som tilfældet tilsyneladende er.

Gerda Møller (KF):

De ulovlige blokader, der foregår rundt omkring, er altså ikke undervisningsministerens bord. Det er heller ikke justitsministerens bord, og derfor kunne man stille spørgsmålet: hvis bord er det så?

Det drejer sig jo om statsinstitutioner, så det har ikke noget som helst med den styrelseslov på universiteterne at gøre, som undervisningsministeren henviste til i onsdags. Forholdet er det, at en række lærere og studenter bliver for-

ment adgang til deres arbejdsplads. De må have krav på at komme på deres arbejde efter de udtalelser, som både statsministeren og justitsministeren kom med i forbindelse med debatten om ulovlig blokade i sidste uge, udtalelser, der gik ud på, at regeringen ikke ville tolerere, at nogle forhindrer andre i at arbejde. I Folketingstidende 1976-77, (2. samling), sp. 3192 findes følgende udtalelse: »Det er en klar holdning fra regeringens side, at man ikke kan affinde sig med, at man på denne måde stopper et arbejde.«

Ja men så må det også være regeringens pligt i hvert fald at pålægge de respektive rektorer at bruge de nødvendige midler til at skabe ro og orden på universiteterne, således at undervisningen og eksaminerne kan få et normalt forløb. Jeg mener, det er justitsministeren, der er den øverste ansvarlige for, at der hersker ro og orden i dette samfund. Når universitetets rektor har erklæret, at det, der foregår, er ulovligt, skal der ikke afventes en anmeldelse. Vi kan ikke være tjent med at have en natvægterstat, hvor samfundet kryber i skjul bag ved krav om politianmeldelse, når borgerne føler deres sikkerhed truet, og det er jo det, borgerne gør.

Justitsministeren (*Orla Møller*):

Den diskussion om, hvorvidt det er mit bord eller ikke mit bord, kan jeg godt forstå fru Gerda Møller ikke kan affinde sig med. Men sagen er nu altså ikke så enkel, og i hvert fald er det rigtigt, at det ikke kan være mit bord at pålægge rektorer at foretage sig et eller andet. Jeg siger ikke dette for at komme ind i spillet mellem to ministre om to ministres kompetenceområder, men jeg vil gerne sige, at modsætningen til det, som fru Gerda Møller taler om i udtrykket natvægterstat, kunne jo være politistat, og når jeg siger det bevidst på denne måde, er det, fordi der et eller andet sted må være en balance.

Jeg kan oplyse tinget om, at hvor en institution har rettet henvendelse, er der også grebet ind, og tingene er blevet sat på plads. Men jeg ville i hvert fald meget nødig være den, der siger til rektor Morten Lange: »i morgen kommer jeg med 500 politibetjente, og så skal jeg nok rydde op i hele foretagendet«, hvis ledelsen af universitetet er indstillet på at finde en vej, som måske var bedre end noget sådant.

Jeg vil sige ærligt, at der er problemer i forbindelse med dette, både fordi der jo er tale

[Justitsministeren.]

om metoder, som tilsyneladende – jeg siger tilsyneladende, for så meget ved jeg ikke om det, at jeg tør sige det ligeud – er ulovlige, jeg ved ikke, hvor meget eller hvor lidt der er sket. Der er noget meget bedrøveligt i en sådan affære, men dér, hvor det er nødvendigt at træde varsomt, er dog også at tage hensyn til den styrelseslov, der nu engang er fastlagt for universiteternes områder, og jeg tror altså, at et eller andet samspil imellem de meget stærke udtalelser, vi vedtog i fredags, og en mulighed for, at rektorerne kan klare tingene, skal være den vej, der følges.

Poul Schlüter (KF):

I sidste uge stillede hr. Palle Simonsen et spørgsmål til undervisningsministeren om næsten samme tema: hvad ville ministeren gøre for at hindre de ulovlige fysiske besættelser? Jeg mener, regeringen ved den lejlighed svarede helt utilfredsstillende.

Nu siger justitsministeren i dag, at man skal fare varsomt, og ministeren taler om, at der måske skal sættes 500 betjente ind. Ja men er ministeren da ikke klar over, at da rektor i Odense bad om politimæssig assistance, lykkedes det for et par mand i løbet af et par minutter at få de studerende til syngende og glade at vandre bort. Jeg mener, justitsministerens svar i dag er farligt og utilfredsstillende, og jeg mener også, det er i strid med trufne beslutninger i folketinget om alles ret til at færdes frit ind og ud af bygninger for at kunne passe deres lovlige arbejde, for det betyder, at regeringen lukker øjnene for forhold, der vitterlig er ulovlige.

Derfor håber jeg, at regeringen vil have forståelse for, at vi andre vil søge at fremskynde behandlingen af den forespørgsel, det konservative folkeparti har stillet om, hvad regeringen vil gøre ved enhver form for fysisk blokade, således at folketinget kan komme til at træffe beslutning i sagen. Må jeg gå ud fra, at regeringen vil støtte, at vi forsøger at rette en sådan henvendelse til folketingets formand med henblik på, at denne forespørgsel kan behandles hurtigst muligt i næste uge?

Bertel Haarder (V):

Det drejer sig om, hvorvidt lærerkræfter kan få adgang til deres egne kontorer, hvor de har været forment adgang i måske 14 dage, måske flere uger, hvorvidt studerende kan komme ind

i lokaler og få den undervisning, som vi betaler for. Hvis nu hverken lærerne eller de studerende kan få hjælp af deres rektor, hvis de heller ikke kan få hjælp af deres minister, og hvis de heller ikke kan få hjælp af deres justitsminister, er spørgsmålet: kan den enkelte lærer og den enkelte student i det tilfælde, hvor vedkommendes personlige frihed til at komme ind på universitetet er krænkert, selv tilkalde politiet? Altså må f.eks. en professor, der siger: jeg skal ind på mit kontor, eller en lektor, der siger: jeg er ved at lave doktordisputats, manuskriptet ligger derinde, jeg skal have det, selv tilkalde en betjent? Må en studerende, som skal ind på biblioteket, fordi han er ved at skrive en opgave, selv tilkalde en betjent for at skaffe sig adgang til sin soleklare ret til at gøre sit arbejde på universitetet? Det er et meget vigtigt spørgsmål, som jeg håber vi kan få et svar på.

Gerda Møller (KF):

Jeg er da glad for, at jeg ligesom bag ministerens udtalelser kunne føle, at det er en uheldig situation, men så er det jo kedeligt, at ministeren ikke kan gøre noget ved det. Jeg mener ikke, at modstykket behøver at være en politistat. Ministeren talte om balance, men hvor er balancen, hr. minister? Undervisningsministeren har ifølge radioen – jeg kunne desværre ikke selv være til det møde i formiddags – udtalt, at hun vil følge det, og at hun, når hun føler, det er nødvendigt, vil gribe ind. Ja men hvor er den balance?

Jeg forlanger ikke, at ministeren skal sige til Morten Lange, at han skal tilkalde 500 betjente. Jeg forlanger, at ministeren skal sige til Morten Lange enten selv eller gennem undervisningsministeren, at rektor skal bruge de midler, han har til at forhindre de blokader, der finder sted.

Der spørges, om de er ulovlige. Ja, det er de da. Masser af lærere er kommet her og har givet mig breve og beviser på, at de kan ikke komme ind på deres arbejdsplads, medmindre de skriver under på, at de sympatiserer med RUC-aktionen. Det vil de ikke. De siger, det træder deres personlige frihed for nær; de ønsker ikke at give sådan en underskrift. Nogle har ladet klagen gå videre til dekaner og konsistorium osv. Nogle af de pågældende lærere har erklæret over for mig – og det er der i øvrigt også studenter, der har gjort – at hvis dette her varer for længe, føler de sig nødsaget til

[Gerda Møller.]

at tage sig selv til rette. Hvad vil ministeren gøre i så fald, og kan folkettinget være tjent med det?

Formanden:

Justitsministeren har forlænget taletid; der er indtil 3 spørgsmål at besvare.

Justitsministeren (Orla Møller):

Det sidste spørgsmål, fru Gerda Møller rejser, viser jo med al tydelighed, hvad det er for et farligt stof, vi behandler, når vi diskuterer disse problemer. For spørgsmålet er fuldstændig rigtigt stillet af fru Gerda Møller: hvor går grænsen? Hvor går grænsen, så man kan forhindre, at der bliver en konfrontation, at der bliver, jeg havde nær sagt en indre borgerkrig på universiteterne?

Med det gemyt, jeg har, kan jeg roligt sige, at jeg ville have haft meget svært ved at af finde mig med ikke at komme igennem til det arbejde, jeg skulle lave. Der er en eller anden grænse for, hvor længe man kan køre dette løb, og hvor længe man kan blive ved med, jeg havde nær sagt at ophidse hinanden fra begge sider. Det kan godt være, at der her også er tale om forskel i psyke, for jeg er angst for – og jeg siger det lige ud ad landevejen – på for tidligt et tidspunkt at bruge den magt, som samfundet er i besiddelse af. Men ingen skal være i tvivl om, at der vil ske nøjagtig det samme, som der skete i Odense: kommer der en henvendelse – det skal fru Gerda Møller altså heller ikke være i tvivl om – vil der blive øvet den hjælp, som politiet er i stand til at give. Men man får ikke mig til at dirigere med Københavns universitets rektor og give ham ordre til at indgive en politianmeldelse. Det er vittelig ikke min opgave.

Må jeg så sige til spørgsmålet om, hvorvidt den enkelte kan henvende sig: ja, naturligvis. Der er ingen, der har forbud mod at henvende sig til politiet, det er noget, der siger sig selv. Det ville være helt vanvittigt, hvis jeg prøvede på at stå og sige sådan noget. Men hvad der vil komme ud af drøftelser i en sådan forbindelse, tør jeg slet ikke udtale mig om.

Jeg vil gerne sige noget mere generelt til sidst, da jeg nu fik denne forlængede taletid. Der er ingen tvivl om for mig at se, at adskiligt af det, der foregår på universiteterne, er dækket af den dagsorden, vi vedtog forleden dag. Derfor er der heller ingen tvivl om, at

man på et eller andet tidspunkt bliver nødt til at sige, at nu må dette her altså høre op. Men jeg ville meget nødig have, at det skete på så tidligt et tidspunkt, at vi risikerede at få franske studentertilstande, for det er absolut heller ikke ønskværdigt. Jeg tror i det hele taget i det lange løb ikke på, at man kan klare sig med en politistav, men derimod med forhandlinger.

Så skal jeg lige sige til fru Gerda Møller, at situationen jo er den, at en stor del af lærerne og en stor del af det tekniske personale vittelig bakker op om de studenter, der vil lave demonstration på området, og det gør bestemt ikke situationen lettere. Derfor er det nødvendigt med så megen besindighed som muligt ud fra de helt klare forudsætninger, som eksisterer på dette område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *John Winther* (KF) til justitsministeren:

»Hvad agter ministeren at foretage, for at ventetiden for syn af motorkøretøjer ved statens bilinspektion kan formindskes, og hvornår forventes forholdene at være normale?«

(Spm. nr. 146).

Skriftlig begrundelse.

Hvis man i dag henvender sig til statens bilinspektion i Rødovre og bestiller tid til syn af et køretøj, får man at vide, at det ikke kan lade sig gøre før om 7 (syv) uger.

Gennem det sidste års tid har ventetiden været urimelig lang ikke alene i Rødovre, men også adskillige andre steder.

De virksomheder, som nødvendigvis skal have biler til syn, kan simpelt hen ikke tilrettelægge det daglige arbejde nogenlunde rationelt og påføres derfor meget betydelige tab. Man kan selvfølgelig stille op i en kø for ikke forudbestilte syn, men man risikerer så at skulle vente en hel dag eller mere.

John Winther (KF):

Det er i og for sig med beklagelse, at jeg må bruge lidt kraftige ord i denne sag. Men jeg er nødt til at karakterisere forholdene, som de er nu omkring statens biltilsyn, som både katastrofale og skandaløse. Katastrofale for de kunder, der nu skal vente halvanden til to måneder på at få et køretøj synet, hvis de da ikke tager chancen og kører derud dagen i forvejen og tilbringer natten i ventetid. Skandaløse, for-

[John Winther.]

di det jo – desværre – ikke er en ny sag, der her rejses, den har været påpeget flere gange, uden at der i og for sig er sket noget i sagen.

Det, der skal synes, er brugte biler, ikke typegodkendte biler, og det er også lastvogne, busser og den slags. Alle disse kategorier skal nu vente op til halvanden til to måneder, før de kan komme igennem. Det kan ikke være tilfredsstillende, at vi har en sådan tilfældighedens lov, eller vi kan kalde det en junglelov, på dette område. Kunder, der køber en brugt vogn f. eks., kan ikke forstå, at der skal gå så lang tid, inden de kan komme igennem. Erhvervsfolk må vente med påfølgende rentetab på store busser og lastvogne, før de kan få klarret deres ting.

Jeg tror, man er nødt til i dette spørgsmål at tænke i nye utraditionelle baner. Man kunne f. eks. komme ind på, at biler som taxaer og varevogne på gule plader ikke nødvendigvis behøvede at blive synet hvert år, men kunne nøjes med hvert andet til tredje år; det ville give ganske meget luft.

Mit spørgsmål er desværre yderligere blevet aktualiseret af den arbejdsnedlæggelse, der i går fandt sted på statens biltilsyn. Selv om jeg ingen sympati har for strejker, understreger det jo kun, hvor desperat situationen også er for de ansatte på statens biltilsyn, som simpelt hen ikke længere er i stand til at klare deres job, med de forhold de bydes.

Jeg vil gøre opmærksom på, at der er tale om en forretning, der rent faktisk giver overskud for staten, endda med flere hundrede millioner kroner, og derfor ville det vel også være rimeligt, at man fik den vare, man rent faktisk betalte for, nemlig et syn i rette tid.

Justitsministeren (Orla Møller):

Jeg har i nogen tid været klar over, at ventetiden ved visse af statens bilinspektions synssteder har været af en sådan længde, at det ikke alle steder har været muligt at betjene vore kunder med den hurtighed, som vi gerne ville gøre det. Jeg er klar over de store problemer, som dette volder især for virksomheder og personer, for hvilke et syn er et nødvendigt led i deres erhvervsvirksomhed.

Grunden til de øgede ventetider er, at også statens bilinspektion har måttet deltage i de besparelser, som i de seneste år er blevet gennemført overalt inden for det offentlige. Det

har betydet, at det ikke med den eksisterende mandskabsstyrke har været muligt at øge antallet af syn i takt med den øgede bilmængde og det deraf følgende synsbehov. I forsøget på at klare den voksende synsmængde har bilinspektionen måttet begrænse sin deltagelse i § 13-syn – nu efter 1. maj § 77-syn – et forhold, som heller ikke er tilfredsstillende. Derfor kan jeg heller ikke gå ind på den tankegang, som hr. John Winther var inde på, at man skulle til at lempe sig frem med færre syn. Men selv med denne forøgelse af den almindelige synskapacitet har det ikke været muligt at følge med det øgede behov for syn på synssteder.

På denne baggrund har justitsministeriet indledt forhandlinger med finansministeriet med henblik på at forelægge finansudvalget et forslag til en bedre løsning af bilinspektionens kapacitetsproblemer gennem ansættelse af et større antal bilassistenter. Disse forhandlinger står umiddelbart foran deres afslutning; jeg håber med et positivt resultat.

Jeg håber derfor også i den nærmeste fremtid at kunne forelægge finansudvalget en ansøgning om bevilling til ansættelse af et så stort antal bilassistenter, at ventetiderne ved synsstederne vil kunne nedskæres til, hvad der tidligere har været normalt. Jeg håber, at det samtidig bliver muligt at øge bilinspektionens deltagelse i de af politiet gennemførte kontrolsyn på vejene.

Specielt hvad angår synsforholdene i de storkøbenhavnske områder, kan jeg oplyse, at der den 1. april i år åbnes en ny synshal i Roskilde, hvilket forhåbentlig vil medvirke til en normalisering af ventetiden i dette område. Men også når det drejer sig om synshaller, af hvilke nogle absolut ikke er af særlig fin kvalitet, har det været umuligt på grund af de nedskårne bevillinger at leve op til, hvad vi egentlig gerne ønskede i justitsministeriet.

Så skal jeg til sidst kort sige, at de arbejdsstandsninger, der har været tale om den 2. og 3. maj, efter oplysninger, der er tilgået mig, er overstået. I dag, onsdag, foreligger der i hvert fald ikke for mig oplysninger om, at der ikke skulle arbejdes i fuldt normalt omfang i bil-synshallerne.

Voigt (FP):

Jeg indleverede i går til justitsministeren et spørgsmål, som man kan sige er i familie med det, der er stillet i dag. Jeg vil derfor gerne stille et tillægsspørgsmål til justitsministeren på

[Voigt.]

baggrund af den arbejdsnedlæggelse, der har fundet sted rundt omkring på vores bilinspektions- og specielt vil jeg henvise til den, der fandt sted i Rødovre.

Det var således, at det sidste år i forbindelse med nogle ændringer i færdselsloven var politiet, det gik ud over, fordi justitsministeren eller hans embedsmænd smølede med at få sendt de regler ud, som man skulle vejlede efter. Jeg vil derfor spørge ministeren, hvorfor i alverden udstyrsbekendtgørelsen, som bilinspektører og bilassistenter skal syne efter, først er sendt ud nu, 1-2 dage før loven træder i kraft.

Nu skal ministeren ikke gå herop og sige, at det skyldes, at retsudvalget har forsinket arbejdet, og at det skyldes, at hr. Voigt har fremsat lovforslag om knallerter. Det er ikke det, det drejer sig om, dette drejer sig om de firhulede køretøjer, hr. minister!

John Winther (KF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret. Men jeg vil også sige, at det efter min opfattelse næppe alene er et problem om at få flere ansatte inden for statens biltilsyn, det er det muligvis også, men det er formentlig også et spørgsmål om tilrettelæggelsen af arbejdet, og derfor tillod jeg mig at foreslå det, som ministeren kaldte en lempelse, men som i virkeligheden kun er en mere retfærdig fordeling af den synskapacitet, der er til rådighed. Forholdet er jo det, at der næppe er nogen rimelighed i, at almindelige taxaer, og almindelige varevogne på gule plader i en situation som den, vi befinder os i nu, skal til syn hvert år, lige så lidt rimelighed som der er i, at brugte biler i øvrigt kun skal til syn ved ejerskifte. Det ville nok være hensigtsmæssigt at overveje, om man ikke kunne få en anden fordeling, således at den synskapacitet, man havde, simpelt hen blev udnyttet bedre.

Ministeren kom også ind på det forøgede arbejdspress, der har været, og det er selvfølgelig korrekt: sælger man flere biler, bliver der også et forøget arbejdspress. Men jeg vil også gøre opmærksom på, at det tillige betyder forøgede indtægter af en ganske væsentlig størrelsesorden: bilerne indbringer noget, der ligner 4 mia kr., og det er 1,3 mia kr. mere, end man har budgetteret med. Selve synsforretningerne beta-

les rent faktisk også; der er vel næppe mange private forretninger, der, når de modtager penge for en ydelse, kun ville tilbyde kunderne den service, der i dag desværre ydes fra statens biltilsyn.

Justitsministeren (Orla Møller):

På en vis måde, er jeg egentlig meget fristet af hr. John Winthers tankegang om at komme til at lave forretning på dette område. Det er korrekt, at der kommer en masse penge ind, men hvis hr. John Winther ville studere statsbudgettet noget nærmere, ville han opdage, at det ikke kommer mig til gode. Hvis jeg kunne køre forretning også på andre områder – bøder, pasudstedelser, og jeg ved ikke hvad – var det virkelig en stor og en god forretning. Men sådan ligger det altså ikke, og det er en af vanskelighederne, for jeg er enig i, at det ikke blot er et spørgsmål om at få ansat flere bilassistenter, men også et spørgsmål om at have flere og bedre synshaller, der er måske også spørgsmål om en anden eller bedre uddannelse. Der ligger en lang række spørgsmål, men det første og det vigtigste er at få fat på nogle flere bilassistenter, så vi kan få overtrykket af kedlen, og det håber jeg som sagt kan lykkes.

Jeg blev selvfølgelig fristet til at besvare hr. Voigt netop på den måde, som han selv gjorde, men nu kan jeg jo ikke komme af sted med det, men hvis jeg nu siger noget om det spørgsmål, der blev rejst her, kunne jeg måske spare embedsmændene i justitsministeriet for næste onsdag at skulle have et svar klar på det spørgsmål, som står nøjagtig magen til i det spørgsmål, der allerede er stillet: hvad er årsagen til, at vi var så sent på færde? Jeg beklager meget, at det igen en gang kom til at gå sådan, men personalemængden er altså for lille til at klare det job, der skal klares, samtidig med det meget store arbejde vi har haft omkring færdselsloven – så skal jeg lade være med at nævne noget som helst om hr. Voigts andel i det, for det var ikke ham alene – men vi har haft et stort arbejde at gøre, og derfor er vi altså ulykkeligvis kommet i en halvkedelig situation, som nu heldigvis er klarer meget hurtigt med ekstra kurser rundt omkring ved bilsynene. Jeg håber faktisk, at dette her kan komme til at betyde, at hr. Voigts spørgsmål tages tilbage.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Bertel Haarder* (V) til justitsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om resultaterne af de undersøgelser, ministeren har bedt rigsadvokaten foretage vedrørende trusterne mod arbejdslederne på Berlingske Tidende?«
(Spm. nr. 152).

Skriftlig begrundelse.

I sin redegørelse til folketinget fredag formiddag den 29. april i år oplyste statsministeren, at en sådan undersøgelse ville blive foretaget.

Da undersøgelsen ikke har megen værdi, hvis den ikke giver et nogenlunde hurtigt resultat, håber spørgeren, at der allerede onsdag kan siges noget derom.

Justitsministeren (*Orla Møller*):

Torsdag aften i sidste uge fremkom der en række modstridende oplysninger om det faktiske begivenhedsforløb af nogle episoder på Berlingske Tidende den samme eftermiddag. For at klargøre sagens faktiske omstændigheder bad jeg fredag i sidste uge rigsadvokaten om en udtalelse om sagen. Straks mandag morgen havde rigsadvokaten, statsadvokaten i København og politidirektøren forhandlinger om, hvorledes undersøgelsen nærmere skulle tilrettelægges.

Der foreligger – jeg var nær ved at sige selv sagt – ikke nogen resultater af den iværksatte undersøgelse endnu. Jeg kan kun sige, at rigsadvokaten vil fremme sagen med tilbørlig hurtighed.

Bertel Haarder (V):

Jeg kan for så vidt takke for svaret. Det virker måske mærkeligt, at der spørges så hurtigt til sagen, men problemet er jo, at der ikke er meget ved disse undersøgelser, hvis ikke de ret hurtigt giver et resultat, og derfor er jeg glad for, at ministeren har den holdning, han har.

Men jeg vil gerne spørge, for at det ikke skal være nødvendigt at spørge igen på næste onsdag, om offentligheden får besked om disse resultater eller i det mindste de politiske partier får besked om det. Kan vi være sikre på det, så vi ikke behøver at spørge igen?

Justitsministeren (*Orla Møller*):

Hvis jeg husker rigtigt, har jeg afgivet et løfte til arbejdsmarkedsudvalget om, at det vil blive holdt underrettet om, hvordan denne undersøgelse vil komme til at ende, og jeg har i

hvert fald til hensigt – også ekstra understreget af det spørgsmål, der er stillet nu – at sige, at disse resultater naturligvis skal frem, og der tænker jeg ikke blot på undersøgelsen, men også på den juridiske vurdering af den, bedømmelsen af hele sagen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kurt Hansen* (VS) til forsvarsministeren:

»Finder ministeren det betryggende for værnepligtige meniges mulighed for at forsvare egne interesser i forsvarets samarbejdsordning, at talsmand H. J. Johansen, 4. PVKMP Sjællandske Livregiment på Antvorskov kaserne, i marts blev hjemsendt, 2 måneder inden hans tjenestetid udløb på grund af for aktivt talsmandsvirke?«

(Spm. nr. 156).

Skriftlig begrundelse.

Talsmand H. J. Johansen blev hjemsendt efter en uhyre lemfældig lægeundersøgelse, der bl.a. undlod at inddrage specialistudtalelse vedrørende hans eventuelle ryglidelse. Endvidere lod bedømmelseskommissionen på Antvorskov kaserne hånt om hærens egne procedureregler for hjemsendelse under aftjening af værnepligt (PBH 8-8) under vurderingen af talsmandens tjenesteegnethed. Ved vurderingen overvejede bedømmelseskommissionen overhovedet ikke, om talsmanden kunne overflyttes til lettere tjeneste inden for sin egen enhed eller han kunne overflyttes til garnisonstjeneste, inden den skred til hjemsendelsen af ham. Begge dele skal bedømmelseskommissionen i hæren, jfr. PBH 8-8, pkt. 8.d., overveje, inden de hjemsender personel med påtegningen »for stedse uskikket til al tjeneste i forsvaret«.

Kurt Hansen (VS):

Denne sag er i hvert fald en sag, som justitsministeren har haft lang tid til at sætte sig ind i, da den jo har været diskuteret meget i ...

Formanden:

Var det ikke forsvarsministeren?

Kurt Hansen (VS):

Undskyld, det var forsvarsministeren – det kan være, der også er nogle juridiske aspekter i den, men det var mig, der fortalte mig ... som forsvarsministeren har haft rig mulighed for at

[Kurt Hansen.]

sætte sig ind i, nemlig hjemsendelsen af menig H. J. Johansen fra Antvorskov kaserne. Set ud fra mit synspunkt har denne sag principiel karakter, og det har den på den måde, at man også i minavisen i dag kan læse artikler om, hvordan der på forskellige tjenestesteder sker nogle omrokninger, således at man ikke får for mange aktive talsmænd.

Nu er det sådan, at de værnepligtiges forretningsudvalg meget kraftigt har taget afstand fra den hjemsendelse, der er sket af menig H.J. Johansen, bl.a. udtrykker de i et brev til forsvarsministeriet, at forretningsudvalget finder det betænkeligt at hjemsende en menig, der efter obligatoriske lægeundersøgelser på sessionen er blevet erklæret ubetinget tjenstdygtig, som har forrettet 7 måneders tjeneste på lige fod med sine kammerater, og som efter testen har fået påtegnet »Meget tilfredsstillende med hensyn til forhold i tjenesten«. For mig at se er der, som jeg har udtrykt det i begrundelsen for mit spørgsmål, nogle meget tvivlsomme forhold i denne hjemsendelse, ikke mindst mener jeg, at der i relation til PBH 8-8 er sket nogle omgælder, som, hvis det er en linje, der bliver fortsat, betyder, at der er åbnet for en massiv hjemsendelse af værnepligtige talsmænd, der er for aktive i deres talsmandsvirke og dermed ikke har tilstrækkelig mulighed for at tilgodese egne interesser, og når jeg siger egne interesser, mener jeg de værnepligtige i forsvarets interesse.

Jeg mener altså, der er sket nogle omgælder i forbindelse med denne sag, som trænger til at se dagens lys, således at det i hvert fald ikke gentager sig.

Jeg vil gerne stille det tillægsspørgsmål: kan ministeren garantere for, at der ikke sker lignende omgælder af bestemmelserne?

Forsvarsministeren (Orla Møller):

På det sidste tillægsspørgsmål kan jeg svare ganske kort: sådan noget kan man ikke garantere for, men én ting kan jeg garantere for, og det er, at skulle der ske en eller anden situation, der ligner denne her, vil den naturligvis blive undersøgt.

Den talsmand, der her er tale om, mente ikke, at beslutningen om hans hjemsendelse var i overensstemmelse med de gældende regler, og derfor har han i henhold til bestemmelserne i lov om talsmænd og klageadgang for

menige indsendt en klage over afgørelsen til forsvarsministerens klageudvalg. Dette klageudvalg består af en civil kommitteret som formand, en auditør og en tjenstgørende militærperson, og de har i henhold til loven beføjelse til enten at afvise sagen i tilfælde, hvor klagen uden nærmere undersøgelse kan ses at være ganske ubegrundet, eller oversende sagen til andre myndigheder, hvorunder klagen henhører, eller – og det er det, der bliver tilfældet her – at foretage en nærmere undersøgelse, herunder afhøring af klageren, og indhentelse af udtalelser fra militære myndigheder.

Jeg har fået oplyst, at klageudvalget har iværksat en undersøgelse af sagen, og når denne undersøgelse er afsluttet, afgiver udvalget en indstilling til mig til brug for min afgørelse i sagen.

Før denne indstilling foreligger, finder jeg imidlertid ikke anledning til at vurdere sagen. Klageren vil til sin tid blive underrettet om min afgørelse, og såfremt sagen skulle gøre det ønskeligt at overveje de gældende bestemmelser og praksis på området, vil jeg tage dette op. Det spørgsmål vil også blive drøftet med de meniges talsmænd.

Kun to korte bemærkninger til sidst. For det første: jeg personlig ønsker aktive talsmænd, ellers er der ikke ret meget ved at have den ordning. For det andet: denne sag har også en principiel karakter, og derfor er den blevet behandlet med al mulig alvor fra min side.

Kurt Hansen (VS):

Nu er det jo et godt stykke tid siden, den hjemsendelse rent faktisk er sket, og efter min vurdering forholder det sig sådan, at de undersøgelser, der er i gang, er temmelig langtrukne. Kravet fra de menige på Antvorskov kaserne har været, at den værnepligtige hjemsendte talsmand blev genindkaldt, og det er forsvarsministeren nok ikke uvidende om. Jeg synes ikke, at der skulle være noget som helst til hinder for, at man øjeblikkelig tog det skridt og genindkaldte den menige værnepligtige, for sagen er jo, efter det jeg refererede til i PBH 8-8, at man ganske klart siger, at »ved bedømmelsen af sådant personel bør dette forhold tillægges betydelig vægt, således at man undlader at kassere de værnepligtige for legemsfejl, sygdomme m.v., som også var kendt for sessionen, og som i øvrigt ikke stiller sig hindrende for de pågældendes deltagelse i garnisonstjenesten.

[Kurt Hansen.]

Man har ikke undersøgt den eventuelitet, om vedkommende kunne komme inden for garnisonstjenesten, og jeg må sige, at de lægeundersøgelser, der ligger til grund for hjemsendelsen, har været meget overfladiske. Der har været to lægeundersøgelser, som har taget omkring 1 minut hver, medens et krav fra vedkommende talsmand om at blive røntgenfotograferet, før bedømmelseskommissionen udtalte sig, altså heller ikke kunne imødekommes.

Jeg er da glad for, at ministeren ønsker aktive talsmænd, og det bevirker vel også, at ministeren med stor bevågenhed følger udviklingen på de forskellige kaserne, hvis man ønsker at lave omrokeringer, således at man bevidst sigter på at få så få aktive talsmænd som muligt. Officererne, ikke mindst på Antvorskov kaserne, har netop betegnet talsmandsordningen som værende mere eller mindre ligegyldig: hvis de menige ønsker det, er det fint, men ellers er det lige meget.

Jeg vil til allersidst godt stille det tillægs-spørgsmål, om man vil tage skridt til at indføre en beskyttelse i talsmandsbestemmelserne, således at man undgår sådanne situationer, og om man vil tage en forhandling mellem forsvarsministeriet, de værnepligtige og – ja, der er en anden instans, der også skal drages med ind i det, som jeg ikke lige kan huske, om forholdet, således at de værnepligtige ikke bare kan hjemsendes, som tilfældet har været her.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Nu skal vi altså lige have sagen undersøgt, inden man fastslår, at det var sådan lige uden videre at hjemsende.

Spørgsmålet om sikring af talsmanden på en eller anden måde kommer i øvrigt til drøftelse på landstalsmandsstævnet, som finder sted i denne eller næste måned, og dér bliver det problem, som i øvrigt har været til drøftelse ved flere lejligheder, på ny drøftet mellem landstalsmændene og mig.

Nu gik det jo lidt hurtigt sidste gang, så nu skal man passe på, at det ikke går for hurtigt denne gang også. Det kan godt være, at det er nødvendigt at gå ekstra til bunds, hvis ikke jeg skal møde kritikken en gang til for at have handlet for hurtigt, og jeg tør ikke vurdere, om der i den sag er gået lang tid eller kort tid.

Men om det andet, som hr. Kurt Hansen nævnte, om at indkalde talsmanden igen, kan

jeg svare ganske enkelt, at hvis jeg gjorde det, havde jeg på forhånd afskåret al anden undersøgelse. Derfor kan jeg alene af den grund ikke gøre det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Arne Christiansen (V)* til ministeren for offentlige arbejder:

»Vil ministeren i lyset af den fortsatte udbygning af samarbejdet inden for De europæiske Fællesskaber i lighed med andre EF-lande tage skridt til at indføre samme porto for forsendelser til det øvrige EF som for nationale forsendelser?«

(Spm. nr. 133).

Arne Christiansen (V):

For ca. 3 år siden drøftede vi her i folketinget, om ikke Danmark burde følge de andre europæiske landes eksempel og indføre sådanne portoregler, at vi kunne sende breve overalt i Fællesskaberne til samme pris, som her i landet. Dengang blev det udsat med henvisning til det provenutab, det ville indebære. Der er gået megen tid siden, og der er fra andre lande taget mange skridt til at udbygge samarbejdet. I den tid har Danmark navnlig gjort sig kendt som det medlemsland, der gerne vil trække penge ud af fællesmarkedet, men helst ikke vil være med, når det vil koste noget.

Jeg tror, det vil være udmærket, hvis vi nu tog dette spørgsmål op til overvejelse igen, så vi kunne fjerne det indtryk, vi har skabt af at være det, der er kaldt: the foot-dragging Danes. Der er også lidt paradoksalt i, at man kan sende et brev herfra til Haparanda for 1 kr., men ikke kan sende det herfra til Flensborg, uden at der skal betales ekstra for det.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Man kan i hvert fald ikke beskyldes for at være a foot-dragging Dane.

Jeg vil i øvrigt i anledning af spørgsmålet sige, at det jo har været stillet ved tidligere lejligheder, altså dette med at man inden for EF-landene skulle koordinere og nå frem til en fælles takstordning. Indledningsvis kan jeg oplyse, at den nuværende benyttelse af indenrigske posttakster i udvekslingen af postfor-sendelser mellem de oprindelige EF-lande ikke er en

[Ministeren for offentlige arbejder.]

særlig EF-foreteelse, men finder sted på grundlag af aftaler, der er indgået direkte mellem de pågældende landes poststyrelser.

Danmark har i lighed med bl. a. de øvrige nordiske lande samt Irland og Storbritannien ikke tiltrådt det forslag. Baggrunden for Danmarks stilling til forslaget i sin tid var, at man anså luftpostbefordring uden tillægstakst af breve og postkort til de europæiske lande for vigtigere, idet man var af den opfattelse, at det danske postvæsens kunder var mere interesseret i en hurtig postbesørgelse, hvor flyet blev betragtet som et normalt postbefordringsmiddel på linje med tog og skibe og kunne benyttes uden ekstra betaling af afsenderen, når en tidlig omdeling herved kunne nås.

I EF-regie er der i juni måned 1965 fra Kommissionen fremsat et forslag om harmonisering af posttakster, og det er stadig væk vedrørende breve indtil 20 g og postkort. Så lang tid efter viser det sig altså, at der ikke i behandlingen i Ministerrådet er kommet noget egentligt resultat ud af det.

Som situationen tegner sig i dag, må jeg være af den opfattelse, at forslaget, som det er lagt i spørgsmålet, for Danmarks vedkommende ikke kan motiveres ud fra postalt forretningsmæssige synspunkter, og i øvrigt vil anvendelsen af indenrigsporto give postvæsenet, som spørgeren også var inde på, et indtægtstab på ca. 4 mill. kr.

Så vil jeg gerne præcisere, at såfremt Danmark går ind for en nedsat porto landene imellem, får dette alene betydning for breve indtil 20 g og postkortene, hvorimod taksterne for breve over 20 g og for andre forsendelsesarter fortsat vil være de internationalt gældende. Men det afgørende er altså, at vore takster er lavere end i de lande, der kan være tale om, en udvikling, der er blevet forstærket igennem årene, og det vil sige, at hvis vi skulle harmonisere, ville dansk porto for sådanne forsendelser i virkeligheden være lavere end det, der gælder for indenrigstakster i flere af de pågældende lande i dag.

Derfor skal jeg med disse bemærkninger svare hr. Arne Christiansen, at jeg ikke har tanke om at ændre den ordning, som vi har i dag.

Arne Christiansen (V):

Jeg skal naturligvis takke ministeren for sva-

ret, selv om jeg må konstatere, at vi bliver stående på stedet, hvor vi står.

Men da vi nu alligevel bevæger os på det EF-postale område, vil jeg gerne stille et tillægsspørgsmål. Ministerens kollega i Forbundsrepublikken Tyskland og ministerens kollega i Holland har i anledning af de direkte valg til EF-Parlamentet netop vedtaget at udsende et særligt frimærke og oven i købet lægge en tillægssporto på for ad den vej at finansiere kampagnen for direkte valg til EF-Parlamentet. Jeg vil gerne spørge, om ministeren finder en sådan tanke positiv og vil overveje et lignende skridt herhjemme.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Om man skal finansiere det direkte valg gennem et tillæg til de eksisterende portotakster, kan jeg ikke vurdere her på stående fod. Jeg vil naturligvis undersøge, hvad der ligger i den ordning, der er tale om i Holland og Vesttyskland, og så i øvrigt føje til, at når noget sådant skal vurderes, er jeg ikke sikker på, at trafikministeren skal gøre det alene. Der ligger noget principielt i det, og jeg er sikker på, at jeg må tale med en del af mine kolleger i regeringen om det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Åf Burgdorf (KF) til ministeren for offentlige arbejder:

»Vil ministeren sørge for, at de postarbejdere, der nægter at bringe posten ud, omgående bliver afskediget og ikke på ny ansættes i postvæsenet?«

(Spm. nr. 137).

Skriftlig begrundelse.

Det fremgår af en meddelelse fra Ritzaus Bureau, at et antal postarbejdere har nægtet at omdele publikationer fra Det berlingske Hus. Det er naturligvis utilstedeligt, at ansatte i postvæsenet vil censurere posten og egenmægtigt afgøre, hvad der kan blive omdelt, og hvad der ikke kan.

Burgdorf (KF):

Når jeg har stillet dette, som man måske synes, lidt kraftige spørgsmål med ønske om, at nogle mennesker inden for postvæsenet skal

[Burgdorf.]

fyres, er baggrunden den, at det er de samme mennesker, som gang på gang har smidt grus i hjulene for postvæsenet: vi har set, at de har generet postvæsenets kunder, og det kan ikke være rimeligt, at det skal fortsætte. Det er nogle ganske bestemte mennesker, og jeg forstår ikke, at postvæsenet ikke har fyret dem for lang tid siden. De tilhører postarbejdernes fagforening, og det er ganske givet dem, der dirigerer og dikterer, hvad der skal gøres. Jeg synes, det er urimeligt, at man nu skal finde sig i – jeg håber ikke vi skal – at nogle mennesker ansat inden for postvæsenet skal til at vurdere, hvad der skal sendes ud gennem postvæsenet. Her er en grænse, som vi ikke kan finde os i at man vil overskride. Censur fra den side går ikke. Ganske vist gjaldt det Berlingske Tidende, som er forkættet netop i disse dage, men det var reelle ting, der blev sendt ud, aviser, og det nægtede man. Derfor spørger jeg ministeren, om han agter at gøre noget i den anledning.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):

Bestyrelsen i postarbejdernes fagforening, der er fagforening for københavnske postarbejdere, besluttede den 25. april at opfordre medlemmerne til ikke at påtage sig arbejde i forbindelse med sortering, befordring og omdeling af dag- og ugeblade fra Det berlingske Hus, idet man betragtede arbejdet som konfliktramt.

Denne beslutning blev den 26. april efter det foreliggende godkendt af de lokale tillidsmænd inden for fagforeningens område, så grundlaget for spørgsmålet er jo rigtigt nok.

Men jeg vil gerne slå fast, at postarbejdernes aktion faktisk ikke har medført forsikelse af postbesørgelsen af dag- og ugeblade, som udgives af Det berlingske Hus, idet arbejdet i påkommende tilfælde er udført af tjenestemandsansat personale.

Post- og telegrafvæsenet har over for mig tilkendegivet, at man forventer også fortsat at kunne varetage postbesørgelsen af de publikationer, som afgives til postbesørgelse af Det berlingske Hus. 10 ud af i alt 15 overenskomstansatte postarbejdere ved Albertslund postkontor nedlagde arbejdet den 27. april. Denne arbejdsnedlæggelse må tilskrives forskellige uoverensstemmelser og misforståelser, og de pågældende ekstrabude genoptog da også ar-

bejdet straks efter arbejdstidens begyndelse den 28. april.

I øvrigt har postarbejdernes aktion ikke medført egentlige arbejdsnedlæggelser, idet man har udført arbejdet på normal vis bortset fra besørgelsen af dag- og ugeblade fra Det berlingske Hus.

I den forbindelse skal jeg gøre opmærksom på, at postvæsenet kun omdeler et meget begrænset antal eksemplarer af Berlingske Tidende i Københavnsområdet, idet omdelingen af Berlingske Tidende helt overvejende foretages ved private bude gennem Bladkompagniet, og hvad angår ugeblade, er det i København mest almindeligt, at de købes i kiosker.

Men jeg er helt enig med hr. Burgdorf i, at det ikke tilkommer medarbejdere i postvæsenet at udøve censur med hensyn til, hvilke forsendelser der skal kunne postbesørges.

I det foreliggende tilfælde er jeg derimod ikke enig i, at det vil være en god løsning at afskedige de pågældende postarbejdere. Forholdet er nemlig det, at der er tale om en kollektiv aktion iværksat af postarbejdernes fagforening, men at kun et mindre antal af fagforeningens medlemmer er blevet direkte part i konflikten, idet et flertal af postarbejderne ikke kommer ud for at skulle deltage i postbesørgelsen af publikationer fra Det berlingske Hus. Eventuelle afskedigelser ville derfor ramme tilfældigt, og allerede af den grund ville jeg ikke finde en sådan fremgangsmåde rimelig.

Men den aktion, som er iværksat af fagforeningen, er overenskomststridig, og post- og telegrafvæsenet har derfor indledt en fagretlig behandling efter de regler, der er fastsat herfor i arbejdsretsloven. I henhold hertil er der den 2. maj holdt fællesmøde mellem parterne. På fællesmødet erkendte arbejdernes side, at de iværksatte arbejdsvægringer er overenskomststridige, og det blev pålagt de i vægringerne implicerede postarbejdere at påtage sig det pågældende arbejde.

Trods denne henstilling var aktionen fortsat løbende den 3. maj, og finansministeriet har derfor straks taget skridt til at indbringe de overenskomststridige arbejdsvægringer for arbejdsretten som hastesag. Da postbesørgelsen, herunder postbesørgelsen af publikationer fra Det berlingske Hus, foregår helt normalt, vil jeg for mit vedkommende foreløbig afvente sagens behandling i arbejdsretten.

Burgdorf (KF):

Jeg takker ministeren for den lange redegørelse, også for sympatien for de tanker, jeg havde ført frem, men jeg synes, ministeren går lidt ved siden af. Det er ikke forsinkelser, det er ikke arbejdsnedlæggelser, jeg snakker om denne gang, det har jeg gjort andre gange, når de samme mennesker har forsyndet sig imod reglerne inden for postvæsenet på dette område, men her får man at vide, at de ikke nedlægger arbejdet, men bare ikke vil besørge nogle ganske bestemte ting, som bliver forsendt inden for postvæsenet. Det kan man altså ikke tolerere, det er censur, og det mener jeg ikke man kan finde sig i. Jeg mener, at det eneste, man kan gøre er at afskedige disse mennesker, både for at tjene publikum og for at tjene postvæsenet. Over 90 pct. inden for postvæsenet er folk, som passer deres arbejde og gør deres pligt, men gang på gang bliver de generet af disse mennesker, og derved får de og postvæsenet et stempel som man ikke kan være tjent med. Nu går det til en fagretlig behandling, og hvad sker der så? Ikke mere. Det ved vi jo så udmærket. De får et klap på skulderen: det må I ikke gøre mere, gode drenge, og så er den ikke længere. Det tror vi ikke på.

Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olsen):

Jeg er ked af, at jeg ikke kan imødekomme hr. Burgdorf i dette spørgsmål om afskedigelser. Jeg finder, det vil være temmelig uretfærdigt og tilfældigt, hvis man på et postkontor tilfældigvis ikke har Berlingske Tidende at skulle udbringe, men nok medarbejdere fra postarbejdernes fagforening. Derfor mener jeg, at det mest korrekte er at følge de regler, vi nu engang har inden for det arbejdsretlige system, og det er det, jeg agter at køre videre med.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *H. C. Hansen* (FP) til finansministeren:

»Finder ministeren statsanstaltens rentegrundlag på 4 $\frac{1}{2}$ pct. for livsforsikringer for samfundsmæssigt rigtigt?«

(Spm. nr. 136).

Skriftlig begrundelse.

Indtil 1966 var rentegrundlaget 3 $\frac{3}{4}$ pct. Fra 1966 har man fastholdt 4 $\frac{1}{2}$ pct. til trods for en meget kraftig stigning af obligationsrenten.

En ajourføring foranlediget af denne renteudvikling vil betyde noget nær en fordobling af den udbetalte forsikringssum og betyde en stor besparelse både for erhvervslivet og den enkelte forsikringstager.

H. C. Hansen (FP):

Fremskridtspartiet ønsker fri prisdannelse for præmier for livsforsikring på samme måde som inden for skadesforsikringsområdet. Inden for forsikringsbranchen er der tradition for, at selskaberne skal benytte sig af samme beregningsgrundlag ved prisfastsættelsen. Forholdet er det, at man i øjeblikket arbejder med en fremtidig forrentning på 4 $\frac{1}{2}$ pct. af de præmier, der indbetales. Der er vist ingen her, der ikke kan se, at et sådant niveau er urimelig lavt. Indtil 1966 var rentegrundlaget 3 $\frac{3}{4}$ pct. Fra 1966 har man fastholdt 4 $\frac{1}{2}$ pct. til trods for en meget kraftig stigning i obligationsrenten.

En ajourføring af rentegrundlaget fra 4 $\frac{1}{2}$ til 8 til 9 pct. foranlediget af denne renteudvikling ville betyde noget nær en halvering af præmierne; hvad dette ville betyde for den del af befolkningen, som er selv pensionerende, behøver jeg ikke at uddybe.

Jeg ved godt, at selskaberne i et vist omfang tilbagefører rentegevinsten gennem bonustilskrivninger, men det forekommer mig meningsløst, at vi tillader statsanstalten at fastsætte præmien og dermed opkræve en overpris fra starten, således at det også kommer til at gælde for de øvrige selskaber. Samtidig kan der jo heller ikke gives garanti for, at beløbene tilbageføres som bonus.

Når forsikringsselskaberne ikke kan konkurrere på præmierne, har forbrugerne ingen mulighed for at vurdere de omkostninger der bruges og kan derfor heller ikke se, hvem der administrerer dyrt eller billigt. Samtidig mødes befolkningen af en meget stærk salgsindsats. Noget sådant er nødvendigt, fordi der ikke konkurreres på prisen, og det er klart, at det er dyrt og dermed indvirker på det, kunderne får tilbage i bonus. Endvidere påvirker denne ordning også tilbagekøbsværdien.

Finansministeren (Heinesen):

Ja, dette er jo hr. H. C. Hansens indlæg ved førstebehandlingen af statsanstaltsforsikringsloven, som vi her nu får udmøntet i et spørgsmål. Jeg skal om denne sag sige, at spørgsmålet om rentegrundlaget for livsforsikringer,

[Finansministeren.]

som hr. H. C. Hansen også er inde på det, for så vidt ikke alene vedrører Statsanstalten for Livsforsikring, idet de private livsforsikrings-selskaber anvender det samme rentegrundlag. For statsanstaltens vedkommende er rentegrundlaget fastsat i loven om Statsanstalten for Livsforsikring.

Det er selvfølgelig rigtigt, at rentegrundlaget på de 4½ pct. er lavt set i forhold til den effektive rente, men ved vurderingen af rentefoden må man tage i betragtning, at livsforsikringskontrakter for det første kan løbe over en meget lang tid, og for det andet, at statsanstalten og andre livsforsikrings-selskaber, uanset hvordan renteniveauet i samfundet udvikler sig, altid må være i stand til at udbetale de aftalte forsikringssummer. Det er derfor givet, at rentegrundlaget under alle omstændigheder må fastsættes yderst forsigtigt.

Når hr. H. C. Hansen derfor siger, at han går ind for fri prisdannelse, synes jeg, han skulle se den kendsgerning i øjnene, at en ophævelse af den gentlemanaftale, der er i den pågældende branche, og dermed en risiko for en forhøjelse af rentegrundlaget også kunne betyde en risiko for, at de pågældende livsforsikrings-selskaber ikke ville kunne indfri deres forpligtelser.

Det vigtigste i forbindelse med rentegrundlaget må være, at hele statsanstaltens overskud, efter at lovens krav om henlæggelser er opfyldt, går tilbage til de forsikrede i form af bonus, enten derved at forsikringssummerne bliver opskrevet med den ydede bonus og derved faktisk bliver dyrtidsreguleret, eller ved at den ydede bonus bliver udbetalt kontant.

Når hr. H. C. Hansen så siger, at der jo ikke er nogen garanti for, at der bliver udbetalt bonus, er det selvfølgelig rigtigt, det ligger nemlig i sagens natur, men jeg vil gerne sige, at forsikringskommissionen i sin betænkning fra 1975 om livsforsikring som helhed kunne konstatere, at overrenten i fuldt omfang tildeles forsikringstagerne som bonus, og at der i bonusydelsen i et ikke ubetydeligt omfang også indgår udbytte af selskabernes egenkapital.

Jeg kan oplyse, at de private pensions- og livsforsikrings-selskaber i samarbejde med Statsanstalten for Livsforsikring har nedsat et udvalg med det formål at undersøge bl. a. spørgsmålet om beregningsgrundlagsrenten, og jeg vil

finde det rigtigst at afvente det resultat, som dette udvalg måtte nå frem til, før der tages stilling til spørgsmålet om en eventuel ændring af statsanstaltens rentegrundlag.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at der er ét område, hvor statsanstalten tegner forsikringer til en højere rente, for tiden 15 pct., og det drejer sig om livrenter tegnet som engangsindskud. Her kan statsanstalten tilpasse anbringelserne til den forventede levetid for livrentenyderne, og disse livrenter deltager derfor ikke i bonusfordelingen.

H. C. Hansen (FP):

Jeg takker finansministeren for svaret, som jeg må erkende at jeg betragter som særdeles velvilligt.

Der er en enkelt ting i finansministerens indlæg, som jeg ikke helt kan acceptere, eller rettere sagt, som jeg ikke kan acceptere, og det er dette, at der skulle være en risiko, hvis man gav slip på konkurrencemomentet for livsforsikringer. Kendsgerningen er jo den, at man har haft fri konkurrence for hele skadesområdet i adskillige menneskealdre, og her har forsikringsrådet haft nøje kontrol med, at de pågældende forsikrings-selskaber til enhver tid kunne svare deres forpligtelser. En ophævelse af konkurrencen for livsforsikringer vil jo have den samme sikkerhed, at forsikringsrådet også her vil kunne kontrollere, at forsikrings-selskaberne ikke kvæler hinanden i konkurrencen.

Jeg takker for svaret, og vi kan komme tilbage til problemet, når denne undersøgelse foreligger.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Waldorff* (VS) til handelsministeren:

»Kan ministeren bekræfte, at udblæsningen på olieplatformen Bravo indtraf, efter at produktionsledelsen havde tilsidesat sikkerhedsbestemmelserne, og vil ministeren på den baggrund foranledige en undersøgelse af, om sikkerhedsbestemmelserne overholdes på danske boreplatforme?«

(Spm. nr. 143).

Skriftlig begrundelse.

Det fremgår af dagbladet *Information* den 28. april 1977, at den amerikanske produktionsledelse under trussel om fyring har presset

[Waldorff.]

arbejderne til ikke at overholde den tidsfrist, som sikkerhedsrutinen foreskriver, før ventilen blev afmonteret. Det fremgår tillige af udtalelser fra Norsk Olje- og Pétrokjemiforbund (NOPEF), at de fastsatte procedureregler tidligere er blevet brudt, og tilsyneladende har den norske stats oliedirektorat uden resultat henvendt sig til det amerikanske selskab angående sikkerhedsbestemmelserne.

Når der til disse ting føjes, at produktionsledelsen i Phillips Petroleum Company ikke ønsker at beskæftige LO-organiseret arbejdskraft, og at kritik af sikkerheds- og arbejdsforhold før har været øjeblikkelig fyringsgrund, så fremtræder hele sagen som et klassisk eksempel på modsætningen mellem de multinationale selskabers profitinteresser på den ene side og de arbejdsmiljømæssige interesser og befolkningens almindelige miljøinteresser på den anden. Ikke mindst den aktuelle sag viser, at denne konflikt er et internationalt anliggende. Bl. a. derfor er en dansk stillingtagen nødvendig.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

På hr. Waldorffs spørgsmål må jeg svare, at jeg ser mig hverken i stand til at bekræfte eller afkræfte, om udblæsningen på olieplatformen Bravo indtraf, efter at produktionsledelsen havde tilsidesat sikkerhedsbestemmelserne. Der foreligger mange og til dels modstridende oplysninger om årsagen til uheldet, og mange ubekræftede forlydender er fremkommet. Hvad årsagen til udblæsningen har været, kan derfor ikke besvares, før der foreligger en redegørelse fra den undersøgelseskommission, som den norske regering har nedsat i anledning af katastrofen.

Det offentliges tilsyn i sikkerhedsmæssig henseende med efterforskning og indvinding af olie og naturgas har allerede gennem nogen tid optaget den danske regering. I marts 1976 blev der under handelsministeriet nedsat en arbejdsgruppe, som fik til opgave at gennemgå hele dette spørgsmål. Det drejer sig bl. a. om det sikkerhedsmæssige tilsyns effektivitet og kompetencefordelingen mellem de myndigheder, der har opgaver på området. Arbejdsgruppen fik også til opgave at fremkomme med forslag om den mest hensigtsmæssige ordning af tilsynet.

Arbejdsgruppen har afgivet indstilling, og energistyrelsen har i overensstemmelse hermed

nedsat et koordinationsudvalg for det sikkerhedsmæssige tilsyn, hvori de berørte ministerier og styrelser er repræsenteret. Udvalget skal påse, at de sikkerhedsmæssige spørgsmål omkring virksomheden på dansk område samordnes. Vi overvejer også i handelsministeriet behovet for en revision af undergrundsløven og i det hele af den lovgivning, der finder anvendelse på borevirksomhed. Det sker med henblik på at modernisere og tilpasse lovgivningen også i de øvrige Nordsølande.

Det er klart, at begivenhederne på Eko-fisk feltet må give anledning til overvejelser i alle lande, hvori der foregår efterforskning og indvinding til havs af olie og naturgas. Jeg har netop bedt energistyrelsen sørge for, at koordinationsudvalget nøje vurderer, om der i lyset af disse begivenheder kan være grundlag for en revision af de gældende beredskabs- og sikkerhedsplaner for den danske olieindvinding.

Waldorff (VS):

Når jeg har rejst spørgsmålet, er det selvfølgelig, fordi der er en uløselig modsætning mellem private virksomheders profitinteresser og andre interesser såsom arbejdsmiljøinteresser og befolkningens almindelige interesse i at have et miljø, som er til at holde ud at være i. Det er særlig grelt i det konkrete tilfælde, fordi vi her har at gøre med en virksomhed, nemlig Phillips, som i kraft af sin økonomiske styrke og faktiske monopollstilling er i stand til i vid udstrækning at diktere den norske stat de betingelser, som Phillips ønsker at arbejde under.

Endvidere er olieplatformen her placeret i bogstaveligste forstand uden for lands lov og ret, så det er meget svært for den norske stat, for de norske fagforeninger, at føre kontrol med hvad der faktisk foregår.

Jeg mener naturligvis ikke, at de forlydender, der er kommet frem om, at ulykken skyldes overtrædelse af sikkerhedsbestemmelser, er bevist på nogen måde, deri kan jeg være ganske enig med ministeren. På den anden side mener jeg heller ikke, det er tilstrækkeligt at henvise til, at der ikke foreligger en redegørelse for, hvordan det nøjagtig er gået til, fordi det til gengæld er dokumenteret, at arbejdsforholdene er under al kritik på den pågældende boreplatform. Der er grund til at rette kritik også imod den amerikanske virksomheds bevistste undgåelse af at beskæftige arbejdskraft, som er organiseret i norsk LO. Der er eksempler på, at den norske stat ikke har kunnet komme igen-

[Waldorff.]

nem med henvendelser angående sikkerhedsproceduren og flere andre ting, og her må det være fuldstændig klart, at selve de forhold er med til at frembringe arbejdsforhold, som generelt gør faren for fejl, og altså i dette tilfælde katastrofer, større. Derfor vil jeg være interesseret i, hvordan handelsministeren vil forholde sig til et krav herfra om, at han presser den norske stat for at få en hurtig redegørelse og også for at få den norske stat til at tilvejebringe ordentlige arbejdsforhold og sikkerhedsforhold, da det jo er i klar dansk interesse, at sådanne forhold findes på boreplatformene.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg kan kun svare, at den norske stat har nedsat en undersøgelseskommission, og at vi naturligvis med interesse afventer resultatet af dennes undersøgelse.

Waldorff (VS):

Det kan man nok ikke komme meget videre med umiddelbart, men jeg vil godt understrege, at uanset hvad der i det konkrete tilfælde er sket, må der være grund til at revidere de bestemmelser, der eksisterer i øjeblikket for den norske boreplatform her.

Med hensyn til den anden del af spørgsmålet, som handler om, hvad man gør herhjemme, ser det ud til, at der faktisk sker noget. Jeg vil godt spørge: hvornår kan der forventes at komme et resultat fra det pågældende koordinationsudvalg? Og er den indstilling, der ligger til energistyrelsen, tilgængelig i øjeblikket?

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg kan ikke sige, hvornår undersøgelsesresultatet fremkommer, men jeg har bedt om at få en hurtig undersøgelse og et hurtigt resultat.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af John Winther (KF) til ministeren for skatter og afgifter:

»Hvornår agter ministeren at foretage en endelig afgørelse vedrørende Korsør distriktstoldkammers fortsatte beståen?«.

(Spm. nr. 148).

Skriftlig begrundelse.

Så sent som i 1973 indviedes det nye distriktstoldkammer i Korsør. Forlydender vil vide, at

der er planer om at nedlægge dette distriktstoldkammer. Indtil nu er dette ikke afkræftet af ministeren.

Såvel af hensyn til erhvervslivet i hele Vestsjælland som af hensyn til de ansatte på distriktstoldkammeret bedes ministeren bekræfte, at der ikke er planer om nedlæggelse.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Som hr. John Winther ved, er formålet med en eventuel sammenlægning og omlægning af tolddistrikterne at spare arbejdskraft, som vi så kan sætte ind på områder, der er underbemandede. Hvis man gennemførte sammenlægningerne i det omfang, der er forslag om det – men det er der altså ikke taget stilling til – kunne vi frigøre ca. 130 mand i provinsområdet og 100 mand i hovedstadsområdet, og der overvejes i forbindelse med disse sammenlægninger en sammenlægning af distriktstoldkammerne i Korsør og Næstved, således som hr. John Winther er inde på det.

Det er klart, at regeringen må træffe denne afgørelse, men ikke uden fornødne konsultationer, og jeg vil også godt tilkendegive, at tiden efter min opfattelse endnu ikke er moden til at træffe denne beslutning. Det skyldes, at vi forinden skal føre en række forhandlinger med visse erhvervsorganisationer, især provinshandelskammeret, og med de kommunale og de amtskommunale instanser. Når vi i regeringen har modtaget materialet fra disse forhandlinger, vil vi træffe afgørelserne om en sammenlægning, herunder omkring Korsør-Næstved problemet.

Jeg vil godt sige, at erhvervslivet ikke behøver at frygte virkningerne, hvis vi sammenlægger. Det er vores bestemte opfattelse, at en sammenlægning ikke vil betyde en forringelse af toldvæsenets service over for virksomhederne, idet vi vil opretholde ekspeditionssteder i de byer, hvor toldkammerne eventuelt nedlægges, således at de ekspeditioner, der kræver personlig henvendelse til toldvæsenet, fortsat vil kunne ske i de pågældende byer.

John Winther (KF):

Jeg vil da gerne takke ministeren for svaret, men jeg må indrømme, at den usikkerhed, der hersker om, hvornår afgørelsen skal træffes, fik vi ikke rigtig klaret af. Der er jo ikke spor tvivl om, at for alle de implicerede parter, og det gælder både erhvervslivet i Vestsjælland og faktisk også dem, der er ansat på distrikts-

[John Winther.]

toldkammeret i Korsør, ser man naturligvis frem til, hvornår man kan regne med, at denne arbejdsplads sikres. Men jeg vil da godt lige have lov til at gøre ministeren opmærksom på, at Korsør distriktstoldkammer faktisk er blandt de bedste og mest moderne i landet, indviet og bygget for ganske få år siden for et millionbeløb, så det vil være urimeligt at overveje, at der dér skulle ske noget.

Jeg vil også godt have lov til at gøre opmærksom på, ministerens overvejelser til, at det vel ville være hensigtsmæssigt, om man forsøgte at drage nogle flere arbejdsopgaver ind under Korsør distriktstoldkammer. Man kunne f. eks. forestille sig et samarbejde med amtsskatteinspektoratet i Slagelse om nogle opgaver. Hvis man gjorde det, ville det betyde, at man kunne få et sammenfald mellem Slagelse og Ringsted skatteråds kredse og Korsør tolddistrikt, og det ville formentlig være en aldeles udmærket idé.

Jeg vil da også godt gøre opmærksom på, at Korsør har den helt specielle situation, at det er en havneby med flere færgeforbindelser og skibsforbindelser til udlandet, så alt taler vel for, at der her skal være et distriktstoldkammer.

Endelig vil jeg sidst, men ikke mindst tillade mig at henlede ministerens opmærksomhed på, at i de to betænkninger vedrørende en fast forbindelse over Store Bælt har man forudsat, at der blev trukket flere statsinstitutioner til Korsør, og dermed regner jeg med, at tanken om at nedlægge Korsør distriktstoldkammer i hvert fald ikke kan komme ind i billedet.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg er helt opmærksom på de særlige forhold for Korsør, som hr. John Winther nævnte, og jeg er også af gode grunde meget opmærksom på konsekvenserne for Korsør af en gennemførelse af statsbroen Store Bælt, forhold som jeg i øvrigt også er blevet gjort opmærksom på af andre lokale politiske kræfter i det pågældende område.

Jeg er også enig med hr. John Winther i, at det ikke gavner med en for lang usikkerhedsperiode, ikke mindst af hensyn til erhvervs livet og personalet, hvad jeg synes er meget vigtigt og rigtigt at trække frem af hr. John Winther. Men jeg må sige, at der spiller nu mange hensyn ind, når man skal tage stilling til disse sammenlægninger. Det er ikke alene spørgsmål, der kan afgøres i snæver toldvæsenregie – så havde vi formentlig været færdige

for lang tid siden – men vi er ganske enige om, at det spiller en betydelig rolle for den pågældende egns udvikling og manglende udvikling, om man opretholder, nedlægger eller reducerer de statsinstitutioner, som er i området. Derfor skal der altså lidt bredere miljø- og planlægningsmæssige synspunkter med ind, og det er sådan set også det, hr. John Winther påberåber sig i denne sag, således som det er sket andre steder, hvor vi har disse problemer.

John Winther (KF):

Jeg tror ikke, ministeren og jeg kan blive uenige om, at der skal planlægges, men der er altså de ganske særlige forhold i denne sag, at man har arbejdet ganske længe med dem, og at der har gået rygter om, at man nu var ved at foretage nogle afgørelser, men det er altså kun rygtevis og forlydendevis, skal jeg da klart erkende.

Jeg ville have været betydelig mere tilfreds med ministerens svar – og det samme tror jeg, de implicerede ville have været – hvis vi her kunne have fået afsløret, hvornår disse overvejelser ville være tilendebragt. At sagen interesserer ganske mange politiske kredse i området skal jeg da kun bekræfte og glæde mig over.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg skal blot gentage, at det af mit svar i første og anden runde fremgik, at der ikke er truffet beslutning, og at de høringer, som vi nu er ved at igangsætte, vil tage nogen tid, og nogen tid vil i hvert fald sige et par måneder, før vi vender tilbage også med konsultationer, inden vi træffer den pågældende beslutning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Karlskov Jensen* (V) til landbrugsministeren:

»Hvilke oplysninger kan ministeren give vedrørende ministeriets planer om sammenlægning af statens redskabsprøver på Bygholm og de landbrugstekniske undersøgelser på Ørritslevgård?«

(Spm. nr. 149).

Skriftlig begrundelse.

Efter forlydende har ministeren planer om at sammenlægge de to forsøgsvirksomheder ved at flytte aktiviteterne fra Ørritslevgård til Bygholm. Dette indebærer, at der på Bygholm

[Karlskov Jensen.]

må forudses en kostbar udbygning med forsøgsstalde og bygninger samt opkøbes et stort landbrugsareal, der medfører nedlægning af en række landbrug nær Horsens, medens de omfattende anlæg, der gennem en årrække er opbygget på Ørritslevgaard, vil komme til at stå ubenyttede. Man flytter husdyrholdet fra en landkommune til en købstadskommune med de miljømæssige følger, dette kan få. Som én af begrundelserne har ministeren peget på, at Horsens kommune har tilbudt at opkøbe et areal på ca. 85 ha og stille dette til rådighed vederlagsfrit sammen med arealer, kommunen i forvejen er ejer af. Det forekommer mig meget betænkeligt, at ministeriet således synes at lade sig lede af, hvem der kan tilbyde mest, ligesom der her er tale om en centralisering af hensyn til at opnå en fælles ledelse, som formentlig også kunne opnås med opretholdelse af begge afdelinger. Nedlægning af en så stor institution i en landkommune som Otterup strider mod ønskerne om en afbalanceret geografisk erhvervsudvikling og medfører naturligvis ubehagelige konsekvenser for de mange ansatte. Jeg håber derfor, at ministeren endnu en gang vil overveje sagen.

Karlskov Jensen (V):

Der har jo været forlydender fremme om, at det var landbrugsministerens hensigt at foretage en sammenlægning af de forsøgsvirksomheder, der ligger på Ørritslevgård, og dem der ligger på statens redskabsprøver i Horsens.

I den forbindelse vil jeg gerne bede ministeren give nogle oplysninger om, hvad det er, der har motiveret en sådan nedlægning, for nedlægningen på Ørritslevgård og overførelsen til Horsens betyder jo en kostbar udbygning af forsøgsbygninger i Horsens, bygninger, som er etableret på Ørritslevgård, og disse bygninger vil så komme til at stå tomme i fremtiden.

Det betyder også, at man flytter husdyrholdet fra Ørritslevgård, som ligger i en ren landkommune, over til Horsens, til en bykommune, med risiko for, at der kan opstå miljøproblemer i den forbindelse. I øvrigt fører sammenlægningen jo også med sig nedlægningen af en lang række landbrug på Horsenseggen, som bliver købt op efter planen af Horsens kommune og nedlagt som selvstændige landbrug for at blive stillet til rådighed for disse forsøg.

Jeg har godt set, at ministeren bl. a. har be-

grundet overførelsen til Horsens i stedet for at gå den modsatte vej med, at Horsens kommune ønsker at stille arealerne til rådighed. Jeg vil godt spørge ministeren, om ikke ministeren finder det betænkeligt, hvis velhavende købstadskommuner sådan kan overbyde, om jeg så må sige landkommuner, hvor der er tale om placering af statslige institutioner. Det vil jo være helt oplagt, at en landkommune som Otterup ikke har nogen mulighed for at klare sig i denne sag.

Jeg har lagt mærke til, at der heller ikke er enighed i regeringen om denne sag, idet jeg har forstået, at undervisningsministeren over for dagbladene har fremført, at hun vil gøre sin indflydelse gældende over for landbrugsministeren med henblik på at få den eventuelt truffene afgørelse omstødt.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Det er rigtigt, at man i landbrugsministeriet arbejder med planer om en samkøring af de landbrugstekniske undersøgelser på Ørritslevgård og statens redskabsprøver på Bygholm. Når man i ministeriet har taget dette spørgsmål op til behandling, skyldes det en henvendelse, man allerede i 1972 modtog fra De samvirkende danske Landboforeninger og De danske Husmandsforeninger med indstilling om, at der måtte ske en samkøring af de to forsøgsvirksomheder med henblik på en effektivisering og rationalisering af de to forsøgsvirksomheder.

Henvendelsen fra landbrugsorganisationerne er blevet drøftet med repræsentanterne for bestyrelserne for statens redskabsprøver og de landbrugstekniske undersøgelser på Ørritslevgård. Resultatet er blevet, at landbrugsministeriet under forudsætning af finansudvalgets tilslutning er indstillet på, at den ønskede samkøring skal finde sted i forbindelse med de allerede eksisterende anlæg på Bygholm.

Det er også rigtigt, at en medvirkende årsag til, at placeringen på Bygholm blev foretrukket, har været, at Horsens kommune har tilbudt at fremskaffe det til samkøringen nødvendige areal på ca. 85 ha til supplerende af de arealer, som staten i forvejen har forpagtet af kommunen i henhold til en kontrakt, der løber indtil år 2047. Men det er ikke rigtigt, at kommunen vil stille disse arealer gratis til rådighed. Tværtimod står sagen sådan, at landbrugsministeriet for tiden forhandler med kommunen om at overtage arealerne, efter at kommunen først

[Landbrugsministeren.]

har erhvervet dem, til kommunens kostpris. Men det er selvfølgelig over for kommunen gjort klart, at såvel samkøringsspørgsmålet som arealerhvervelsen forudsætter finansudvalgets tilslutning.

Arealerhvervelsen og den deraf følgende sammenlægning af landbrugsejendomme vil naturligvis blive foretaget i nøje samarbejde med statens jordlovsudvalg.

Om Ørritslevgård kan jeg oplyse, at den tilhører den selvejende institution Landbrugets Rationaliseringsfond, der i sin tid blev oprettet for Marshallmidler. I Landbrugets Rationaliseringsfond, der bestyres af landbrugsorganisationerne, er man indstillet på i forbindelse med samkøringen at afhænde Ørritslevgård og lade provenuet og en fonden tilhørende obligationsbeholdning indgå i statskassen som en form for kompensation for de udgifter, der påregnes at medgå til nødvendige bygnings- og andre investeringer som følge af overflytning af virksomheden til Bygholm. Der foreligger imidlertid ikke i øjeblikket oplysninger om størrelsen af udgifterne ved en udbygning af virksomheden i Horsens.

Jeg vil slutte med at understrege, at planerne om en samkøring af de to forsøgsvirksomheder må ses som en af udviklingen nødvendiggjort rationalisering over bedst muligt at nyttiggøre vore begrænsede ressourcer, som også ledelserne af de to virksomheder finder rigtig. Jeg er helt klar over, at overflytningen vil medføre problemer for de ansatte, men vi vil søge i størst mulig udstrækning at gennemføre udflytningen så hensynsfuldt som muligt.

Karlskov Jensen (V):

Ministeren siger, at det er et ønske fra landboorganisationerne, at der finder en samkøring sted af disse to organisationer. Det er også rigtigt, det er jeg godt klar over, men jeg mener, at ønsket fra landboorganisationerne gik ud på, at man flyttede de aktiviteter, der er på Bygholm, til Ørritslevgård.

I øvrigt må jeg mene, at en samkøring også kunne finde sted, uden at man nedlagde den ene af de to institutioner. Det ville være muligt med en fælles ledelse og ikke som nu med to selvstændige forstandere på hver sin afdeling.

Ministeren bekræfter også, at denne operation vil medføre nedlægning af en række landbrug. Ministeren bekræfter, at der vil blive behov for betydelige investeringer i den nye in-

stitution i Horsens, og at man håber på, at man ved at sælge Ørritslevgård kan rejse nogle af pengene. Men det, der bliver tilbage, er altså, at der skal bevilges penge, og at der skal etableres en række bygninger og faciliteter, som vi i forvejen har på Ørritslevgård. På den baggrund finder jeg, at det er en unødigt bekostning.

Så vil jeg i øvrigt gerne stille et tillægsspørgsmål til ministeren.

Der er en række ansatte på Ørritslevgård, der bliver berørt af denne flytning, nogle og tredive, men der er indtil dato, så vidt jeg er orienteret, kun 12 af dem, der er blevet tilbudt ansættelse i Horsens, alle de andre har mig bekendt ikke fået noget som helst at vide på forhånd om, hvordan deres stilling er, om de i det hele taget kan vente at få ansættelse fortsat, når denne sammenlægning har fundet sted.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Der har fra sagens start og under hele dens gang ingen tvivl været om, hvad ønsket har været fra landbrugets organisationer, nemlig en sammenlægning af de to virksomheder, altså også en materiel sammenlægning. Det er rigtigt, som hr. Karlskov Jensen anfører, at i starten arbejdede man ud fra en betragtning om, at man skulle flytte fra Bygholm til Ørritslevgård. Forskellige ting, der er sket i forhandlingsfasen, har gjort, at man nu er gået den modsatte vej. En af de ting, som jeg kan nævne, er, at de jorder, man har forpagtet af Horsens kommune, er forpagtet til 2047, og herpå er opført nogle bygninger, som det formentlig ikke ville være muligt at realisere til nogen særlig sum, såfremt man flyttede fra Bygholm.

Jeg vil i øvrigt gerne sige til hr. Karlskov Jensen, at alt hvad der er sket i denne sag indtil dato, og alt hvad der kommer til at ske i denne sag, sker i nøje samarbejde med enige landbrugsorganisationer, som har anbefalet de løsninger, som vi nu i landbrugsministeriet arbejder med. Så vidt vi kan se i øjeblikket, vil salget af Ørritslevgård og de midler, som man i øvrigt har i denne fond, overstige de midler, det bliver nødvendigt at anvende til udbygningen af Bygholm.

Med hensyn til de ansatte på Ørritslevgård er det klart, at de i det omfang, det overhovedet er muligt, vil få ansættelse i den nye udvidede forsøgsstation ved Bygholm. Jeg vil også gerne sige, at planlægningen slet ikke er så langt fremme, at man overhovedet i dag kan begynde at diskutere, hverken hvornår man skal

[Landbrugsministeren.]

begynde at flytte disse forsøg, eller hvor mange personer der bliver brug for. Jeg kan sige, at det samlede personale bliver ikke væsentligt reduceret ved denne sammenlægning, så der skulle nok blive brug for de personer på Ørritslevgård, som ønsker at flytte med til Bygholm.

I øvrigt sagde hr. Karlskov Jensen i sit første indlæg, at han også havde konstateret, at regeringen var uenig. Jeg er sikker på, at når også undervisningsministeren får de oplysninger om sagen, som jeg er i besiddelse af, skal regeringen såmænd nok ende med at blive enig i denne sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Karlskov Jensen* (V) til landbrugsministeren:

»Med hvilken motivering har ministeren tildisat indstillingen fra det nedsatte sagkyndige udvalg og fra statens husdyrbrugsudvalg ved besættelsen af stillingen som forstander for statens foderstofkontrol og foretrukket en jurist fremfor den indstillede ansøger, der har jordbrugsvidenskabelig uddannelse?«

(Spm. nr. 150).

Karlskov Jensen (V):

Det næste spørgsmål går på, hvilken motivering, landbrugsministeren har for ved besættelsen af forstanderstillingen på statens foderstofkontrol ud af 11 ansøgninger, hvoraf de 9 har jordbrugsvidenskabelig uddannelse og de 2 er jurister, at vælge den ene jurist som den, der skulle have stillingen som forstander, uagtet en jurist ikke nødvendigvis har den jordbrugsvidenskabelige uddannelse og indsigt, som normalt har kendetegnet dem, der har besiddet denne plads.

Den udnævnelse – jeg ved ikke, om den er sket, men i hvert fald er den bebudet fra ministerens side – strider imod alle de interesser, som er repræsenteret, så vidt jeg har forstået, i statens husdyrbrugsudvalg, hvor vi har landbruget og alle landbrugets organisationer repræsenteret, hvor vi har statens forsøgsvirksomhed repræsenteret med de forskellige afdelingsledere, og hvor også statens foderstofkontrol er repræsenteret.

Jeg ved, at formanden for statens husdyrbrugsudvalg har sendt et brev til landbrugs-

ministeren på forhånd, hvori han fremfører – jeg citerer:

»... at det må anses for at være af afgørende betydning, at den, der ansættes i stillingen, har en meget alsidig viden inden for det analytisk-kemiske område, inden for det fodringsmæssige og ernæringsfysiologiske område og inden for foderstoflovgivningen.«

Og han følger så til:

»For en effektiv varetagelse af dansk husdyrbrugs interesser og for en god administration af den nye foderstoflov samt den rimelige relation til de europæiske lande er en sådan viden og indsigt af afgørende betydning.«

Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, med hvilken begrundelse han tilsidesætter statens husdyrbrugsudvalgs indstilling.

Landbrugsministeren (*Poul Dalsager*):

Man kan somme tider mere sig over, hvordan tingene kan forme sig. For et øjeblik siden bebrejdede hr. Karlskov Jensen mig, at jeg fulgte de indstillinger, jeg fik fra landbrugets forskellige organisationer, og nu bebrejder han mig, at jeg har fulgt en anden indstilling end den, landbrugets organisationer er kommet med. I øvrigt er brevet til landbrugsministeriet fra hr. Fog-Petersen, altså formanden for statens jordlovsudvalg, mig vel bekendt, men selvfølgelig er det også spændende for mig at få læst hr. Fog-Petersens breve til landbrugsministeriet op i folketinget af et folketingsmedlem, som altså også bliver holdt orienteret om, hvilke indstillinger statens husdyrbrugsforsøg afgiver til landbrugsministeriet. Det er da godt, at tingene på den måde spredes, så vi får mulighed for at diskutere dem.

Svaret er i al sin enkelhed, at jeg har valgt at indstille den ansøger, som jeg finder bedst egnet til stillingen under hensyn til de krav, som stilles, og som kan forudsættes at ville blive stillet til forstanderen for statens foderstofkontrol. For at få det bedst mulige bedømmelsesgrundlag har jeg bedt en lille gruppe sagkyndige vurdere ansøgerne med jordbrugsvidenskabelig uddannelse og kun disse. Gruppen har bedømt nogle af disse ansøgere som kvalificerede til stillingen, men har ikke, således som det nok forudsættes af spørgeren, afgivet nogen indstilling.

Foderstofkontrollen har ud over opgaver, der kræver jordbrugsvidenskabelig fagkundskab, i stigende omfang komplicerede juridisk-admini-

[Landbrugsministeren.]

nistrative opgaver; dette er ikke mindst tilfældet i forbindelse med EF-arbejdet. Jeg har derfor fundet det hensigtsmæssigt at have såvel jordbrugsvidenskabelig som juridisk fagkundskab i foderstofkontrollen, og ud fra dette motiv har jeg til forstanderstillingen indstillet en jurist, der har et mangeårigt kendskab til foderstofkontrollens sagsområde.

Må jeg så i øvrigt tilføje i al stilfærdighed, at jeg synes ikke, at sager af denne karakter egner sig til behandling i folketingets spørgetid. Der kan jo komme mange problemer ind i en sag af denne karakter, som hr. Karlskov Jensen kunne have fået løst ved en lidt mere diskret henvendelse til mig.

Karlskov Jensen (V):

Jeg kan takke med en vis kølighed for det svar, som jeg har fået her, idet jeg i og for sig ikke synes, at der lå nogen særlig begrundelse i det.

Der kan være forhold vedrørende udnævnelser, der ikke egner sig til en offentlig drøftelse, men her er der jo tale om en principiel ændring, idet det altid har været personer med den nødvendige sagkundskab, der har beklædt den stilling, der er tale om her. Det er, som jeg sagde før, en indstilling, som er kommet også fra statens husdyrbrugsudvalg, og statens husdyrbrugsudvalgs stilling i forhold til landbrugsministeriet mener jeg er den fagligt rådgivende over for ministeriet; det må jo betyde, at ministeren godt nok spørger sagkundskaben, men altså ikke retter sig efter den.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Når jeg har bedt sagkundskaben om en bedømmelse af de pågældende jordbrugsvidenskabelige kandidater, som var ansøgere til stillingen, var det naturligvis for at kunne foretage en sammenligning af samtlige ansøgere til stillingen.

Man skal nok også passe på ikke at blive så konservativ, at man altid tror, at en stilling skal besættes med folk med en ganske bestemt uddannelse. Vi har med stort udbytte og godt resultat i landbrugsministeriet også på administrative poster ansat folk med landbrugsvidenskabelig uddannelse, altså agronomer, og det er en udmærket foranstaltning, at man ikke altid har folk af den samme opfattelse på bestemte poster. Jeg tror, at folk med forskellig

uddannelse har mulighed for et befrugtende samarbejde, som kan være til gavn for jobbet i det hele taget. Det er klart, at hvis man spørger en agronom, om det skal være en agronom, der skal være forstander for statens foderstofkontrol, så siger han selvfølgelig, at det skal det, men derfor kan det godt være, at vi andre, som forsøger at bedømme sagen ud fra et helhedssynspunkt, ud fra hvilke opgaver der skal løses, må komme til et andet resultat. Det er altså sket i dette tilfælde.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Alice Hedegaard* (DR) til indenrigsministeren:

»Vil ministeren foranledige, at loven om kvinders frie ret til at vælge, hvor de vil føde, bliver overholdt i praksis, og at landets jordemødre får den fornødne erfaring med hensyn til fødsler uden for hospitaler, således at de kvinder, som ønsker at føde uden for hospitalerne, på klinik eller hjemme, kan gøre dette med betryggende kvalificeret hjælp?«

(Spm. nr. 153).

Skriftlig begrundelse.

I dag er alle frit stillet med hensyn til valg af læge og tandlæge, mens de gravide kvinder ingen indflydelse har på, hvilken jordemoder de skal gå til kontrol hos eller hvor, og dermed også med hvis assistance de skal føde. Det må være en menneskeret selv at kunne bestemme disse ting.

En fødsel må dog kunne anses for at være mindst lige så alvorlig og væsentlig som en tandrensning.

Den ofte store afstand fra hjem eller arbejdsplads til det af centralvisitationen udpegede jordemodercenter forbinder i urimelig grad kontrolundersøgelserne med store praktiske problemer. Da dato og klokkeslæt for en fødsel jo desværre for vort velordnede maskineri ikke står trykt nogen steder i forvejen, vil den lange vej til det på edb-udskriftet anførte fødested ofte resultere i, at fødslen finder sted i ambulancen. Dette er langtfra en tilfredsstillende eller betryggende måde at behandle danske kvinder på.

Alice Hedegaard (DR):

Mit spørgsmål til indenrigsministeren er for-

[Alice Hedegaard.]

anlediget af henvendelser, jeg har fået fra gravide kvinder, der er ulykkelige over de betingelser, de tvinges til at føde under. De har opfordret mig til at rette dette spørgsmål til ministeren. Jeg har selv kontaktet 2 jordemødre og en almindelig praktiserende læge, og alle beklager de forringede forhold.

Kvinder tvinges i dag til at lade sig indlægge på et hospital og kan ikke selv vælge den jordemoder, de ønsker.

Som beskrevet i mit spørgsmål til ministeren giver de ofte urimelig lange afstande til jordemodercenter og hospital store problemer. Jordemødrene beklager den manglende personlige kontakt, da de ofte skal assistere ved en fødsel, hvor de ikke kender patienten. Lægen beklager den totalt manglende kommunikation mellem hospital, jordemoder og læge. Samme læge oplyste, at fødslerne giver hospitalet en så stor belastning, at det bevirker, at virkelige hastesager må vente, til der bliver plads. Denne ventetid kan ofte være u hensigtsmæssig. Hospitaler burde være for de syge, og en fødsel er normalt ikke forbundet med sygdom. Desværre bevirker disse masseindlæggelser af fødende på hospitalerne, at amts- og privatklinikkerne på nær ganske få har måttet lukke.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Efter § 1, stk. 3, i loven om svangerskabs-hygienje og fødselshjælp har kvinder ret til fødselshjælp ved adgang enten til vederlagsfri fødselsbetjening på sygehus eller anden offentlig institution eller til vederlagsfri jordemoderhjælp ved fødsel i hjemmet.

Det fremgår af lovens forarbejde, at den valgfrihed, der her er tale om, institutionsfødsel eller fødsel i hjemmet, er en valgfrihed for det pågældende amtsråd, der er ansvarlig for fødeordningen, og ikke for den fødende kvinde. Sagt på en anden måde har de fødende kvinder ret til vederlagsfri fødselsbetjening, men det pågældende amtsråd kan bestemme, om denne fødselshjælp skal ydes i form af institutionsfødsel eller hjemmefødsel. Det er lovbestemmelsens indhold. Noget andet er, at det ville være naturligt at imødekomme de fødende kvinders ønske om hjemmefødsel i det omfang, det findes forsvarligt af lægelige grunde, og i det omfang det er praktisk muligt inden for den pågældende amtskommune.

Dette har indenrigsministeriet også frem-

hævet ved godkendelsen af de planer for fødselshjælpens tilrettelæggelse, som amtsrådene ifølge loven er pligtige at forelægge for indenrigsministeriet.

Forholdet er imidlertid det, hvad fru Alice Hedegaard nok også ved, at der overalt i landet er mangel på jordemødre. Flere amtsråd har derfor set sig nødsaget til at begrænse betjeningen ved hjemmefødsler, da disse er mere personaleforbrugende end institutionsfødsler.

Denne jordemodermangel søges nu afhjulpet, idet kapaciteten på rigshospitalets jordemoderskole er udvidet med 100 pct., således at antallet af færdiguddannede jordemødre fra år 1979 vil være fordoblet fra de nuværende 30 kandidater til 60 kandidater. Det må derfor påregnes, at der desværre endnu i nogle år fremover vil være jordemodermangel. Ønsket om hjemmefødsel kan derfor formentlig ikke imødekommes i alle tilfælde, før jordemodermangelen er bragt ud af verden, men jeg er ikke spor uenig med spørgeren i, at det var hensigtsmæssigt. På den anden side må jeg også sige, at det, vi fik indført ved loven, var dette, at kvinder fik ret til at føde på sygehusene, men når man får en ret, viser det sig, at man vil have en anden, som vi desværre ikke er i stand til at opfylde i fuldt mål.

Alice Hedegaard (DR):

Jeg takker ministeren for svaret, selv om det ikke løste problemet; det havde jeg heller ikke regnet med at det kunne på 2 minutter, men jeg håber, at ministeren vil se velvilligt på sagen, for det er et alvorligt problem for mange.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af skriftlige spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Tyroll: spm nr. 95

Brusvang: spm. nr. 116

Halvgaard: spm. nr. 118

Steen Folke: spm. nr. 124

Ebba Strange: spm. nr. 128

Dohrmann: spm. nr. 129

Jens Møller: spm. nr. 141

[Første næstformand.]

Spørgsmålene og besvarelsene vil blive optaget i Folketingstidende.

Endvidere kan jeg meddele, at spørgsmål nr. 134 er bortfaldet, efter at Bodil Liventhals hverv som midlertidigt medlem af folketinget er ophørt.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af Tyroll (VS) til arbejdsministeren (1/4 77):

Kan ministeren på baggrund af regeringens indblanding i overenskomstforhandlingerne omkring forligsmandens mæglingsforslag oplyse, om der fra regeringens side er afgivet nogen som helst form for tilsagn om eller kan forventes et indgreb med ugyldiggørelse af lønstigninger eller lignende i tilfælde af, at mæglingsforslagets forudsætninger om, at der ikke på grundlag af forhøjelser af satser samt garantibetalingen finder en almindelig forhøjelse af lønniveauet sted, bliver tilsidesat gennem arbejdspladsaktioner?

(Spm. nr. 95).

Begrundelse.

Alene i de sidste 12 måneder er industriarbejdernes realløn faldet ifølge Dansk Arbejdsgiverforenings statistikker. Sammenstillet med det mæglingsforslag, der nu bliver sat til afstemning i en række fagforbund, indeholder de kommende måneder – hvis forslaget bliver vedtaget – så magre udsigter for reallønnen, at mange arbejdspladser nødvendigvis må forventes at ville gå i aktion mod udhulingen af reallønnen.

Denne konklusion fremkommer på baggrund af, at langt den overvejende del af de lønarbejdere, der dækkes af mæglingsforslaget, som den eneste direkte fremgang på betalingsområdet får en forhøjelse af feriegodtgørelsen med ½ pct. pr. 1. januar 1978. Flere steder i dagspressen er satsforhøjelsen blevet fremstillet, så det har været muligt at forveksle den med direkte lønfremgange. Realiteten er, at de 4 forhøjelser af mindstesatserne med 70 øre pr. time spredt ud over overenskomstperioden vil de fleste ikke komme til at mærke noget til. Det skyldes flere forhold. Der kan modregnes i tillæg for dem, der kunne tænkes at snige sig op over den garanterede mindstebetaling ved hjælp af satsforhøjelserne. Hertil kommer så, at der er mange (de

fleste), der ligger højere i timebetaling end den garanterede mindstebetaling. Det gælder normalt lønsområdet, men mest minimallønsområdet. Endelig fastlægger protokollatet om lønudviklingen så et stop for den såkaldte lønglidning, der normalt har fundet sted gennem overenskomstperioden, men som LOs ledelse hele tiden har udtalt interesse i at gøre til historie.

Hermed er det ikke slut. Hvis mæglingsforslaget skulle gå hen og blive vedtaget, så betyder det en forringelse af dyrtidsreguleringen. Det fremgår ikke direkte af mæglingsforslaget. Den enkelte må selv trænge ind bag, hvad der ligger i formuleringen, dyrtidsreguleringen fortsætter i overenskomstperioden med de ændringer, som er en følge af folketingets beslutning af 20. august 1976. Men en del ved jo nok, at det drejer sig om at sende overskydende dyrtidsportioner – ud over en enkelt, ved hver halvårsregulering – til ATP-fonden, men finansieret af skatteyderne og altså ikke af arbejdsgiverne.

Når alle disse forhold bliver almindelig kendt eller erkendt som en umiskendelig real-lønsnedgang, så er det urealistisk ikke at forvente, at lønrammen vil blive sprængt gennem lønaktioner på de enkelte arbejdspladser.

Det skete i den overenskomstperiode, der netop er udløbet og det vil ske igen. Det må have været med i overvejelserne og forhandlingerne såvel direkte mellem arbejdsmarkedets parter som ved regeringens indblanding. Protokollatet er udtryk for det.

Det rejser spørgsmålet om, hvordan protokollatet vil blive anvendt og hvem, der har påtaget sig at stå for garantien.

Protokollatet siger klart, at det er en forudsætning, at der ikke på grundlag af disse forhøjelser af satserne samt den nyindførte garantibetaling finder en almindelig forhøjelse af lønniveauet sted.

Det vil være ønskeligt at få oplyst, om det er LO, fagforbundene eller regeringen, der har påtaget sig at gribe ind, hvis det alligevel sker. Har specielt regeringen forpligtet sig til at gribe ind, som det skete i sidste overenskomstperiode, med ugyldiggørelse af lønfremgange, planer om kriminalisering af strejkevåbenet eller andet?

Arbejdsminister *Erling Jensen* svar (28/4 77):

I anledning af det stillede spørgsmål skal jeg oplyse, at regeringen ikke har givet tilsagn

[Arbejdsministeren.]

om indgreb af den i spørgsmålet omhandlede art, ligesom der heller ikke i regeringen har fundet overvejelser sted med henblik på at søge sådanne indgreb gennemført.

For så vidt angår adgangen til iværksættelse af arbejdspladsaktioner af den af spørgeren omtalte karakter skal jeg imidlertid bemærke, at det i § 2 i lov om forlængelse af visse kollektive overenskomster, der blev gennemført i folketinget den 15. april 1977, er fastsat, at der for den periode, hvormed overenskomsterne forlænges efter loven, også sker en forlængelse af den til overenskomstforholdet knyttede fredspligt. Det betyder bl. a., at der i det omfang, de af spørgeren påpegede arbejdspladsaktioner er uforenelige med fredspligten, er tale om en overtrædelse af overenskomsten, og at spørgsmålet om aktionens lovlighed vil kunne indbringes for arbejdsretten.

For så vidt spørgeren i begrundelsen anfører visse betragtninger vedrørende reallønsudviklingen henviser jeg til medfølgende kopi af økonomiministeriets besvarelse af spørgsmål 35 og 36 fra folketingets arbejdsmarkedsudvalg i forbindelse med udvalgets behandling af forslag til lov om forlængelse af visse kollektive overenskomster.

Bilag.

Ad folketingets arbejdsmarkedsudvalgs skrivelse af 14. april 1977, 2. samling (L. 163 – bil. 3).

Spørgsmål 35:

Hvad bliver den gennemsnitlige reduktion af købekraften til fritvalgt forbrug for en lønmodtagerfamilie, hvis pristigningerne bliver $\frac{3}{4}$ pct. månedlig i de næste to år, og momsens derudover forhøjes til 20 pct. fra 1. juli 1977? og

Spørgsmål 36:

Der ønskes incidensberegninger over typiske lønmodtageres realforbrugsmuligheder i juli 1977 sammenlignet med juli 1976 og i september 1977 med februar 1976, således at hensyn tages til afgifter vedtaget i august 1976: el-afgift – indkomstskatter af lønstigninger – stigninger i forbrugerpriser m.v.

Det skal af svaret kunne aflæses, hvordan man er kommet frem til tallene.

Svar:

Til belysning af de stillede spørgsmål er

valgt en lønmodtagerfamilie uden hustruindkomst med to børn og med en indkomstudvikling som en gennemsnitlig LO-arbejder, jfr. tabellen. Det har inden for den givne frist ikke været muligt at gennemføre tilsvarende beregninger for andre lønmodtagertyper, ligesom det ikke har været muligt at gennemføre beregningerne for kortere perioder end kalenderhalvår.

For så vidt angår skatteberegningen er denne opgjort på forskudsskattebasis. For 1978-skatten er forudsat beskatningsprocenter som i indeværende år og indeksregulering af personfradrag og statsskatteskala efter gældende regler.

Stigning i pct.	Brutto-indkomst	Skat - børne-tilskud	Disponibel indkomst
1. halvår 1976–			
2. halvår 1976	5 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$ –9	4–4 $\frac{1}{2}$
2. halvår 1976–			
1. halvår 1977	3–3 $\frac{1}{2}$	÷ 6 $\frac{1}{2}$ –7	6 $\frac{1}{2}$ –7
1. halvår 1977–			
2. halvår 1977	2 $\frac{1}{2}$ –3	4 $\frac{1}{2}$	2–2 $\frac{1}{2}$
2. halvår 1977–			
1. halvår 1978	2 $\frac{1}{2}$	÷ 2–1 $\frac{1}{2}$	4–4 $\frac{1}{2}$
1. halvår 1978–			
2. halvår 1978	2 $\frac{1}{2}$ –3	4 $\frac{1}{2}$	2

De i spørgsmål 35 anførte prisforudsætninger indebærer en halvårlig prisstigning på 4,5 pct., og en momsforhøjelse fra 15 til 20 pct. fra midten af 1977 indebærer en forhøjelse af forbrugerpriserne med ca. 3,5 pct. fra første til andet halvår 1977. Sammenholdes disse prisstigninger med den i tabellens sidste kolonne anførte udvikling i de disponible pengeindkomststigninger, fremgår det klart, at der vil blive tale om en kraftig realindkomstnedgang – især i andet halvår 1977.

I betragtning af den fortsatte afdæmpning af den indenlandske omkostningsudvikling, som mæglingforslaget indebærer, vil en prisstigning på godt 9 pct. om året imidlertid forudsætte en usædvanlig kraftig stigning i priserne på importerede varer. Ser man bort fra momsforhøjelsen, og antager man endvidere, at udviklingen i importpriserne i de kommende år ikke ad-

[Arbejdsministeren.]

skiller sig væsentligt fra forløbet i 1976, må det skønnes, at opgangen i forbrugerpriserne vil være af størrelsesordenen opimod 3 pct. pr. halvår. Der vil dermed være tale om en svag stigning i den pågældende families disponible realindkomst koncentreret i første halvår 1978.

Til belysning af spørgsmål 36 skal anføres. At den faktiske prisudvikling igennem 1976 og den skønnede prisudvikling igennem 1977 indebærer, at den anførte families disponible realindkomst må skønnes at stige med 1-2 pct. fra første halvår 1976 til første halvår 1977 og 2-3 pct. fra andet halvår 1976 til andet halvår 1977.

Af *Brusvang* til justitsministeren (18/4 77):

»Vil ministeren offentliggøre en fuldstændig fortegnelse over dommere og politimestre (naturligvis uden navns nævnelse), som inden for de sidste 5 år er idømt straffe, med oplysning om straffens størrelse og forseelsens art (bortset fra bagatelsager) samt oplyse, hvorfor det er mere agtværdigt at blive idømt straf for groft uagtsomt skattesnyderi som sket for visse dommere end for promillekørsel, jfr. højesteretspræsidentens angreb på Per Gudme?«
(Spm. nr. 116).

Begrundelse.

Justitsministeren har for nylig på spørgsmål fra mig oplyst, at visse dommere er blevet straffet, og om principperne for indberetning.

Dagbladet *Aktuelt* har imidlertid yderligere kunnet omtale visse konkrete sager, jfr. artiklen i *Aktuelt* fra den 16. ds. vedrørende 2 dommere dømt for groft uagtsomt skattesnyderi. Dette gør det påkrævet, at sagen nu oplyses til bunds.

Jeg ønsker ikke at indlede en heksejagt hverken mod dommere eller politimestre. Som politiker vil jeg selvfølgelig gerne medvirke til, at såvel færdselsloven, skattelovene som den øvrige lovgivning overholdes. Men ingen bør straffes to gange for samme forseelse.

De fremkomne oplysninger gør det derfor yderligere påkrævet, at der snarest – som også delvis lovet af ministeren i folketingssalen under finanslovsdebatten – gennemføres en ændring af hidtidig praksis, således at heller ikke erhvervschauffører, politi- og toldbetjente straf-

fes dobbelt, nemlig dels gennem en bøde, dels ved at miste deres stilling.

Højesteretspræsidenten, der for nylig forhindrede, at fhv. folketingsmand Per Gudme blev konstitueret som landsdommer på grund af en promilledom, har nægtet at forklare offentligheden, hvorfor det er mere agtværdigt, at en dommer begår groft uagtsomt skattesnyderi. Højesteretspræsidentens angreb på hr. Gudme virker på denne baggrund hyklerisk. Hertil kommer, at højesteretspræsidentens protest direkte til statsministeren uden om den ansvarlige minister forekommer helt usædvanlig og formentlig er en ganske utilstødelig politisering. Højesteretspræsidenten optrådte jo i administrativ funktion, dvs. som tjenestemand og ikke som dommer.

Hverken dommere, politimestre eller for den sags skyld politikere er engle og bør heller ikke fremstilles som sådanne. Det bør være en accepteret menneskeret også for disse mennesker, at de en enkelt gang – inden for visse grænser – forser sig og betaler bøden herfor.

Den dobbeltstraf, som der for visse persongrupper har været praksis for, rammer helt tilfældigt og er i klar modstrid med alle moderne forestillinger om en hurtig resocialisering.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (29/4 77):

Ved en besvarelse af 15. april 1977 af spørgsmål nr. 97 redegjorde justitsministeriet for, at man under visse betingelser fra rigsadvokaten modtager underretning om straffetretlige afgørelser vedrørende ansatte under staten m. v., som må antages at være af betydning for ansættelsesforholdet. Det oplystes endvidere, at justitsministeriet fra ministeriet for skatter og afgifter modtager underretning om sager vedrørende overtrædelse af skatte-lovgivningen, som kan afgøres administrativt ved vedtagelse af bøder.

Endelig oplystes det ved den nævnte besvarelse, at justitsministeriet i henhold til de nævnte ordninger har modtaget et par indberetninger vedrørende dommere.

Justitsministeriet har ikke inden for de seneste 5 år i henhold til de nævnte regler modtaget underretning vedrørende politimestre.

De nævnte sager vedrørende dommere er sendt til vedkommende landsrets præsident til udtalelse.

[Justitsministeren.]

Rigsadvokaten har i anledning af spørgsmålet oplyst, at man ikke inden for de sidste 5 år har modtaget indberetninger om straffedomme over dommere og politimestre.

Af *Halvgaard* (FP) til undervisningsministeren (19/4 77):

»Vil ministeren oplyse hensigten med, at en elev i retskrivning (diktat) i forbindelse med folkeskolens afgangsprøve i dansk kan benytte retskrivningsordbog, idet en sådan prøve af såvel elever som lærere forekommer illusorisk?«
(Spm. nr. 118).

Begrundelse.

I undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 88 af 8. marts 1977, § 20, stk. 3, står bl. a. følgende, at til besvarelsen af opgaven i retstavning gives der 1 time. Til diktering, hvorunder også alle tegn dikteres, afsættes der 40 minutter og til elevens gennemarbejdning af det skrevne 20 minutter. Retskrivningsordbog må anvendes under gennemarbejdningen.

Det forekommer spørgeren helt meningsløst, at eleven ved en afgangsprøve i forbindelse med diktat må benytte retskrivningsordbog. Prøven mister på den måde ganske sin værdi.

Undervisningsminister *Ritt Bjerregaards* svar (27/4 77):

I den betænkning, der af folketingets undervisningsudvalg den 6. juni 1975 blev afgivet i forbindelse med folkeskolelovens vedtagelse, gav et flertal tilslutning til princippet om, at alle afgangsprøver i folkeskolen i videst muligt omfang skal afspejle det daglige arbejde i undervisningen.

Hensigten med bestemmelsen i § 20, stk. 3, i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1977, er, at prøvesituationen i retstavning kan komme til at afspejle ikke alene den daglige arbejdssituation, men tillige den situation, der vil være typisk, hvor man uden for skolens verden har brug for at udtrykke sig skriftligt med korrekt stavemåde.

Der er med indførelsen af retskrivningsordbogen som hjælpemiddel ved folkeskolens afgangsprøve i retstavning ikke tale om en svækkelse af kravene til elevernes færdighed på dette område. Tværtimod. Den elev, der skal have udbytte af en ordbog, må i virkeligheden være

i besiddelse af en ret udviklet stavefærdighed. Der skal nemlig hos eleven under gennemlæsningen af det skrevne kunne opstå tvivl om, hvordan et ord staves, og derefter skal eleven ved hjælp af ordbogen kunne bekræfte eller afkræfte denne tvivl. At anvende en ordbog i en sådan situation kræver en teknik, der ikke er så enkel, som man umiddelbart skulle tro.

Der er i undervisningsministeriet ingen tvivl om, at indførelse af ordbog ved retstavningsprøven vil have en heldig tilbagevirkende afsmilning på undervisningen, hvorved eleverne både vil opnå en større parat stavefærdighed og større færdighed i at anvende ordbogen. Og som information om den enkelte elevs formåen på det ortografiske område vil en prøvekarakter, der er opnået med ordbogen som hjælpemiddel, utvivlsomt være af større værdi end en prøvekarakter, der blandt andet måler elevens færdighed i at gætte rigtigt.

Af *Steen Folke* (VS) til justitsministeren (21/4 77):

»Finder ministeren det rimeligt, at udlændinge uden domstolsprøvelse kan udvises af landet alene på grundlag af politiets antagelser og mistanke om, at de har begået noget kriminelt eller måske kunne tænke sig at gøre det engang i fremtiden?«
(Spm. nr. 124).

Begrundelse.

Spørgsmålet er stillet med baggrund i sagen om den 32-årige mexikaner, som sigtet efter alvorlige paragraffer i straffeloven netop har fået varetægtsfængslingen forlænget i fire uger.

Ingen, som kender den pågældende mexikaner, frygter, at han kan dømmes efter straffelovens paragraf 108 eller 114. Politiet har da heller ikke fremlagt noget som helst materiale, der kan sandsynliggøre, at han udgør en trussel mod landets love eller statens sikkerhed.

Det, der kan være grund til at frygte, er, at den pågældende bliver administrativt udvist. Denne frygt har naturligvis fået næring efter justitsministerens afvisende svar på mit spørgsmål, om han ville garantere, at der ikke blev tale om udvisning uden domstolsprøvelse.

I svaret henviser justitsministeren til gældende bestemmelser, hvorefter en udlænding kan udvises, hvis »det må antages, at han under sit fortsatte ophold vil begå lovovertrædelser«.

[Steen Folke.]

eller »hvis den pågældendes ophold ikke er ønskeligt af hensyn til statens sikkerhed«.

Svaret fra justitsministeren understreger nødvendigheden af at gøre noget for at sikre udlændinges retsstilling.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (29/4 77):

Som oplyst i min besvarelse af spørgsmål nr. 111 fra spørgeren kan en udlænding udvises, bl. a. hvis det må antages, at han under sit fortsatte ophold vil begå lovovertrædelser. I udtrykket »må antages« ligger, at der skal være tilvejebragt sådanne oplysninger om den pågældende, at der er sandsynlighed for, at han vil foretage kriminelle handlinger.

Beføjelsen til at udvise ligger normalt hos politiet, hvis afgørelser kan påklages til justitsministeriet, der foretager en prøvelse af, om grundlaget for udvisning er til stede. Denne ordning er fastlagt i udlændingeloven, som senest er blevet ændret i 1973. Forholdene har ikke siden da ændret sig således, at jeg synes, der er grundlag for nu at foreslå ændringer af den gældende ordning, som efter min opfattelse har fungeret tilfredsstillende.

Af *Ebba Strange* (SF) til undervisningsministeren (22/4 77):

»Hvad agter ministeren at gøre i anledning af, at flere kommuner har afslået at yde vikarbetalning i forbindelse med praktikuddannelser af studerende fra børnehave- og fritidspædagogseminarierne?«

(Spm. nr. 128).

Begrundelse.

Den 8. marts d. å. blev der indgået en aftale mellem undervisningsministeren og socialministeren på den ene side og Kommunernes Landsforening på den anden om, at kommunerne for fremtiden skulle betale de vikarudgifter, der er forbundet med, at studerende fra børnehave-, fritidspædagog- og socialpædagogiske seminarier i forbindelse med deres praktikundervisning skal have to konferencetimer ugentlig.

Den 9. marts d. å. svarede undervisningsministeren på et spørgsmål stillet i folketingssalen af medlem af folketingsrådet Freddy Madsen, at kommunerne havde pligt til at udrede beløbene

af de dispensationsbeløb, de får stillet til rådighed.

Imidlertid viser det sig nu, at foreløbigt to kommuner ikke mener at kunne afsætte midler nok til denne betaling, fordi dispensationsbeløbene er anvendt til andre formål. Dette kan naturligvis skabe præcedens og medføre, at også andre kommuner ikke stiller de nødvendige midler til rådighed.

For ikke at skabe ny uro om de pædagogstuderendes praktikuddannelse synes det derfor nødvendigt, at aftalen mellem ministrene og Kommunernes Landsforening tages op til fornyet overvejelse. Herunder synes det at være nødvendigt på ny at overveje, om den pågældende udgift, der i alt andrager omkring 6,1 mill. kr. årligt, ikke bør afholdes som en rent undervisningsministeriel udgift.

Undervisningsminister *Ritt Bjerregaards* svar (29/4 77):

Efter den aftale, der blev indgået mellem formanden for Kommunernes Landsforening, socialministeren og mig den 8. marts d. å., skulle den hidtidige ordning, hvorefter vikarudgifterne med sædvanlig tilskudsvirkning afholdes over institutionens drift, fortsætte foreløbig. Der var i den forbindelse fra socialministeriets side gjort opmærksom på, at kommunerne ville kunne gøre brug af dispensationsbeløbet, men det har ikke været en forudsætning for aftalen, at der i alle tilfælde skulle være plads inden for rammen af dispensationsbeløbet. På lidt længere sigt skulle der søges tilvejebragt en ordning, hvorefter udgifterne skulle overtages af undervisningsministeriet.

Jeg har derfor måttet gå ud fra, at kommunerne vil følge denne aftale, og i tilfælde, hvor der desuagtet opstår problemer, må jeg herefter finde det rimeligt i første omgang at henvise til Kommunernes Landsforening.

Vi er imidlertid i gang med at behandle spørgsmålet om overtagelse af udgifter og vil tilstræbe en afklaring af sagen så hurtigt, som det er muligt. I den forbindelse må vi i forståelse med Kommunernes Landsforening søge at nå frem til et rimeligt tidspunkt for en overtagelse af udgifter og til en løsning af eventuelle særlige tekniske problemer. Endelig forudsætter statens overtagelse af udgifterne bevillingsmæssig tilslutning. Hvornår den endelige afklaring kan foreligge, kan jeg ikke sige på nuværende tidspunkt.

Af *Dohrmann* (FP) til ministeren for Grønland (25/4 77):

»Hvilke sikkerhedsforanstaltninger er der truffet til bekæmpelse af en eventuel oliekatastrofe i området ved Grønland, og finder ministeren på grundlag af ulykken i Nordsøen anledning til at kontakte de deroppe implicerede selskaber med henblik på yderligere sikring, idet forureningen i arktiske områder får langt værre konsekvenser, end tilfældet er på danske breddegrader?«

(Spm. nr. 129).

Minister for Grønland *Jørgen Peder Hansens* svar (2/5 77):

Jeg har dags dato over for Grønlands landsråds forretningsudvalg redegjort for den problemstilling, spørgsmålet vedrører. Jeg skal tildele mig at henvise til indholdet af denne redegørelse, som er følgende:

»Allerede i de helt indledende overvejelser vedrørende olieefterforskning ud for Vestgrønland indgik en klar erkendelse af, at denne form for virksomhed i et arktisk område ville nødvendiggøre fastsættelse af omfattende regelsæt med vidtgående sikkerhedskrav til og kontrol fra myndighedernes side med virksomhedens udøvelse.

I årene 1972-76 udarbejdedes i tilknytning til de egentlige koncessionsvilkår et sæt »Forskrifter for borevirksomhed til havs«. Dette regelsæt er udformet først og fremmest med henblik på forebyggelse af ulykkesituationer af forskellig art, navnlig situationer, som kan medføre olieforurening. Reglerne stiller vidtgående krav til alle led i en boreoperation og indebærer, at disse på forhånd skal gennemarbejdes af myndighederne i et godkendelses-system, ligesom selve udførelsen af operationerne er underkastet tæt kontrol fra myndighedernes side. Hertil kommer krav om opstilling af beredskabsplaner, som kan sættes i værk, såfremt ulykkesituationer måtte forekomme uanset den omfattende indsats af forebyggende art.

De forebyggende foranstaltninger og den godkendelses- og kontrolprocedure, som skal sikre, at kravene opfyldes, vedrører dels borskib eller -platform og andet udstyr, dels selve boreprogrammet og dets gennemførelse samt borestedets geografiske placering. Kravene til borskib og navnlig borearbejdets gennemførelse skal sikre, at der alene anvendes det mest

velegnede udstyr under de givne forhold, herunder eventuelt forekomst af isbjerge, samt at udstyret anvendes af veluddannet og -trænet personel. I boreprogrammet kræves således en nøje beskrivelse af gennemførelsen i alle faser, specielt hvorledes det sikres, at boringen til stadighed er under kontrol.

Myndighedernes arbejde med materialet for de i sommeren 1977 planlagte 3 à 4 boringer ved Grønland har stået på siden slutningen af 1976 og er endnu ikke afsluttet. Arbejdet foregår i Ministeriet for Grønlands regie og gennem en koordinering af den sagkundskab, der i de senere år er bygget op i ministeriets faglige institutioner af geologisk, teknisk og biologisk karakter suppleret med ekspertise udefra. I arbejdet er endvidere statens skibstilsyn og statens luftfartsdirektorat involveret.

Under en borings gennemførelse følger ministeriet gennem daglige telexmeddelelser udviklingen i operationen, som vurderes af en gruppe sagkyndige, der er til rådighed alle ugens dage i boresæsonen. Endvidere er der i perioder tilsynsførende til stede på borskibet, hvilket især kan være aktuelt, såfremt operationen er inde i afgørende faser, hvor særlige foranstaltninger er påkrævede.

Uanset arten og omfanget af de forebyggende forholdsregler er det ikke muligt at udelukke ulykkesituationer. På denne baggrund skal selskabernes boreprogrammer indeholde beredskabsplaner ikke mindst for ulykker, der kan medføre større eller mindre olieudstrømning.

For den aktivitet, der planlægges ved Grønland til sommer, skal foreliggende beredskabsplaner for hver boring, men således at planerne om nødvendigt kan virke som en enhed. Planerne angiver, på hvilken måde og med hvilken organisation og hvilket materiel der kan sættes ind mod eventuelt oliespild. Der er tale om udstyr til mekanisk opsamling, som er til rådighed dels på hvert borested, dels på forsyningsbasen i Grønland. Endvidere angives det nøje, hvilket og hvor meget udstyr der inden for hvilke tidsrammer i givet fald vil kunne bringes til veje udefra. Endelig er der tale om materialer til eventuel spredning med kemikalier efter tilladelse i hvert enkelt tilfælde. Disse planer bliver gennemgået og drøftet med de enkelte selskaber og indgår sammen med de forebyggende forholdsregler i den samlede vurdering af, hvorvidt en boreoperation kan tillades igangsat.

[Ministeren for Grønland.]

Ministeriet for Grønland har i de senere år haft et voksende samarbejde med de canadiske myndigheder med hensyn til olieeftersforskning i farvandet mellem Canada og Grønland. I slutningen af 1976 aftaltes det at udbygge og formalisere dette samarbejde. 3. runde af nærmere forhandlinger herom fandt sted i Ottawa i forrige uge med deltagelse herfra af repræsentanter for udenrigsministeriet og ministeriet for Grønland. Forhandlingerne vedrører forebyggende forholdsregler (boreforskrifter, godkendelsesprocedurer og kontrol), ansvarsgrundlag og ansvarsforsikringskrav, koordinering af miljøundersøgelser dels af fysisk art (med henblik på at kunne stille relevante krav til udstyr og drift samt til foranstaltninger i en eventuel bekæmpelsessituation), dels af biologisk art. Endelig agtes opstillet en fælles beredskabsplan for samarbejde i tilfælde af olieudstrømning, der måtte vedrøre begge sider af midterlinjen, eller som i øvrigt gør en fælles indsats begrundet. Planen påregnes også at skulle indeholde bestemmelser vedrørende betalingen for bekæmpelsesforanstaltninger. Der sigtes på at kunne indgås aftale om en fælles beredskabsplan inden denne sommer.

Ministeriet for Grønland har også et nært samarbejde med de norske myndigheder på dette felt og påregner således i nærmeste fremtid gennem egne og andre danske myndigheders kontakter at have rådighed over nøje oplysninger og analyser af baggrunden for og forløbet af den omfattende olieudstrømning, der fandt sted fra Ekofiskfeltet fra den 22. til den 30. april d. å. Det bør her nævnes, at udstrømningen i Nordsøen ikke indtraf i forbindelse med en boreoperation, men i produktionsfasen. Bravoplatformen er således en produktionsplatform, hvortil er knyttet produktion fra 15 produktionsbrønde. For Grønlands vedkommende vil der i de nærmeste år alene være tale om efterforskning i form af enkeltboringer med henblik på eventuelt at konstatere olieforekomster, som muligvis på længere sigt kan bringes i produktion. Sådanne efterforskningsboringer repræsenterer en anden form for virksomhed end igangværende produktion og er hovedsagelig undergivet andre arbejds- og sikkerhedsprocedurer. Ikke desto mindre vil nøje oplysninger om baggrunden for og forløbet af udstrømningen i Nordsøen være værdifulde med hensyn til såvel forebyggende som

forureningsbekæmpende foranstaltninger i Grønland. Det er derfor klart, at de indhøstede erfaringer vil indgå med vægt i det fortsatte arbejde med at opstille præcise rammer for og krav til efterforskningsboringerne ved Grønland.«

Af *Jens Møller* (KrF) til justitsministeren (28/4 77):

»Hvad agter ministeren at foretage i anledning af de nu foregående fysiske blokader på en række højere undervisningsanstalter, hvorved personer, der har lovligt ærinde på disse, faktisk forhindres i at få adgang?«

(Spm. nr. 141).

Begrundelse.

For tiden er en lang række undervisningslokaler, kontorer, biblioteker m. v. på Københavns universitet og andre højere undervisningsanstalter blokeret af betydelige grupper af studenter – i visse tilfælde vistnok til dels også af lærere – så vidt det foreligger oplyst som udslag af en sympatitilkendegivelse over for aktionerende studenter på RUC.

Forholdet betyder bl. a., at en del af universitetspersonalet forhindres i at udføre deres arbejde, at det videnskabelige og forskningsmæssige arbejde helt eller delvis lammes, samt at studenter, der har behov for og ønsker at modtage undervisning, hindres heri.

Bl. a. fordi eksamensterminen er nært forestående, er en omgående løsning af problemet magtpåliggende, hvorfor ministeren anmodes om at ville svare så omgående som muligt.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (4/5 77):

Sidste onsdag drøftedes i folketinget en tilsvarende henvendelse til undervisningsministeren vedrørende forholdene på Roskilde universitetscenter.

Undervisningsministeren gav da udtryk for den generelle vurdering, at undervisningsinstitutionerne selv må klare de problemer, som er opstået på dette område.

Det kan i øvrigt oplyses, at justitsministeriet ikke har modtaget nogen henvendelse om de nævnte spørgsmål. Justitsministeriet finder allerede af den grund ikke at burde udtale sig om, hvorvidt der i forbindelse med episoderne ved de højere læreanstalter foreligger nogen overtrædelse af lovgivningen.

Bortfaldet spørgsmål.

Af *Bodil Liventhal* (CD) til statsministeren (27/4 77):

»Hvilke forholdsregler agter statsministeren at iværksætte mod de anarkistiske minoritetsgrupper, der udøver fysisk blokade mod såvel virksomheder som universiteter og øvrige undervisningsanstalter?«

(Spm. nr. 134).

Begrundelse.

Da spørgsmålet falder ind under flere ministers områder, og da jeg mener, det er et rent regeringsanliggende, tillader jeg mig at henvende mig til statsministeren med den begrundelse, at disse anarkistiske grupper har til hensigt at nedbryde såvel statsmagt som de i samfundet gældende regler og love gennem en vel tilrettelagt, systematisk undergravning af vore parlamentariske rettigheder.

Da disse grupper opererer inden for samtlige sektorer i vort samfund og navnlig manifesterer sig ved besættelse af kontorer såvel på virksomheder som undervisningsanstalter, må man stille det spørgsmål, om det ikke er ganske uansvarligt, at fortrolige breve og dokumenter – og i sidstnævnte tilfælde eksamensopgaver – kan blive brugt i politisk øjemed.

Derfor vil det være af værdi, om statsministeren i sit svar vil angive, hvilke forholdsregler regeringen agter at tage for at standse denne anarkistiske ødelæggelse af vort samfund.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkter 5–8, der var:

Første behandling af forslag til lov om offentlige registre m. v.,

Første behandling af forslag til lov om offentlige myndigheders registre,

Første behandling af forslag til lov om registre over personoplysninger [af Lis Starcke m. fl.] og

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeregistrering.

Forhandlingen genoptoges.

Ebba Strange (SF):

Som det er blevet fremhævet af de tidligere ordførere, er den lovbuket, vi her står med, af

allerstørste vigtighed for hver eneste borger i landet. Derfor er det vigtigt, at vi giver os god tid til at behandle den i folketingets retsudvalg, så vi kan forsøge at trænge til bunds i de problemers mangfoldighed, som vi her er stillet over for.

Det, det drejer sig om, er nemlig at finde en balance mellem på den ene side den fordel og lettelse af administrationen, som datateknikken og edb-teknikken har medført, og på den anden side at sikre, at oprettede registre ikke misbruges, så folk generelt kommer til at føle sig trygge. Jeg tror, det er en almindelig opfattelse herinde ud fra alle de henvendelser, vi har fået, at folk ikke føler sig trygge ved den edb-registrering, der finder sted i offentlige og private virksomheder.

Vi ved alle sammen – det har andre ordførere også været inde på – at der rundt omkring i forskellige systemer findes oplysninger om os alle sammen, men vi ved ikke rigtig, hvad det er for oplysninger, der findes, og det helt store problem er, i hvor høj grad de oplysninger, der findes, bliver kørt sammen, og i hvor høj grad de bliver udvekslet. I hvor høj grad er vi til syvende og sidst udstyret med et generalieblad, der siger sparto til alt, hvad vore forfædre kunne drømme om med hensyn til vandelsattester, straffeattester, soldaterbøger, og hvad de ellers var udsat for.

Så er spørgsmålet: hvor heldig har ministerens hånd været, da han skulle udarbejde forslagene til disse love? Jeg kan rose dem for, at de er grundige i bemærkningerne. Vi får efter min vurdering en grundig forklaring på, hvorfor de ser ud, som de gør. Det er selvfølgelig ikke muligt for nogen af os at gå i detaljer med de foreliggende lovforslag, og derfor skal jeg også nøjes med at opholde mig ved nogle af de problemer, som jeg finder jeg er stødt på, og nogle af de spørgsmål, som jeg har lyst til at stille i forbindelse med de fremsatte lovforslag.

For det første: får vi med disse lovforslag en større beskyttelse af forbrugeren i forbindelse med personoplysninger, end vi har i de love, der gælder? Det er et af spørgsmålene.

Vi har, som også ministeren var inde på, en lov om offentlighed i forvaltningen, og jeg glæder mig over, at vi også skal have taget den op til revision, som ministeren lovede.

Vi har dels nogle generelle, dels nogle specielle regler om tavshedspligt, knyttet til forskellige områder i administrationen. Det, som

[Ebba Strange.]

jeg mener er vigtigt for os, er at sammenholde det, vi her står med, med de regler, vi har i forvejen.

Mit andet problem er: i hvor høj grad bliver det muligt at videregive oplysninger fra det ene register til et andet, fra én administrationsgren til en anden, fra offentlige til private registre?

Der har lige i København været en meget heftig diskussion omkring centralregistrering af narkomaner, og jeg kan godt forstå, at det vil være praktisk for myndighederne at have en sådan registrering, men reaktionen er jo meget typisk, fordi den giver udtryk for, at folk, der er havnet i den ulykkelige situation, at de er blevet narkomaner, ikke ønsker sig registreret, fordi der er knyttet usikkerhed til, hvem der kommer i besiddelse af de oplysninger, registret omfatter.

I § 12 i forslaget om offentlige myndigheders registre er der nogle regler om, at en registreret kan få oplysninger om sig selv, og det synes jeg er godt, det synes jeg er vigtigt.

Min usikkerhed går på, om man, når myndigheder, handlende, arbejdsgivere ved, at sådanne udskrifter kan fås, så vil blive bedt om at skaffe sig sådan nogle registerudskrifter, når man skal søge lånoptagelse, stilling osv.

Og så har jeg et problem med hensyn til § 12, og det er: i hvilke tilfælde kan der være tale om, at hensynet til det offentlige gør det nødvendigt, at man ikke videregiver oplysninger? Der står nogle kommentarer til det i bemærkningerne, men jeg mener i hvert fald, at det er noget af det, vi skal have boret i under udvalgsbehandlingen.

I § 15 bliver der gjort opmærksom på, at den registreredes samtykke skal gives – og det mener jeg også – til videregivelse af oplysninger mellem forskellige administrationer. Det er et af de punkter, hvor jeg gerne vil have lovteksten sammenlignet med de nugældende regler om myndigheders tavshedspligt.

Endelig fastslår § 18, at når det drejer sig om konkrete retsforhold, kan der afgives oplysninger, undtagen hvis der gælder særlige tavshedsforskrifter. Det må jeg tolke således, at der gælder de almindelige tavshedsforskrifter altså ikke. Så er jeg også interesseret i, hvem det er, der kan hente oplysninger her. Er det advokater, er det arbejdsgivere, eller hvem? Hvordan kommer den regel i anvendelse?

Den mest betydningsfulde paragraf eller den,

jeg er mest usikker på, er nok § 20 i loven om offentlige registre. Så vidt jeg læser paragrafen, er det alene hensynet til den modtagende virksomhed, der er afgørende for, om oplysninger kan gives fra den ene administrationsvirksomhed til den anden, og hvis det er tilfældet, mener jeg, at de almindeligt gældende tavshedsforskrifter er faldet væk, sådan at hvis kriminalforsorgen ønsker oplysninger, kan den få det, hvis socialforsorgen ønsker oplysninger, kan den få det. Det betyder for mig at se, at de forskellige institutioner næsten frit kan hente oplysninger hos hinanden.

Jeg synes, det er godt, at vi kan få vores data at se. Jeg synes, det er godt, at vi kan få rettet fejlagtige data, men selv om de oplysninger, der står om os, er rigtige nok, kan det jo godt være, at hvis de bliver samlet sammen i én pulje – og her skal jeg ikke gøre mig bedre end ret mange andre – kan det – selv om det er sandt, alt hvad der står – måske alligevel godt blive til noget problematisk.

Så er jeg selvfølgelig også interesseret i at få nærmere oplysninger om, hvordan det internationale perspektiv kommer ind i billedet her. Hvordan går det med de forhandlinger, der bliver ført på internationalt plan om disse sager? Der er ikke, så vidt jeg erindrer, hentydet til internationale forhandlinger, hvor det drejer sig om offentlige registre. Det er naturligt nok, for de offentlige registre har vi jo i Danmark, men hvad, når det drejer sig om de private registre? Jeg kan se, at der foregår forhandlinger på forskellige internationale planer om regler for udveksling, og hvad afslutningen på disse bliver, ved jeg ikke, men det er i hvert fald noget, vi skal være meget omhyggelige med. Der er jo ingen tvivl om, at der også i dag foregår adskillig datatransmission tværs over landegrænserne, og det er vigtigt, at vi får de ting under kontrol.

Så er der loven om de private registre, og her har hr. Hagen Hagensen jo været inde på sine tanker om ikke at bruge CPR-nummeret i private registre. På en eller anden måde havde jeg allermost lyst til at sige, at man ikke måtte lave private registre, men det er selvfølgelig fuldstændig illusorisk og helt urealistisk. Jeg har selv været med til at støtte den lov, som hr. Hagen Hagensen henviste til, nemlig loven om bankernes forpligtelse til at afgive indtægtsoplysninger om deres kunder, og det kan jeg ikke rigtig se at vi kan klare uden et CPR-nummer. Men jeg er nok tiltalt af retsforbundets tanke,

[Ebba Strange.]

som ligger i deres lovforslag, nemlig at der skal en forhåndsgodkendelse til, inden man opretter et privat register.

Med hensyn til spørgsmålet om de private registre vil jeg også godt som andre opholde mig lidt ved dette registertilsyn. Det får jo en fantastisk central position, men er meget lem-fældigt omtalt i de lovforslag, vi har at gøre med. Retsforbundet foreslår i stedet et person-datanævn oprettet, og jeg synes, vi skal bruge megen tid til at finde ud af, hvordan vi skal kontrollere disse ting. Jeg er ligesom andre ordførere heller ikke tryk ved, at det er minis-teren, der har den endelige politiske beføjelse; jeg ville også hellere have et demokratisk ud-peget organ, der havde den endelige afgørelse i disse situationer. Jeg er ikke helt tryk ved den politiske styring, der ligger i, at det er minis-trene, der har den endelige beslutning med hensyn til registerproblemer.

Jeg kan nå at sige én ting til om de private registre. Der er gjort meget omhyggeligt op-mærksom på, at man ikke må registrere oplys-ninger, der drejer sig om folks politiske, seksu-elle og strafbare forhold, om helbredsforhold, om misbrug af nydelsesmidler osv. Men hvad med fagpolitisk virksomhed? Hvad med det, der kaldes sortlistning? Det vil jeg også godt have gravet lidt i. Er det omfattet af de ting, der står her, eller er det stadig væk muligt? Vi ved jo, at det foregår på masser af arbejdsplad-ser, og at de oplysninger, man derved kommer i besiddelse af, videregives.

Som sagt, det er spændende lovgivning, det er vigtig lovgivning, og vi kan love vores til-slutning til et omhyggeligt arbejde i retsudval-get.

Kaj Hansen (DKP):

Om de fire lovforslag om registrering, vi be-handler, kan man sige, at der er både positive og negative sider, at de også rummer faremo-menter, og at det i høj grad bliver udvalgsar-bejdet, som skal afveje de positive og negative sider imod hinanden på en sådan facon, at det ikke alene kommer til at tjene samfundet som sådan, men at det også giver sikkerhed for den enkelte borger.

Personregistrering er jo blevet noget andet end CPR-nummer. Nu er det et spørgsmål om datastyring, om samkøring og om overførsel af oplysninger, og det er klart, at det nødven-diggør en lovgivning, som på den ene side be-

grænser registreringen og på den anden side sikrer borgerne mod misbrug.

Jeg kan godt sige helt klart fra start af her, at det er helt afgørende for kommunisternes medvirken til gennemførelse af disse lovforslag eller nogle af dem, at der virkelig etableres en effektiv og troværdig kontrol, også en kontrol, hvori det folkelige element indgår. Det er helt afgørende, når vi skal tage endelig stilling.

Det må endvidere bygge på det princip, at ingen kan være registreret uden at være orien-teret om, at en sådan registrering har fundet sted, endvidere at man har ret til indsigelse, og det er jo også noget, der går igen i forslagene, at en registreret person kan kræve oplysninger, men det forudsætter jo, at vi ved, hvor vi er regi-streret, og hvor mange registre man er regi-streret i, og derfor skal man ikke alene have en ret til at kræve oplysninger, men det skal fak-tisk være en pligt, at man bliver spurgt, når man registreres det ene eller det andet sted.

Der er jo en vis angst for kartoteker her i landet, og det kan man godt forstå. Det går helt tilbage til besættelsestiden, hvor det fak-tisk var sådan, at modstandsbevægelsen den-gang for at sikre sig mod, at folkeregi-strene blev misbrugt til fordel for besættel-sesmagten, med vold satte sig i besiddelse af disse registre og brændte dem eller fjernede dem på en sådan måde, at besættelsesmagten ikke kunne gøre brug af dem, vendt først og fremmest imod befolkningen og selvfølgelig først og fremmest imod dem, der deltog i mod-standsbevægelsen.

Men det er også klart, at det ville være tåbe-ligt at udelukke, at en registrering også kan have en samfundsmæssig og en nyttig funktion. Det påstås jo med en styrke og en troværdig-hed i bevisførelsen, at arbejdsformidling og ar-bejdsgivere fører kartoteker over arbejdere; man ikke vil have i arbejde. Det er også en gammel sag. Man kender de sorte lister, som Arbejdsgiverforeningen har ført. De har aldrig været helt officielle, men det er en kendsger-ning, at sådanne registreringer også finder sted, og en sådan registrering burde simpelt hen for-bydes.

Det er også sådan, at selv helbreds-mæssige oplysninger, som alene skulle tjene til behand-ling af den registrerede, frygter man kan blive misbrugt, og man forstår egentlig godt f. eks. narkomaners angst for at indgå i et centralre-gister, for hvem vil bagefter beskæftige en nar-

[Kaj Hansen.]

koman? Derfor er det også sådan, at de registre, som bl. a. registrerer sundhedsforhold eller sygdomsforhold for den enkelte person, i en helt anden forbindelse kan blive brugt på en sådan måde, at de skader den enkelte borger. Det er jo al den slags, vi skal sikre os imod, og det må selvfølgelig fremgå af udvalgsarbejdet.

Vi har en del spørgsmål at stille, og det er klart, at dem skal jeg ikke stille her, men lad mig bare give et par enkelte eksempler på, hvad man kan spørge om. F. eks. hvis vi tager lovforslag nr. L 96 om de private registre, § 9, stk. 1. Hvorfor skal man indsende en begæring for at få at vide, om et oplysningsbureau har videresendt oplysninger til andre osv.? Var det ikke rimeligere simpelt hen, at folk blev spurgt i en sådan situation? Hvis folk hvert øjeblik selv skal holde kontrol med, dels hvor mange registre de er indrulleret i, dels ved visse lejligheder skal have ulemghed med at spørge registrene, hvad der ligger på dem af oplysninger, og hvad de er brugt til, bliver det besværligt for den enkelte, og her mener vi, at det bør være en pligt, som registrene selv må påtage sig.

Registertilsynet, som det er foreslået, virker ikke overbevisende. At tilsynet skal nedsættes af justitsministeren, kan betyde en mere eller mindre politisk afhængighed eller måske en ensidighed, som vi ikke er sikre på, om man misbruger. Jeg vil også fremhæve, at det er meget nødvendigt med en folkelig islæt. I retsforbundets forslag synes vi der er mange gode ting, bl. a. i spørgsmålet om de folkelige organisationer, der skal indgå i denne kontrol.

Til sidst – det har ligesom ikke været nævnt, og det vil jeg gerne bede justitsministeren tage meget alvorligt – er der spørgsmålet om registrene tilgængelighed. Det er et spørgsmål også om disse registres sikkerhed. Det er jo i virkeligheden sådan, at en databank med registre indeholder så uhyrligt mange oplysninger af en sådan karakter, at den kan blive gjort til genstand for forbrydelser, og det vil sige fysisk indbrud, hvor sådanne registre fjernes.

Det betyder, at vi befinder os i en situation, hvor vi må se i øjnene, at sådanne registre skal være opbevaret under sådanne forhold, at det faktisk er lige så svært at få fat i disse registre som at bryde ind i en banks hvælvinger. Det er måske at overdramatisere, men det er det faktisk ikke i virkeligheden, for hvis man ikke sikrer de registre mod, at helt uvedkommende

personer, også ved at øve fysisk vold, kan komme i besiddelse af dem, er man faktisk med til at øge utrygheden i befolkningen, og derfor tror jeg, at netop det sidste, jeg har været inde på her, vil være meget afgørende, nemlig hvilke regler man finder frem til for en sikker opbevaring af disse registre, så det er helt umuligt for uvedkommende at komme i besiddelse af dem.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige en positiv udvalgsbehandling af disse forslag.

Niels Helveg Petersen (RV):

Med de forslag om registre, som ministeren her har fremlagt, tager vi fat på et nyt lovgivningsområde. Der har været gjort en del tilløb, der har været foretaget mange overvejelser, både private og offentlige, om, hvorledes registerlovgivningen skulle indrettes. Beskyttelsen af borgerne over for registrering er et problem allerede i dag, men det er et problem, der med sikkerhed vil vokse på grund af den stigende anvendelse af forskellige former for registrering og især elektronisk databehandling.

Der er i befolkningen en meget betydelig frygt, undertiden ubegrundet, undertiden også begrundet, men med det fælles træk, at frygten skyldes, at man ikke ved, hvorledes man behandles i registre, man ved ikke, hvilke oplysninger der findes. Det er i høj grad frygten for det ukendte, der ligger bag frygten for registreringer.

Da det er et nyt lovgivningsområde og et lovgivningsområde, som vil få stigende betydning for borgernes retssikkerhed, så er det meget vigtigt, at lovgivningen får en god start. Det er simpelt hen afgørende for den fremtidige udvikling af lovgivningsområdet, at vi kommer rigtigt i gang med det. Målt med denne målsætning er regeringens forslag utilstrækkelige.

De er for det første ikke vidtgående nok. De er ikke klare nok i forhold til borgerne. De er ikke skarpe og præcise nok i centrale formuleringer, og forslagene savner en formålsparagraf, som klart kan beskrive, hvad der egentlig er meningen med denne registerlovgivning. Endvidere bærer lovforslagene meget stærkt præg af stadig væk at være udarbejdet med stærk hensyntagen til netop administrationens synspunkter.

Hvad først beskyttelsen angår, det, at lovgivningen ikke er vidtgående nok, er det vores opfattelse, at man må indføre en fuld registerind-

[Niels Helveg Petersen.]

sigt efter svensk mønster. Det betyder for det første, at man må pålægge registrene at oplyse borgerne om, hvor de er registrerede, og dernæst også efter påkrav give borgerne lejlighed til at se, hvad der er registreret. Dette vil nok føles som en byrde, en administrativ byrde og en økonomisk byrde, i adskillige tilfælde, men det er en rimelig byrde at pålægge registrene, som er de nærmeste til at påtage sig dette, og det er en nødvendig byrde at lægge på registrene for at sikre borgerne, for at skabe kendskab til, hvad de er registreret for, og hvor. Sådanne regler må selvfølgelig kombineres med ret til at forlange sletning og med klare forældelsesregler.

Begge dele kan teknisk volde problemer. Sletning af oplysninger på databånd og plader er ikke nogen enkel sag og kan i visse tilfælde ikke med fuld sikkerhed foretages, således at man er sikker på, at oplysningerne ikke kan vækkes til live. En forudsætning for, at vi kan yde en beskyttelse, er i hvert fald, at lovgivningen indeholder klare regler om dette.

Jeg tror, det er meget vigtigt, at lovgivningen på dette område, som virkelig drejer sig om borgernes følelse af sikkerhed, indrettes så enkelt som muligt, således at de enkelte mennesker har den bedste mulighed for at få et overblik over, hvilke rettigheder de har i forhold til registre.

Det er også nyttigt, tror jeg, og ville være rigtigt og at foretrække, hvis reglerne om privat og offentlig registrering blev samlet i én lov. De problemer, som findes for borgeren i forhold til offentlige og private registre, er i virkeligheden principielt de samme. Misbrugsmulighederne er i hvert fald ikke, så vidt jeg kan skønne, på nogen måde mindre i offentlige registre end i private, måske snarere tværtimod. Må jeg i den forbindelse også understrege den betydning, det helt konkret vil have at skabe samordning mellem statslig og kommunal registrering.

Hvad specielt angår de offentlige registre, så er det ingen god ordning, at finansministeren efter forslaget gøres til en slags overminister. Det er finansministeren ganske vist også i andre sammenhænge, når det drejer sig om bevillingssager og alt, hvad det fører med sig, men det betænkelige i denne sag er, at selv om finansministeren altså er en anden minister end den, hvis administration har truffet afgørelse, så er det stadig væk afgørelser, hvor statsadmi-

nistrationen som sådan selv tager stilling til klager over forhold i statsadministrationen. Vi tror, der er behov for, at der er instanser uden for administrationen, som har mulighed for at tage stilling til klager.

Der er flere muligheder for at løse dette problem. Hr. Anders Andersen var inde på den tanke, at folketinget under en eller anden form kunne komme ind i billedet, kunne blive koblet på og få lejlighed til at diskutere, hvorledes loven blev administreret. Det er en mulighed. Den kan være vanskelig at leve op til, fordi der kan blive et vældigt arbejdspres, som jeg ikke er sikker på folketinget helt kan magte. Men der er andre muligheder, og jeg ser med sympati på den tendens, som ligger i hr. Anders Andersens udtalelser, og som jo altså peger i samme retning som det, jeg er inde på: at man må sikre instanser uden for centraladministrationen mulighed for en kontrol.

Jeg vil også gerne sige, at straffe- og erstatningsreglerne, som også hr. Anders Andersen var inde på det, er vigtige at få gennemdrøftet. Igennem straffe- og erstatningsreglerne vil denne lovgivning kunne gøres mere værdifuld.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke retsforbundet for deres forslag, som jeg finder prisværdigt. Jeg har nok den fornemmelse, at oplysningspligten efter retsforbundets forslag måske er for vidtgående, og også, at det persondatanævn, som man foreslår, er for snævert i sin sammensætning og måske for teknokratisk. Men jeg synes, at retsforbundets forslag har dyder i forhold til regeringens. Det er klarere og enklere og må indgå i behandlingen i udvalget.

Jeg vil gerne vende mig til et særligt problem. Det er jo sådan, at politiets og forsvarrets registre er undtaget, og det er ud fra retssikkerhedssynspunkter selvsagt betænkeligt. Jeg ønsker ikke ved denne lejlighed at rejse hele den store debat om efterretningsvæsen og den form for registrering, der dér finder sted. Jeg ønsker at pege på et specielt problem i forbindelse med registre, nemlig den form for oplysninger, der om danske borgere tilgår Interpol.

Der er efter forslaget ingen som helst mulighed for at have overblik over, hvilke former for oplysninger der tilgår Interpol, og hvad disse oplysninger bruges til. Der har i udlandet været stigende kritik af Interpols virksomhed, fordi Interpol ikke er underlagt nogen form for kontrol. I USA har der været en omfattende debat om Interpols virksomhed, og der

[Niels Helveg Petersen.]

foreligger senatsrapporter, der viser, med hvor stor skepsis man ser på denne virksomhed, som er ukontrolleret.

Spørgsmålet er, hvilke oplysninger der ukontrolleret via dette kan flyde ud af landet, og hvad de kan bruges til af fremmede myndigheder. Der er noget dybt betænkeligt ved dette, at der ikke er nogen kontrol overhovedet med den brug, der her gøres af registre. Danmark skal selvfølgelig ikke afskære sig fra at kunne anvende politimæssige oplysninger fra andre lande og skal heller ikke afskære andre lande fra at kunne anvende vore oplysninger, men en form for kontrol forekommer det os nødvendigt at bygge ind i systemet.

Lad mig slutte med at sige, at information om problemet, debat om det og oplysning om det er af største vigtighed. Jeg er tilfreds med, at der altså ikke lægges op til en hurtig afgørelse eller vedtagelse fra regeringens side. Der er tid til, at folketinget kan tænke sig om. Det gælder partierne, og det gælder altså også ministeren og hans ministerium, som ikke bør forlade denne debat med den holdning, at lovgivningen ligesom er færdig. Vi ønsker, at han nøje må overveje bl. a. de synspunkter, som vi her har fremført, før næste fremsættelse.

Normalt er det jo sådan, at socialdemokratiske ordførere er varme i deres lovprisning af regeringens forslag. Jeg lagde mærke til, at hr. Hjortnæs i dag var, om jeg så må sige, mere end lunken og forsigtig i sin vurdering. Vi er enige i, at der skal være lovgivning. Vi mener, at den fra starten skal være meget vidtgående. Ellers får vi dårlige registervaner, og det vil være skadeligt for sagen på den længere sigt.

Inge Krogh (KrF):

Man må hilse disse lovforslag velkommen. De er vel nok endda kommet temmelig sent, for registreringen er vel gået temmelig vidt, før man er begyndt at lovgive om det.

Det er, som om det enkelte menneske og det enkelte samfund er blevet betydelig mere sårbart, efter at registreringen er blevet så vidtgående. Man kan tænke sig dette med data, som passerer flere landegrænser, før de registreres, og skal passere dem igen, når der skal trækkes på dem i det land, hvor disse data kommer fra. Man kan tænke sig, hvad der sker, hvis de i krigstilfælde kommer i en fjendtlig magts hænder. Hvad vil der ske her i landet med de regi-

stre, vi har, i tilfælde af krig? Skal de øjeblikkelig destrueres, eller hvad vil der ske? Hvad vil der ske med alle disse registre, hvor en del af oplysningerne er værdifulde og uundværlige? Hvordan vil man kunne reproducere dem senere?

Jeg vil mest beskæftige mig med de offentlige registre. Der drejer det sig netop om dette: hvem kan trække på disse registre? Der er hos de offentlige myndigheder mange oplysninger. Der er oplysninger om sociale hjælpeforanstaltninger, om sundhedstilstand og sygdomme, om intelligenskvotient, om man kan betegnes som åndssvag, og andre ting. Hvem kan trække på dem? Det kan den myndighed, som det sorterer under. Men hvad vil det sige? Hvor mange kan gøre det? Så siger man, at der er tavshedspligt, men vi er vel efterhånden så langt ude, at måske – det er selvfølgelig groft sagt – halvdelen af Danmarks befolkning har tavshedspligt over for den anden halvdel, og det kan unægtelig gennemhulle tavshedspligten særdeles meget. Hvis der var virkelig skarpe regler for, hvem der kan trække på registrene, hvem der kan tappe dem, så ville der sikkert heller ikke være den modstand mod registreringen af narkomaner, som har været omtalt flere gange, og som jeg mener er nødvendig af hensyn til deres behandling.

Med hensyn til registertilsynet er det ikke rigtig omtalt i lovforslaget, hvilke personer det skal bestå af, ud over at formanden skal have juridisk embedseksamen. Det står mere tydeligt i retsforbundets forslag – de kalder det vist persondatanævn – og man tilråder, at det er folketinget, der skal udnævne medlemmerne. Der kan man igen stille spørgsmålet: hvad med den politiske infiltration?

Wilhelm (VS):

Når spørgsmålet om registrering er blevet et lovgivningsanliggende nu på det sidste, så skyldes det jo ikke kun, som de fleste erkender, en teknisk udvikling. Det skyldes lige så vel en samfundsmæssig udvikling, altså en kombination af de to ting. Det er en samfundsmæssig udvikling i retning af, at den moderne stat i dette samfund antager mere og mere bureaukratiske former, har større og større behov for at kontrollere og styre, somme tider til den enkelte borgers bedste, på sundhedsvæsenets område osv., men bestemt ikke altid med dette sigte, og en teknisk udvikling, hvor især edb-

[Wilhelm.]

mulighederne for en fuldstændig oplysningsoversigt over hver af os, muligheden for sammenkobling af oplysninger osv., eksisterer, hvis man tillader nøglen, det afgørende værktøj, til dette system, nemlig CPR-numrenes anvendelse på alle disse registre.

Regeringens besvarelse af dette vigtige problem mener jeg må bedømmes sådan i en meget kort form, at denne besvarelse overvejende tager myndighedernes, bureaukatiets, teknikens og effektivitetens parti over for den enkeltes interesser i henseende til tryghed og integritet. VS mener, at dette er en enormt vigtig problemstilling, og det er en af dem, vi vil arbejde meget alvorligt med i den kommende tid og forsøge at få indkredset gennem udvalgsarbejdet i retsudvalget. Jeg har hermed sådan set sagt, at vi på forhånd er meget kritiske og meget skeptiske over for regeringens forslag.

Hvis vi først tager forslaget om de private registre: alt i alt må man vel sige, at det er en meget lille forbedring, om nogen, af retsstillingen i forhold til gældende bestemmelser i straffeloven. Der er bestemmelserne mere generelle, men de har samme sigte, jeg tænker her på straffelovens § 264 d, hvorefter uberettiget videregivelse af meddelelser vedrørende en andens private forhold er forbudt.

Den bestemmelse burde være sikker nok, hvis den ellers blev fortolket rigtigt. Nu gør man det mere konkret, men i virkeligheden ikke altid mere betryggende. Må jeg give et eksempel fra forslag nr. L 96. Når man skriver i § 3, stk. 2, at oplysninger om race, religion og hudfarve, om politiske, seksuelle og strafbare forhold, om helbredsforhold, misbrug af nydelsesmidler og lignende ikke må registreres, medmindre det følger af anden lovgivning, så turde det være på det nærmeste en undergravelse af straffelovens § 264. Hvis ikke det er videregivelse af meddelelser vedrørende en andens private forhold, så ved jeg ikke, hvad det er.

Det er faktisk også en undergravelse af den bestemmelse, nemlig stk. 1, der står lige ovenover, om at man kun må foretage registrering, i det omfang registrering er et naturligt led i den normale drift af virksomheder m. v. af den pågældende art. Hvornår er registrering af hudfarve, af race, af religion, af seksuelle forhold osv. et naturligt led i virksomhedens normale drift?

Det dukker op igen i § 4, og man kan

spørge sig, hvordan det overhovedet kan forekomme i § 4, at man må lave disse registreringer. Det er vel at mærke under erhvervsvirksomhedsafsnittet, man taler om disse ting. Hvordan kan det overhovedet forekomme, at man laver registrering efter disse kriterier, når der står i § 3, at man kun må registrere ting, som er et naturligt led i virksomhedens normale drift?

Hvis vi ser på kapitlet om kreditoplysninger, så indeholder det pligten til at meddele optagelse af oplysninger om en enkelt person til den pågældende, og den pågældende har så krav på at få en udskrift mod betaling. Lad os se lidt på det, for der er også nogle men'er ved det.

For det første: hvilke muligheder er der egentlig for kontrol med, at det pågældende oplysningsbureau faktisk sender disse oplysninger? Det er meget svagt efter dette lovforslag. Så er der det punkt, at man, selv i tilfælde af, at oplysningerne er bevisligt ukorrekte, kun 6 måneder tilbage kan få besked om, hvem de er sendt til. Det er klart helt urimeligt. Det må da i hvert fald være sådan, at hvis man kan påvise, at de ligger og sender forkerte oplysninger ud om folk, så må man have at vide alle de oplysninger, der er sendt ud forkert i al den tid, de har været registreret i det pågældende kartotek.

Så er der endelig det, at man selv i de tilfælde, hvor oplysningerne er bevisligt forkerte, ikke kan få kilden at vide. Der kan være andre tilfælde, hvor det kan være rimeligt, at man ikke får kilden at vide; men at man, når oplysningerne er bevisligt forkerte, så heller ikke har krav på at få kilden at vide, kan jeg ikke se nogen som helst grund til, men sådan er altså reglerne her.

En anden ting: jeg kan dårligt forestille mig andet, end at kombinationen af §§ 8, 9 og 10 vil åbne for en helt bevidst spekulation i at lave en fin forretning med oplysningsbureauer, som alene lever af, at kunderne udelukkende er de registrerede selv, og at de udelukkende bestiller oplysninger om sig selv, for dem skal de betale for. Der er overhovedet ingen grund til at lave udadvendt forretning på det dér. Enhver kan slå sig ned med en hel masse oplysninger og sende den dér 4 ugers besked ud til en hel masse mennesker og sige: vi har noget på dig; er du interesseret, så koster det nogle penge; og så rekvirerer man det. Det behøver ikke være spor kriminelt, det, der står der, og det kan man i og for sig drive den forretning

[Wilhelm.]

på i ubegrænset tid. Det er fuldt tilladeligt efter det, der står her i §§ 8, 9 og 10. Jeg mener, at det er en direkte opfordring til at gøre sådan nogle ting. Jeg forventer, der bliver et vist indhug i arbejdsløsheden på grund af §§ 8, 9 og 10, men jeg synes ikke, det er særlig konstruktivt i hvert fald.

Med hensyn til kapitel 2-registreringer, det var altså dette her med erhvervsvirksomheder og arbejdsgiverforetagender og -foreninger osv., er der ingen adgang til at få oplysning om, hvad der er registreret på én selv. Så vidt jeg kan se, er der overhovedet i kapitel 2 ingen adgang til at få oplysninger om, hvad de har registreret inden for det kapitel, og det er klart utilfredsstillende. Hvorfor der pludselig i § 5 står, at man har ret til at få slettet urigtige oplysninger, er jeg ikke helt klar over, for hvordan i hede hule skulle man have mulighed for at få slettet urigtige oplysninger, når man ikke har adgang til at se dem?

Kapitel 4 om adresseringsbureauer osv. er kritiseret tidligere for muligheden, der ligger for selektiv reklame, og denne kritik deler vi også.

Kapitel 6 er vi højst betænkelige ved. Det er jo det her med udlandet. Når man især læser bemærkningerne om, hvordan dette skal fortolkes, er det jo sådan, at bare man lægger selve registeret syd for grænsen, så er det overhovedet ikke omfattet af denne lov.

Nu ved jeg af personlig erfaring, at CIA's personregister over danske borgere ligger i Frankfurt am Main, og det vil altså sige, at selv om man havde den illusion, at man kunne kontrollere, hvad dette foretagende laver her i landet, så ville det slet ikke være omfattet af loven. Der er altså andre, der måske ikke i princippet er så svært kontrollable som CIA, men som heller ikke er omfattet af loven, hvis bare de lægger registeret syd for grænsen eller øst for grænsen eller vest for grænsen – eller nord for grænsen, for nu at være neutral.

At ministeren efter § 19, stk. 4, skulle have en så at sige blankoveksel på at sætte alle bestemmelser ud af kraft med hensyn til, hvad der skal kræves af oplysninger til udenlandsk brug, bliver i hvert fald ikke med VS' velsignelse. Og det er ikke kun den nuværende justitsminister, vi mangler tilliden til på dette område, det vil vi mangle til enhver justitsminister. En sådan blankoveksel får man ikke med vores velsignelse.

Generelt om dette forslag: det er vigtigt, mener vi, at private registre ikke får lov at benytte CPR-numre. Det er CPR-numrene, der er nøglen til samkøring både af private registre indbyrdes og af oplysningerne i private og i offentlige registre, og det må efter vores mening for næsten enhver pris undgås.

Det andet forslag om de offentlige registre er langt fra tilfredsstillende og på visse punkter en direkte forringelse. Man kan for det første spørge sig, hvorfor det egentlig kun skal være edb-registre. Edb-registre har ganske vist den særlige egenskab, at samkøring af store, systematiske ting bliver særlig nem, og det gør dem farlige, men det er da også det eneste, der er specielt ved edb-teknikken. Ellers er det jo lige så galt med de håndlavede registre; de kan ligesåvel misbruges.

Jeg kan se, at jeg ikke når alle de indvendinger, jeg har mod dette, så det må vi komme med senere, men kun en enkelt ting. Der står i bemærkningerne, at der på ét punkt er et absolut forbud imod registrering, og det er med hensyn til politiske forhold, man ikke må registrere på personer. Det passer jo ikke engang. Det fremgår klart og tydeligt, at undtagelsesparagraffen – det er § 30 – der undtager politiets og militærets efterretningstjeneste, også undtager dem på dette område, der siger, at man ikke må registrere politiske forhold, og i det hele taget undtager dem fra alle lovens bestemmelser, også bestemmelsen om, at man har adgang til at se, hvad der er registreret på én.

Der var mange andre ting ved dette forslag, som vi ikke når at omtale nu. Det skel, man har hentet fra Koktvedgaard og overtaget fra registreringsudvalgets betænkning og nu sat ind i lovforslaget, i sin konsekvens i hvert fald, altså skellet mellem almindelige tavshedsforskrifter og specielle tavshedsforskrifter, har en ren klassekarakter i udnyttelsen her, når man vurderer det på den måde, at skattemyndighedernes tavshedsforskrifter er de specielle, det er dem, man skal respektere, medens sociale myndigheders tavshedsforskrifter er de almindelige, det er dem, man ikke behøver at respektere. Det er klart, hvem der er klienter hos skattemyndighederne med vigtige oplysninger, og det er lige så klart, hvem det er klassemæssigt, der er klienter hos de sociale myndigheder med vigtige oplysninger.

Om retsforbundets forslag må jeg sige åbent, at vi ikke har nået en tilstrækkelig grundig og

[Wilhelm.]

kritisk gennemgang til, at jeg tør sige definitivt, hvordan vi forholder os. Vores umiddelbare indtryk er, at vi har meget sympati for forslaget. I hvert fald kan jeg sige så meget, at vi mener, at det er et godt relief at have ved behandlingen af regeringsforslaget.

Vi glæder os bl. a. over, at § 12 i retsforbundets forslag, hvor man dekretterer udskrift automatisk én gang årligt fra – og jeg understreger det – samtlige registre, betyder, og jeg går ud fra, at det ikke er nogen tilfældighed og ikke er nogen fejl, at det også gælder politiets efterretningstjeneste og militærets efterretningstjeneste, altså de hemmelige kartoteker. Det er vi tilhængere af. Alene denne forskel gør, at vi må foretrække det, som retsforbundet foreslår.

Formanden:

Jeg giver ordet til fru Lis Starcke, ordføreren for lovforslag nr. L 145 (Forslag til lov om registre over personoplysninger).

Lis Starcke (DR):

Medens jeg oprindeligt havde skrevet i mit manuskript, at jeg troede, at samtlige partier uanset partifarve ville være med til at gennemføre disse lovforslag, så ved jeg nu, at de vil det, også snarest muligt, uden dog at forhaste sig, fordi det er så vigtigt, at man går dem grundigt igennem.

Jeg vil gerne først og fremmest rette en tak til justitsministeren, der udtalte, at retsforbundets forslag fortjente at få nogle bemærkninger med på vejen. Det er rigtigt, at vor grundlæggende intention har været at sikre den enkelte borger mod misbrug ved personregistrering og særligt ved samkøring af forskellige registres oplysninger.

Lige så rigtigt er det, at disse forslag egner sig bedst til udvalgsbehandling. Men nu er der blot den ulykkelige ting, at retsforbundet ikke har nogen repræsentant i retsudvalget, og derfor er jeg meget glad for, at både justitsministeren og samtlige ordførere har beskæftiget sig med retsforbundets lovforslag og endda været glade for det og endda haft anerkendende ord at sige derom.

Justitsministeren var inde på, at regeringens lovforslag om offentlige registre kun omfatter edb-førte registre, da det ville blive alt for vidt-favnende, nærmest som et arkiv, hvis det også skulle omfatte manuelt førte registre. På dette felt er vi uenige med justitsministeren.

Som vi selv har nedfældet det i vort lovforslag – vi har altså ét lovforslag, hvor regeringen har to – ønsker vi private og offentlige registre samlet i én lov, hvad vi mener gør oversigten nemmere for borgerne, og det er vigtigt, at hr. Jensen om hjørnet også skal kunne forstå loven. Det er også lettere for administratorer og edb-folk. Vi mener, at det er vigtigt, at loven gælder både manuelt førte registre og registre, der er ført over edb eller ved andre tekniske hjælpemidler, man kunne også tænke sig f. eks. mikrofilm.

Retsforbundets forslag om, at der skal indhentes tilladelse, før personregistre af alle slags oprettes, finder vi nødvendigt. Det kunne være, at det ville virke noget hæmmende, så overflødig registrering ikke finder sted. Man mener, at en gennemsnitssvensker i dag er registreret 3.000 steder, og noget sådant er det nu svært at se nødvendigheden af.

Jeg er enig i, at den elektroniske databehandling ved sin smidighed og evne til at mangfoldiggøre i løbet af et øjeblik nok ved sin evne til også at samkøre oplysninger er farligst, men vi vil også gerne have de store manuelle registre med under kontrollen, bl. a. de registre, der nævnes i §§ 2 og 3 i regeringens forslag nr. L 97.

For kontrollens skyld ønsker retsforbundet mere åbenhed. Her henviser justitsministeren til en anden lov, nemlig lov om offentlighed i forvaltningen. Fra vor side finder vi, at det er mere hensigtsmæssigt, om samtlige sikkerhedsforanstaltninger er samlet i én lov.

Den største forskel mellem regeringens og retsforbundets lovforslag ligger nok i den bemyndigelse, som vi ønsker at den uvildige instans, persondatanævnet, skal have. Vi foreslår et datanævn på 5 medlemmer, og jeg siger med det samme, at det kunne være 7 eller 9 eller en bredere forsamling. Vi foreslår, at det vælges af folketinget og er direkte ansvarligt over for folketinget. Men vi ville da også være åbne over for, at det skulle ligge under domstolene eller ombudsmanden, som det blev nævnt af hr. Kjærulff-Schmidt. I nævnet bør der sidde 2 personer med indsigt i statslig og kommunal administration, 1 med indsigt i retsbeskyttelse og 2 med indsigt i elektronisk databehandling.

Vi foreslår, at der betales en afgift ved oprettelsen af et register, og at der desuden betales en løbende afgift. Vi mener ikke, at den registrerede skal betale for en udskrift af, hvor og hvordan vedkommende er registreret, men

[Lis Starcke.]

at udskriften skal sendes til den registrerede én gang om året. Kun herved gives der mulighed for at få slettet fejlagtige, vildledende eller forældede oplysninger. Denne åbenhed er den bedste kontrol med systemet.

Vort forslag forbyder ligesom regeringens at opsamle og registrere seksuelle, religiøse og politiske forhold. Regeringen foreslår desuden, at statistiske og videnskabelige registre undtages, samt oplysninger til brug for personalhistoriske undersøgelser eller udgivelse af almindelige opslagsværker. Vi synes, at man bør se nærmere på disse undtagelser i udvalget.

Jeg vil også gerne takke de forskellige ordførere, der næsten alle har haft noget godt at sige om retsforbundets forslag. Jeg er enig med hr. Hjortnæs, der siger, at det gælder om at bevare den personlige integritet, medens man alligevel får en effektiv udnyttelse af edb-teknikken. Vi skal ikke glemme, at uden den moderne tekniks fantastiske fremskridt igennem de sidste årtier havde vi ikke haft den vældige produktivitetstigning i 1960'erne og dermed den høje levestandard, som vi trods vor ulykkelige arbejdsløshed har i dag.

Det er et stykke værktøj for fremskridtet, men et farligt stykke værktøj, vi har fået i datamaskinen. Vi er så rygtige, hvad teknik angår; meget mindre dygtige er vi, hvad menneskelighed og tilvejebringelse af gode livsbetingelser angår. Vi er stolte af vort demokrati og har vel også hidtil haft grund til at være det, men den tekniske udvikling er på sine steder ved at ødelægge livsværdier, som vi nødig skulle være foruden. Udviklingen hverken skal eller kan vi standse; det er ikke det, retsforbundet taler for. Men man kan bebrejde os, hvis ikke vi er tilstrækkelig vågne over for de ulemper, som den kan bringe med sig. Derfor håber jeg ligesom hr. Anders Andersen, at udvalgsarbejdet ikke vil forsinke dette lovforslag.

Den personlige frihed og privatlivets fred har altid været væsentlige for demokratierne i Norden. Begge disse goder synes at være i fare for at blive rendt over ende ved, at vi i vores iver efter at organisere og administrere bedst muligt efterhånden nærmer os at registrere alt om alle. Den fare er ved at gå op for samtlige politikere, og jeg synes, at jeg kan regne med, efter de ord, der er faldet her i dag, at alle vil enes om at gøre et godt og grundigt

udvalgsarbejde, sådan at vi kan få, håber jeg, en lov om personregistrering, idet jeg håber, at det må blive til én lov, uden, som hr. Hagen Hagensen sagde det, at man haster det igennem.

Når man tænker på den ophidsede debat, som man har haft igennem tiderne om de hemmelige kartoteker, så tror jeg nok, at man både ser farerne og vil tale for åbenhed over for de registrerede, således at der er mulighed for at få rettet fejlene. Jeg er glad for, at hr. Hjortnæs udtrykte sympati for intentionen, der lå i retsforbundets forslag, og at han sagde, at det burde gå ind i drøftelserne i udvalget.

Hr. Kjærulff-Schmidt takkede os for vores robuste forslag. Jeg morede mig over udtrykket, men det er rigtigt. Vores forslag er mere restriktivt end regeringens. Jeg håber, at det alligevel vil være muligt at gennemføre noget i den retning, for jeg ser det som noget meget vigtigt, at borgerne er med i denne sag, og at borgerne ikke længere skal føle den utryghed, som hr. Niels Helveg Petersen talte om. Hvis man bare vil arbejde grundigt i udvalget, se lige så grundigt på det som på regeringens forslag, det foreslog hr. Kjærulff-Schmidt nemlig, så forlanger retsforbundet ikke mere.

Hr. Anders Andersen var inde på en eventuel ombudsmandsstyring og en ansvarsforsikring, og de er begge ting, som vi også vil anbefale at man ser på og undersøger nøjere. Han talte også om, hvorvidt bevisbyrden skulle ligge hos den skadelidte. Det vil jeg også anbefale at man undersøger.

Fra konservativ side er der især ængstelse for, at man bruger CPR-numrene. Ja måske, fordi det er et hurtigere instrument, men jeg synes nu, at der er mange andre sider af den moderne teknik, som er mindst lige så farlige, for CPR-nummeret er jo kun en forkortelse af éns navn.

Vi har understreget nødvendigheden af egenacces, det, at man skal have at vide, hvor og hvordan man er registreret, at man har adgang til at se det, sådan at man også kan forlange, at det skal slettes. En af ordførerne var også inde på, at det var en ret at forlange sig helt slettet.

Vi mener, at det er registrene, der skal betale både datanævnets drift og udskriften til de registrerede. Det kan ikke være den registrerede, der skal bære udgiften, som i regeringens forslag.

Også hr. Hagen Hagensen foreslog, at vort forslag kommer med i overvejelserne. Der kom

[Lis Starcke.]

blot den lille bemærkning, at vi havde kaldt registrering for et vidneudsagn. Måske er det ikke det rette ord. Vi bøjer os for juristen, men meningen var god nok, også advarselen, der lå deri.

Fru Mimi Jakobsen advarede imod skræmmebilleder og imod at hidse følelserne op, men var enig i, at den enkeltes ret skal tilgodeses, og kunne godkende ideen i retsforbundets forslag.

Efter pausen kom der flere ordførere, og dem har jeg jo ikke haft slet så meget tid til at beskæftige mig med, som jeg havde til at beskæftige mig med de øvrige ordførere på grund af den nådige pause i forhandlingen, som formanden gav os. Det er sådan, at samtlige ordførere faktisk har haft bemærkninger til retsforbundet, og det synes jeg er fint, når regering kommer med hele to forslag.

Der var en særlig ting, som fru Ebba Strange pegede på, nemlig sortlistningen, og hun syntes ikke, at registertilsynet i regeringens forslag havde helt så central en position, som det skulle have. Det mener vi at vores persondatanævn har, fordi det har magt, fordi det har bemyndigelser, hvorimod det forfladiges noget i regeringens forslag, ved at det er ressortministrene, der tager stilling. Og hvis tilsynsrådet og ressortministeren ikke er enige, så er det minsandten finansministeren, som jeg tror hr. Niels Helveg Petersen kaldte for en overminister, der kommer ind i billedet.

Vi synes heller ikke, at regeringens forslag er så klart som vores. Omvendt vil vi sige, at vi jo ikke har haft de samme midler til at gå både i dybden og i bredden, som regeringen har haft. Derfor er det da muligt, at det må udvides noget. Men vi har som sagt vist vores gode vilje med forslaget og glæder os til, at der skal komme noget ud af dette, sådan at danske borgere kan være trygge over for den registrering, der finder sted.

Justitsministeren (Orla Møller):

Det fremgår med al tydelighed af den debat, der har været om disse lovforslag, at vi bevæger os på et særdeles problemfyldt område. Jeg tror, det var fru Ebba Strange, der udtrykte det sådan, at her er der en mangfoldighed af problemer. Men ikke nok med det. Vi bevæger os på et område, hvor der er masser af følelser blandet ind, undertiden berettigede, undertiden uberettigede eller mindre berettigede. Derfor er

der nogle enkelte ting, jeg godt vil have understreget til sidst i debatten.

Der var en, der mente, at hr. Hjortnæs var lunken over for forslaget. Det ville overraske mig meget. Han kan i hvert fald ikke være bekendt at være det, for han har været med til ved adskillige møder at gennemdiskutere nogle af de alvorlige problemer og har også været med til, jeg tør ikke sige at ødelægge mit oprindelige oplæg, men i hvert fald været med til at forandre det ganske betydeligt.

Hr. Hjortnæs brugte udtrykket, at det var et oplæg. Det er måske nok lidt for kritisk over for forslaget, men der er så meget rigtigt i det, at vi aldrig har drømt om i justitsministeriet, at dette forslag alene kunne komme til at gå, for vi ved, at der er forskellige opfattelser af problemet, sådan som det også er vist meget tydeligt her i dag. Derfor er vi indstillet på virkelig at gå til bunds i problemerne og på den brede politiske baggrund nå frem til et andet resultat. Men der skal startes et sted, og jeg tror godt, jeg tør sige, at det »oplæg«, der her er tale om, er bygget op under hensyntagen til den tilværelse, vi har i dag, og som man ikke uden videre kan springe fra. Man har en gang imellem en fornemmelse af, at nu skal man til at starte på fuldstændig bar bund. Men sådan er situationen jo ikke.

Jeg kunne have lyst til at illustrere dette lidt ved at tage nogle af de problemer frem, som hr. Wilhjelm berørte. Han svang sig meget højt op og begyndte at snakke om, at der vel ikke kan være tale om race, religion osv. Ja men hvad skal Mosaisk Troessamfund gøre? Hvad skal metodistsamfundet gøre? Hvad skal en politisk organisation gøre? På alle disse områder ramler man ind i problemer, hvis reglerne er for snævre. »Race« lyder mærkeligt, men man kan da ikke have det sådan i et politiarbejde, at man ikke må skrive, at den pågældende, som man eftersøger, f. eks. er afrikaner, det er dog i hvert tilfælde et særdeles klart kendetegn. Der er en lang række af den slags små problemer, man meget let kommer til at overse, men som jo også skal tages ind, når man skal lave et system.

Det næste, jeg gerne vil sige, og som hænger meget nøje sammen med dette, er, at ingen skal tro, at der kan laves lette løsninger på dette område. Derfor er jeg nok nødt til, hvad jeg beklager noget, at bedrøve hr. Niels Helveg Petersen lidt. Han siger, at nu må jeg sørge for at tage hensyn til det, der er sagt her i dag,

[Justitsministeren.]

inden forslaget bliver genfremsat næste gang. Det ville jeg da også meget gerne, men hvem skal jeg så tage mest hensyn til? Til dem, jeg holder mest af i synspunkter, eller hvor skal jeg finde midtnormalen i de synspunkter? Jeg har lyttet så meget i dag, at jeg ved, at der er nogle punkter, hvor forslaget givet vil få en anden formulering efter debatten her i dag, men generelt tror jeg nok, at der skal betydelig mere arbejde til, før vi kommer til de reelle ændringer af forslaget.

Må jeg i den forbindelse nævne den problematik, som man bliver stillet over for, når man stiller hensynene op over for hinanden, nemlig det enkelte menneskes retsbeskyttelse og samfundets behov. Man glemmer normalt en ting i dette billede: man glemmer alle de mange organisationer, der på en eller anden måde har en eksistensberettigelse og er nødt til at køre på nogle kartoteker, eller hvad man nu ellers skal kalde det. Det er denne spænding, man står i, ikke blot mellem et hensyn til en retsbeskyttelse, som vi sikkert forholdsvis hurtigt i principperne kan blive enige om, og et samfundsbehov for at få en effektiv styring af tingene, men der er altså også en problematik i forholdet til det levende liv på mange forskellige områder, som ikke uden videre kan nøjes med meget snævre bestemmelser på registerområdet.

Det var måske i forbindelse med hr. Hagen Hagensens indlæg, at jeg havde særlig lyst til at sige dette, men i samme forbindelse vil jeg også sige, at derfor er der altså også forskellige veje at gå, som hr. Hagen Hagensen påpegede. Der er nogle muligheder for, at vi ved et fælles politisk arbejde kan dreje synspunkterne så meget, at der bliver en anden form for balance. Men jeg skal ikke lægge skjul på, at fru Mimi Jakobsens indlæg var det, jeg måske nok var mest på linje med i retning af at få sagt: den beskyttelse, der kommer med dette forslag, tør jeg godt få sammenlignet med den beskyttelse, der er i dag; der er i hvert fald på det punkt et meget positivt fremskridt i tingene.

Så kunne der have været anledning til at gå ind på en lang række af problemerne, men det er nok alligevel forkert at gøre det i dag. Jeg vil derimod gerne til sidst sige, at det, der er det vigtigste i denne sag, er, at vi i realiteten er nogenlunde enige om, at der skal tages hensyn, og jeg håber altså også til den tredje side, ikke bare til det enkelte menneskes retsbeskyt-

telse og samfundets effektivitet, men også til det liv, der nødvendigvis på baggrund af stærke traditioner leves her i landet. Alle tre dele skal med, hvis man skal have lavet en registerlovgivning, der tager hensyn til alle sider.

Jeg håber på, at de tanker, der er udtrykt om, at man skal skynde sig langsomt, vil få den virkning, at man bevidst arbejder sig igennem og får stillet de spørgsmål, der nødvendigvis skal undersøges og besvares, inden folketingset bliver sendt hjem, for så kunne jeg måske lettere opfylde lidt af det ønske, som hr. Niels Helveg Petersen udtrykte, om at få formuleret lovforslaget noget anderledes på baggrund af de ønsker, der kommer frem gennem spørgsmålene.

Wilhelm (VS):

Jeg synes nu ikke, at ministerens svar på nogen af mine bemærkninger var særlig lødige.

Det afsnit, hvor der står om muligheden for registrering efter race, religion, seksuelle forhold, hudfarve osv. osv., er afsnittet om erhvervs- og foreningsregistrering. At nævne Mosaik Troessamfund eller for den sags skyld Forbundet af 1948, Bøssernes Befrielsesfront, eller hvad det nu kan være, er jo ikke noget svar på behovet dér. Der har man forening, hvor det fremgår af selve navnet og formålet, hvad det er, de slås for. De vil formentlig ikke på deres registreringskort igen gentage det, som er selve kriteriet for medlemskabet. Når man laver den sammenblanding, så kunne man i det mindste trække det ud og sige: ved foreninger kan det komme på tale. Det har ministeren ikke engang givet et eksempel på at det kan.

Mens jeg er ved det: et par af de væsentlige ting ved det om de offentlige registre, som jeg ikke nåede før, vil jeg da godt lige nævne. Hvordan forestiller man sig det, man siger i § 10 med, at man vil have en effektiv kontrol med, at der ikke er urigtige oplysninger, når man ikke vil sende automatisk ud, som foreslået af retsforbundet, til de registrerede, hvad der faktisk står på dem? Jeg mener ikke, en effektiv kontrol kan foretages uden dette.

Det med § 11, stk. 3, hvor der er nævnt registre med oplysninger af særlig interesse for fremmede magter, er i hvert fald noget, vi vil bore i. Hvad er det egentlig for registre med oplysninger af særlig interesse for fremmede magter? Endda når man tager i betragtning, at efterretningskartotekerne ikke er omfattet

[Wilhelm.]

af dette lovforslag, hvad er det så for andre registre med særlig interesse for fremmede magter? Det er muligt, man kan nævne nogle, men så vil jeg sige, at vi sandsynligvis også er utrygge ved at have dem under danske magter. For os at se er der ikke nogen principiel forskel mellem misbrugsmulighederne hos fremmede magter og misbrugsmulighederne hos den danske statsmagt.

§ 16 om, at oplysninger kan videregives fra offentlige registre til private personer og virksomheder, sætter jo i virkeligheden de tavshedsforskrifter, som står i straffelovens § 152 og § 164 b og i tjenestemandsløvens § 10, ud af kraft. Det gør den jo bl. a., fordi man har benyttet dette ret kunstige skel mellem almindelige og specielle tavshedsforskrifter.

Jeg skal blive ved det og bare nævne, at jeg har fundet, at det var et meget vægtigt bidrag, vi allerede har fået. Vi har jo fået visse bilag allerede i retsudvalget om denne sag, selv om den ikke officielt er henlagt til retsudvalget endnu. Bilag nr. 5 fra cand. jur. Oluf Jørgensen – jeg husker ikke, hvor han hører til; Ålborg universitetscenter, tror jeg det var – gennemgår meget grundigt på en 40 sider bare et enkelt aspekt af lovforslag nr. L 97 og kigger på, hvordan retstilstanden hos sociale klienter efter denne lov er, sammenlignet med det gældende, og konkluderer, at der er tale om en forringelse, en svækkelse af retsgarantierne. Jeg synes, at hans konklusion virker veldokumenteret, og jeg synes, det virker rigtigt, når han siger, at det, man har gjort her, er at tilpasse retstilstanden til den tekniske udvikling i stedet for at gøre det modsatte.

Jeg føler mig fristet til at sige til sidst, at jeg kan bekræfte ministerens i dag to gange gentagne udtalelse om, at han med disse forslag er gået til bunds i sagerne. Det, han burde have gjort, var selvfølgelig at gå til bunds med sagerne!

Lis Starcke (DR):

Jeg har ikke været herinde så længe, men det er alligevel gået op for mig, at der er et vist kammeratskab, til trods for bemærkningerne fra den sidste ordfører.

Jeg har faktisk et par sider med bemærkninger og sammenligninger imellem regeringens forslag og vores, men jeg synes, de hører hjemme under udvalgsbehandlingen. Derfor skal

det bare være en kort bemærkning her fra mig, nemlig at jeg takker for det kammeratskab, at man har gjort mig opmærksom på, at jeg har ret til at komme i udvalget, når jeg er ordfører for sådan et forslag. Det glæder jeg mig meget til. Så skal jeg komme med mine bemærkninger dér og ikke spille tingets tid med dette.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

(Lovforslag nr. L 162. Fremsat 15/4 77).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om folkeskolen [af Gerda Møller m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 29. Fremsat 25/3 77).

Forslagene sættes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal ikke knytte nogen bemærkninger til det lovforslag, regeringen har fremsat, det fremgår af fremsættelsen.

Derimod skal jeg knytte nogle bemærkninger til det forslag, som er fremsat af det konservative folkeparti. Dette forslag til folketingsbeslutning kan efter min opfattelse kun betragtes som et udslag af et ønske fra forslagsstillerne om endnu en gang at markere, at det konservative folkeparti ikke var med til at vedtage den nye folkeskolelov, og jeg kan dårlig tro, at forslagsstillerne selv regner med at få et sådant forslag vedtaget.

Ifølge bemærkningerne til forslaget har den